

Krajowa Administracja
Skarbowa

SPRAWOZDANIE
Generalnego Inspektora Informacji Finansowej
z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r.
o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz
finansowaniu terroryzmu
w 2017 roku

Warszawa, marzec 2018 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	6
2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF	8
2.1. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PODEJRZANYCH	8
2.2. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PONADPROGOWYCH	12
2.3. INFORMACJE Z DEKLARACJI PRZEWOZU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	16
3. ANALIZY	20
3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY	20
3.1.1. POSTĘPOWANIA ANALITYCZNE I ICH EFEKTY	20
3.1.2. PRZYKŁADOWE KIERUNKI ANALIZ	24
3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU	27
4. KONTROLE	31
4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ GIIF	31
4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ INSTYTUCJE NADZORUJĄCE	33
4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH	34
5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA	35
5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI	35
5.1.1. WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI PROKURATURY I SĄDAMI	36
5.1.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI KRAJOWEJ ADMINISTRACJI SKARBOWEJ	38
5.1.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PODLEGŁYMI MINISTROWI SPRAW WEWNĘTRZNYCH	39
5.1.4. WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI OCHRONY PAŃSTWA	41
5.1.5. WSPÓŁPRACA Z CBA	42
5.1.6. WSPÓŁPRACA Z KCIK	42
5.1.7. INNE INFORMACJE	43
5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA	43
6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYKRAJOWA	46
6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ	46
6.1.1. GRUPA EKSPERTÓW DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU	46
6.1.2. PLATFORMA UE-FIU	47
6.1.3. GRUPA DORADCZA FIU.NET	48
6.2. WSPÓŁPRACA Z RADĄ UNII EUROPEJSKIEJ	48
6.3. KOMITET MONEYVAL	49
6.4. KONFERENCJA PAŃSTW STRON KONWENCJI WARSZAWSKIEJ	50
6.5. GRUPA EGMONT	51
6.6. GRUPA SPECJALNA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY	53
6.7. GRUPA EUROAZJATYCKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY	53
6.8. GRUPA ROBOCZA DS. ZWALCZANIA MECHANIZMÓW FINANSOWANIA TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO	55
6.9. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA	55
6.9.1. POROZUMIENIA O WSPÓŁPRACY	55

SPIS TREŚCI

6.9.2. WYMIANA INFORMACJI Z ZAGRANICZNYMI JAF _____	56
6.10. INNE KWESTIE _____	60
6.10.1. PROJEKT POMOCOWY DLA JAF UKRAINY _____	60
6.10.2. WIZYTA STUDYJNA GIIF W IZRAELU _____	61
6.10.3. WARSZTATY REGIONALNE JAF Z EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ _____	61
6.10.4. WIZYTA DELEGACJI NIEMIECKIEJ JAF _____	61
6.10.5. KONFERENCJA WĘGIERSKIEJ ADMINISTRACJI CELNO-SKARBOWEJ _____	62
6.10.6. GRUPA ROBOCZA FATF ICRG DS. IRAŃSKIEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU. _____	62
7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH _____	63
8. KRAJOWA OCENA RYZYKA PRANIA PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIA TERRORYZMU _____	64
9. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA _____	66
9.1. PRACE LEGISLACYJNE _____	66
9.2. WYDAWANIE STANOWISK W ZAKRESIE STOSOWANIA PRZEPISÓW PRAWA _____	67

Skróty:

ABW	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AML/CTF	ang. <i>anti-money laundering and counter-terrorism financing</i> , tj. przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu
CAT	Centrum Antyterrorystyczne ABW
CBA	Centralne Biuro Antykorupcyjne
CBŚP	Centralne Biuro Śledcze Policji
CEP	ang. <i>Compliance Enhancing Procedure</i> , tj. Procedura Wymuszania Zgodności, stosowana wobec krajów mających braki w zgodności krajowych systemów AML/CTF z Rekomendacjami FATF.
COP	ang. <i>Conference of the Parties to the CETS 198</i> , tj. Konferencja Państw Stron Konwencji Warszawskiej (ciało utworzone na bazie art. 48 <i>Konwencji Rady Europy z dnia 16 maja 2005 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu - CETS 198</i> , przewidującego utworzenie mechanizmu monitorującego do zapewnienia stosowania jej przepisów)
Dz. U.	Dziennik Urzędowy
EAG	ang. <i>The Eurasian Group on Combating Money Laundering and Financing of Terrorism</i> , tj. Grupa Euroazjatycka ds. Zwalczenia Prania Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu (organizacja utworzona w 2004 r. będąca ciałem regionalnym w stylu FATF oraz członkiem stowarzyszonym FATF)
EGMLTF	ang. <i>Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing</i> , tj. Grupa Ekspertów ds. Przeciwdziałaniu Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu, działająca przy Komisji Europejskiej
FATF	<i>Financial Action Task Force</i> , tj. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (utworzona w 1989 r. podczas szczytu G-7 w Paryżu, zajmująca się analizą i oceną zagrożeń związanych z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, w szczególności w kontekście wydanych przez nią 40 rekomendacji określających międzynarodowe standardy w zakresie zwalczania prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i proliferacji)
FATF TFFFI	ang. <i>FATF Terrorist Financing Fact Finding Initiative</i> , tj. Inicjatywa FATF ds. Rozpoznawania Finansowania Terroryzmu
FinTech	ang. <i>Financial Technology</i> , tj. Technologia Finansowa (pojęcie odnoszące się do sektora rynku wykorzystującego innowacyjne technologie, w szczególności z obszaru technologii informatycznych, do oferowania usług o charakterze finansowym)
FTF	ang. <i>foreign terrorist fighters</i> , tj. zagraniczni terroryści
GIIF	Generalny Inspektor Informacji Finansowej
ICRG	ang. <i>International Cooperation Review Group</i> , tj. Grupa ds. Przeglądu Współpracy Międzynarodowej FATF

ITMCFM	ang. <i>International Training and Methodology Center for Financial Monitoring</i> , tj. Międzynarodowe Centrum Treningowe i Metodologiczne Monitoringu Finansowego (podmiot utworzony przez rosyjską jednostkę analityki finansowej – ROSFINMONITORING, na podstawie Dekretu Rządu Federacji Rosyjskiej z 2005 r.)
IMPA	ang. <i>Israeli Money Laundering and Terrorist Financing Prohibition Authority</i> , tj. Jednostka Analityki Finansowej Izraela
JAF	jednostka analityki finansowej, z ang. <i>financial intelligence unit</i> (zgodnie z Rekomendacją FATF nr 29 – przez jednostkę analityki finansowej należy rozumieć „krajowe centrum do otrzymywania i analizowania: (a) raportów o podejrzanych transakcjach, (b) innych informacji odnoszących się do prania pieniędzy, związanych z nim przestępstw bazowych i finansowania terroryzmu, a także udostępniania wyników tych analiz”, które powinno „być w stanie otrzymywać informacje dodatkowe od instytucji obowiązanych oraz mieć na czas dostęp do informacji finansowych, administracyjnych i kryminalnych wymaganych do właściwego wykonywania jego funkcji”)
KAS	Krajowa Administracja Skarbowa
KCIK	Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych
KE	Komisja Europejska
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
MONEYVAL	zwany też Komitetem MONEYVAL - ang. <i>Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism</i> , tj. Komitet Ekspertów ds. Ewaluacji Środków Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu (ciało Rady Europy utworzone w 1997 r., dedykowane do monitoringu i oceny zgodności działalności państw członkowskich MONEYVAL z podstawowymi zasadami międzynarodowymi dot. AML/CTF, a także efektywności ich implementacji, będące ciałem regionalnym w stylu FATF oraz członkiem stowarzyszonym FATF)
M.P.	Monitor Polski
MZZT	Międzyresortowy Zespół ds. Zagrożeń Terrorystycznych (utworzony na podstawie <i>Zarządzenia nr 162 Prezesa Rady Ministrów z 25 października 2006 r.</i> jako organ pomocniczy Rady Ministrów w zakresie zapewnienia współdziałania administracji rządowej w obszarze rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu)
RegTech	ang. <i>Regulatory Technology</i> , tj. Technologia dla Celów Regulacyjnych (pojęcie odnoszące się do sektora rynku oferującego różnego rodzaju technologie, w szczególności z obszaru technologii informatycznych, służące do gromadzenia, przetwarzania i raportowania danych w celu spełniania wymogów regulacyjnych)
RP	Rzeczpospolita Polska
SAR	ang. <i>Suspicious Activity Report</i> , tj. Raport o Podejrzanej Aktywności
SKOK	spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa

STR	ang. <i>Suspicious Transaction Report</i> , tj. Raport o Podejrzonej Transakcji
TFTP	ang. <i>Terrorist Finance Tracking Program</i> , tj. Program Śledzenia Finansowania Terrorystów (program zainicjowany przez Departament Skarbu USA po atakach terrorystycznych z 11 września 2001 r.)
TFUE	Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej
UE	Unia Europejska
VAT	ang. <i>Value Added Tax</i> , tj. podatek od wartości dodanej
WGE	ang. <i>Working Group on Evaluations</i> , tj. Grupa Robocza ds. Ewaluacji (działająca w ramach Komitetu MONEYVAL)

1. WSTĘP

W 2017 r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF), zgodnie z zakresem uprawnień ustawowych, podejmował wielokierunkowe działania w związku z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przede wszystkim – w wyniku prowadzonych analiz – GIIF przekazał do jednostek organizacyjnych prokuratury 340 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy (tzw. głównych i uzupełniających), dotyczących podejrzanych transakcji na łączną kwotę ok. 6,2 mld PLN. **Ponadto, GIIF zablokował 351 rachunków i wstrzymał 21 transakcji, zabezpieczając w ten sposób aktywa o łącznej wartości ok. 143,6 mln PLN.**

W 2017 r. liczba blokad rachunków była o blisko 8,0% większa niż w roku poprzednim. Przeważająca większość dokonanych blokad rachunków była związana z podejrzeniem prania pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych, a zwłaszcza nadużyć w stosowaniu mechanizmu podatku VAT w celu wyłudzenia zwrotu czy niezapłacenia należnego podatku. Pozostałe – zidentyfikowane przez GIIF w ramach prowadzonych czynności analitycznych – źródła środków podlegających legalizowaniu to: oszustwa, wyłudzenia, przemyt i handel wyrobami tytoniowymi, korupcja, działanie na szkodę podmiotu gospodarczego, nielegalny handel narkotykami, *phishing attacks*. Jako elementy procedury legalizowania środków stwierdzono m. in.: korzystanie z bankowości elektronicznej, kantorów internetowych służących do wymiany waluty czy zdecentralizowanych walut wirtualnych.

Rok 2017 był w zakresie usytuowania organu GIIF, szczególny. Po raz pierwszy GIIF w danym roku funkcjonował w dwóch różnych strukturach organizacyjnych. W miesiącach styczeń – luty stanowił odrębny organ w Ministerstwie Finansów. Z dniem 1 marca 2017 r. – wraz z wejściem w życie przepisów *ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. z 2018 r., poz. 508), a także przepisów wprowadzających niniejszą ustawę – Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej stał się Szef Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). Nadal jednostką organizacyjną obsługującą GIIF był Departament Informacji Finansowej. Jego struktura organizacyjna nie uległa zmianie, jednak został on jednostką organizacyjną KAS na poziomie centralnym, w Ministerstwie Finansów. Jednocześnie w związku z reformą administracji skarbowej, która zakładała likwidację organu – Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej oraz Urzędów Kontroli Skarbowej, a także scalenie organów kontroli skarbowych i celnych, uległy przekształceniu relacje pomiędzy GIIF a jednostkami organizacyjnymi KAS. Zmienione zostały przepisy *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U.

z 2017 r., poz. 1049), zwanej dalej *ustawą*. Zmiany te umożliwiły bezpośrednią współpracę z GIIF jednostkom podległym Szefowi KAS, tj. Dyrektorom Izb Administracji Skarbowej oraz Naczelnikom Urzędów Celno – Skarbowych. Tym samym, zadania GIIF i jednostek KAS zostały w sposób istotny zacieśnione na potrzeby przeciwdziałania przestępczości podatkowej, a głównie likwidacji tzw. „luki VAT-owskiej”. Miało to także swoje odzwierciedlenie we współpracy pomiędzy GIIF a organami KAS, która stanowiła połowę całej wymiany informacji z jednostkami współpracującymi.

W 2017 r. podjęto w Departamencie Informacji Finansowej aktywne prace legislacyjne w zakresie opracowania zmian w projekcie *ustawy o Centralnej Bazie Rachunków* oraz nad przygotowaniem projektu nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, która miała za zadanie implementację *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE* (dalej, jako Dyrektywa 2015/849). Ponadto projekt przewidywał wdrożenie znowelizowanych zaleceń FATF, a także zwiększenie efektywności krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. W tym celu projekt uwzględnia również doświadczenia związane ze stosowaniem przepisów dotychczasowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. Za istotne nowe rozwiązania należy uznać: wprowadzenie nowych instytucji obowiązkanych – platform wymiany walut wirtualnych, wprowadzenie definicji waluty wirtualnej, nowe uplasowanie Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego oraz nadanie podstaw prawnych dla utworzenia Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

Dodatkowo przedstawiciele GIIF współpracowali z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Finansów w zakresie przygotowania nowatorskich rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przestępczości podatkowej poprzez STIR, czyli system teleinformatyczny izby rozliczeniowej.

Ponadto GIIF współpracował z Ministerstwem Sprawiedliwości w zakresie modyfikacji zapisów art. 165a *Kodeksu karnego*, który penalizuje finansowanie działalności terrorystycznej. Przygotowana nowelizacja pozwoliła na dostosowanie zapisów artykułu do wymogów międzynarodowych. W tym umożliwiła karalność zachowań tzw. samotnych wilków oraz osób, które finansują działalność organizacji terrorystycznych w niebezpośrednim przygotowywaniu zamachów (zapewniając szerokie wsparcie logistyczne).

2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF

2.1. INFORMACJE O TRANSAKCJACH PODEJRZANYCH

W 2017 r. w systemie informatycznym GIIF zarejestrowano 4 115 zawiadomień opisowych o działalności i transakcjach podejrzanych, tzw. SAR-ów (ang. *Suspicious Activity Reports*), które włączono do prowadzonych postępowań analitycznych. Powyższe zawiadomienia zawierają opis kilku, kilkunastu, a w niektórych przypadkach kilkuset transakcji (powiązanych ze sobą poprzez strony transakcji, okoliczności przeprowadzenia transakcji, zbliżony okres realizacji i/lub zaangażowanie tych samych wartości majątkowych) i towarzyszących im okoliczności, które w przekonaniu zgłaszającej instytucji/jednostki mogą być związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Często częściami składowymi tych zawiadomień są dodatkowe dane i dokumenty uzasadniające podejrzenia i mające na celu usprawnienie prowadzenia postępowania (np. historie rachunków, kopie dokumentów dotyczących transakcji, itp.).

Tabela nr 1 - Liczba SAR otrzymanych w latach 2001-2017

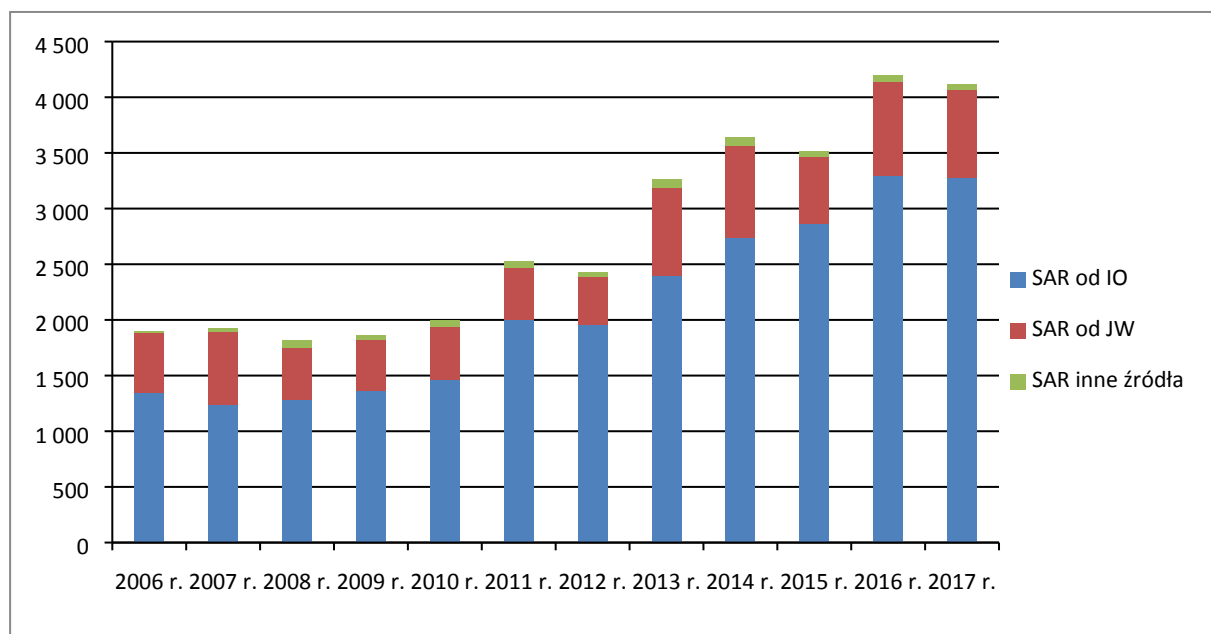
Okres	Instytucje obowiązane	Jednostki współpracujące	Inne źródła	Łącznie
2001 r. (od VII)	102	115	14	231
2002 r.	358	237	19	614
2003 r.	739	211	15	965
2004 r.	860	521	16	1 397
2005 r.	1 011	500	15	1 526
2006 r.	1 351	530	17	1 898
2007 r.	1 244	648	28	1 920
2008 r.	1 287	460	68	1 815
2009 r.	1 362	464	36	1 862
2010 r.	1 462	476	59	1 997
2011 r.	2 004	461	62	2 527
2012 r.	1 954	436	37	2 427
2013 r.	2 399	789	77	3 265
2014 r.	2 739	823	75	3 637
2015 r.	2 863	604	53	3 520
2016 r.	3 290	853	55	4 198
2017 r.	3 272	796	47	4 115

Zawiadomienia opisowe – w porównaniu z zawiadomieniami o pojedynczych transakcjach podejrzanych – zawierają więcej informacji, zwłaszcza w odniesieniu do powziętego przez instytucje obowiązane podejrzenia popełnienia przestępstwa oraz okoliczności

towarzyszących transakcjom. Tak szerokie spectrum informacyjne umożliwia szybszą weryfikację otrzymanych danych w innych źródłach informacji oraz skraca czas realizacji działań podejmowanych przez GIIF we współpracy z prokuraturą i organami ścigania.

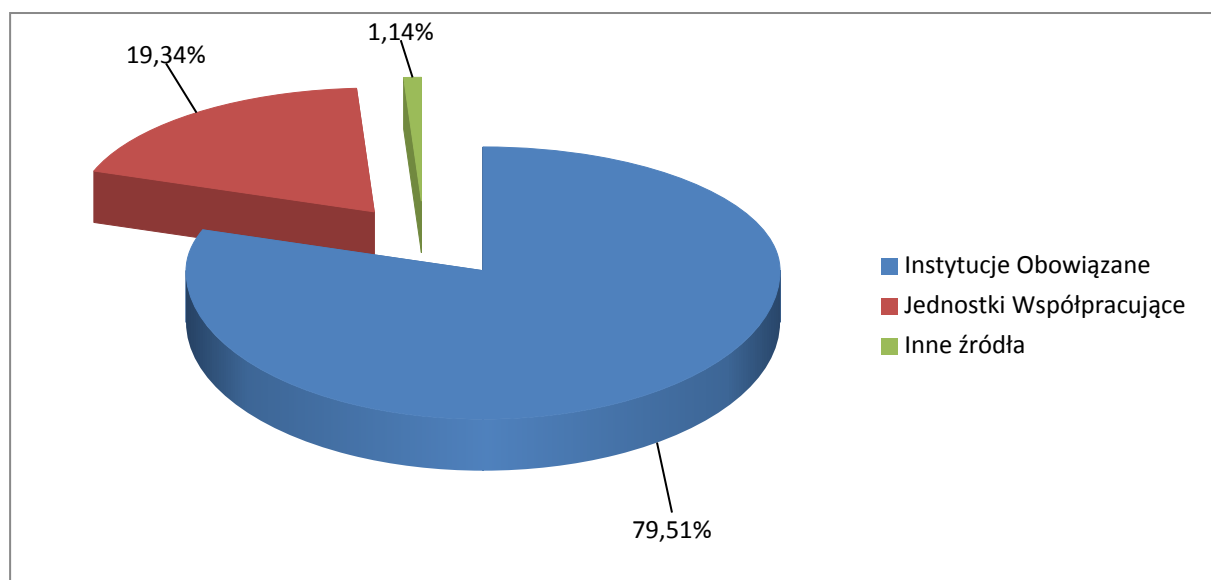
Liczba zawiadomień opisowych ze wszystkich źródeł utrzymuje się na wysokim poziomie od pięciu lat, a od dwóch lat pozostaje na poziomie powyżej 4 tys. rocznie.

Wykres nr 1 – Liczba SAR raportowanych do GIIF w latach 2006-2017

Udział procentowy zawiadomień opisowych otrzymanych z poszczególnych źródeł informacji zobrazowany jest na poniższym wykresie.

Wykres nr 2 - Źródła SAR w 2017 r. (SAR)

W 2017 r. zarejestrowano 796 zawiadomień opisowych od jednostek współpracujących (JW). Liczba ta od pięciu lat utrzymuje się na poziomie średnio dwukrotnie wyższym niż w latach 2008-2012 – wiąże się to z faktem intensywnej współpracy GIIF z innymi organami państwa.

Współpraca ta owocuje m.in. lepszym zrozumieniem zjawiska prania pieniędzy, co przekłada się na wzrost liczby SAR-ów.

Od instytucji obowiązanych GIIF otrzymał w 2017 r. 3 272 zawiadomienia opisowe, przy czym ich liczba rośnie w sposób niemal nieprzerwany od 2010 r. (i jest obecnie ponad dwukrotnie większa, niż średnia z lat 2006-2010). Rozkład liczby zawiadomień opisowych na poszczególne grupy instytucji wg rodzajów prowadzonej działalności ilustruje Tabela nr 2.

Tabela nr 2 - Podział zawiadomień opisowych z 2017 r. wg rodzajów instytucji obowiązanych

Rodzaj instytucji	Liczba SAR-ów	Udział procentowy
Banki / oddziały banków zagranicznych / oddziały instytucji kredytowych	3 104	94,87%
Domy maklerskie / inne podmioty prowadzące działalność maklerską	16	0,49%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	44	1,34%
Zakłady ubezpieczeń / oddziały zakładów ubezpieczeń	4	0,12%
doradcy podatkowi, biegli rewidenci i księgowi	12	0,37%
notariusze, radcowie prawni i adwokaci	20	0,61%
Przedsiębiorstwa prowadzące działalność leasingową lub factoringową	9	0,28%
Inni przedsiębiorcy przyjmujący płatności w gotówce >= 15 000 EUR	43	1,31%
Podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut	1	0,03%
Instytucje sektora usług płatniczych	19	0,58%
Suma:	3 272	100,00%

W 2017 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanych 62 124 informacje o pojedynczych transakcjach, których okoliczności mogą wskazywać na związek z popełnieniem przestępstwa (ang. *Suspicious Transaction Reports - STR*), w tym 62 103 transakcje były oznaczone jako mogące mieć związek z praniem pieniędzy (ang. *Suspicious Transaction Reports on Money Laundering*, w skrócie STR-ML), a 21 transakcji – jako mogące mieć związek z finansowaniem terroryzmu (ang. *Suspicious Transaction Reports on Terrorist Financing*, w skrócie STR-TF). Na ogólną liczbę informacji tego typu zgłaszanych do GIIF składają się:

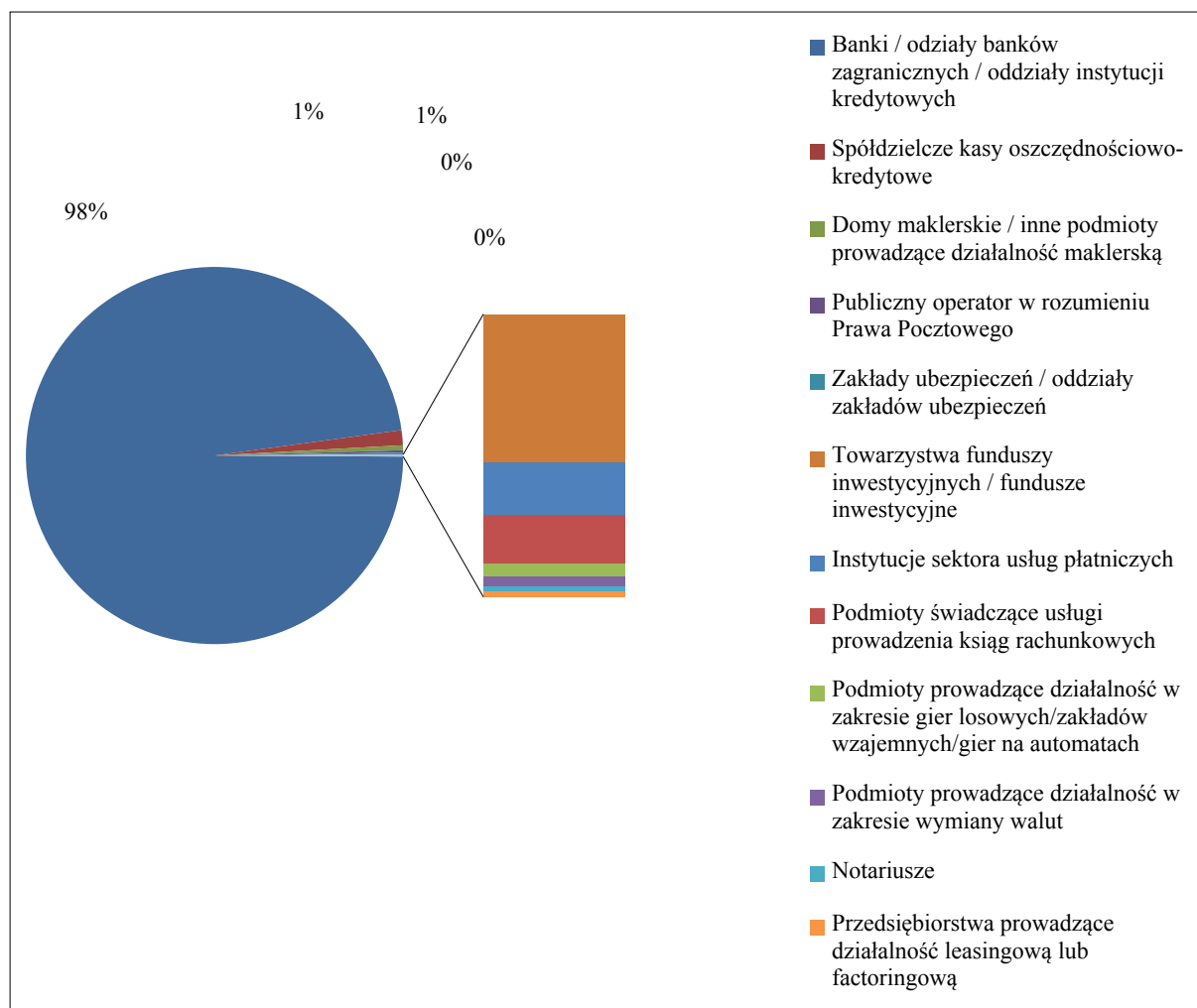
- informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych zgłoszone przez instytucje obowiązane do GIIF bezpośrednio w trybie art. 11 *ustawy* w związku z art. 8 ust. 3 *ustawy* oraz
- informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych zgłoszone przez instytucje obowiązane do GIIF w trybie uzupełnienia/zmiany informacji przekazanej uprzednio w trybie art. 11 *ustawy* w związku z art. 8 ust. 1 *ustawy* (tj. informacji o transakcji ponadprogowej, która w wyniku późniejszej analizy uznana została za taką, której okoliczności mogą wskazywać na możliwy związek z przestępstwem).

W 2017 r. informacje drugiego typu – tj. uzupełnienia/zmiany informacji przekazanej uprzednio jako ponadprogowa – stanowiły 36,6% ogółu liczby zgłoszonych STR-ów. Jest to odsetek znacząco mniejszy (w porównaniu do 42,7%) odnotowanego w 2015 r. i znacząco większy (w porównaniu do 29,4%) odnotowanego w 2016 r. Zaobserwować można znaczne wahania odsetka transakcji drugiego typu i bezwzględnych liczb zgłaszanych STR-ów (2015 r. – było ogółem 70 345 STR-ów, z czego 42,7% stanowiły informacje na temat uzupełnień/zmian do informacji przekazanych uprzednio o transakcjach ponadprogowych, w 2016 r. – było to odpowiednio 36 782 STR-ów, z czego 29,4% stanowiły informacje ww.

rodzaju). Wydaje się, że są one spowodowane różnymi czynnikami, z których jednym jest wciąż niepełne przystosowywanie się instytucji obowiązanych do wyjaśnień GIIF zawartych w komunikacie o zasadach raportowania „transakcji podejrzanych” z dnia 27 stycznia 2015 r. (opublikowanego w portalu MF w części dotyczącej działalności GIIF).¹ Analiza informacji nadsyłanych od 2015 r. wskazuje, że istniały problemy z jednoznacznością interpretacją obowiązków ustawowych związanych z zasadami raportowania informacji o pojedynczych transakcjach, których okoliczności wskazują na możliwy związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

Rozkład liczby STR otrzymanych w 2017 r. przez GIIF w zależności od rodzaju instytucji obowiązanych ilustruje wykres nr 3.

Wykres nr 3 - Źródła STR-ów w 2017 r.

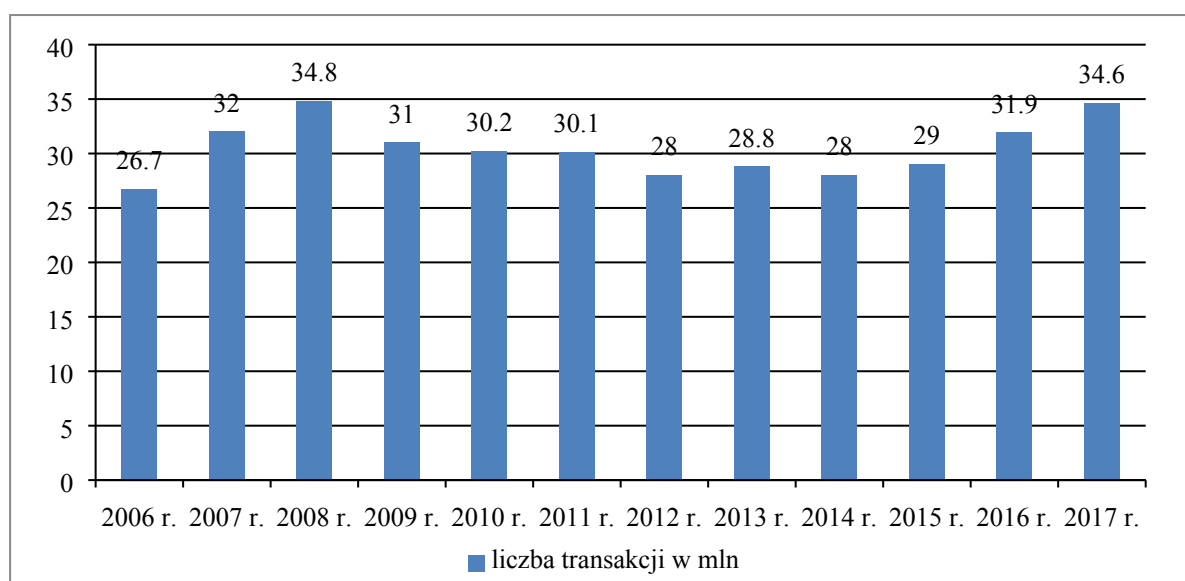

¹ Zgodnie z nim: „W przypadku gdy instytucja obowiązana stwierdzi, że transakcja wcześniej zarejestrowana jako transakcja ponadprogowa, tj. o której jest mowa w art. 8 ust 1 ustawy, spełnia kryteria wskazane w art. 8 ust. 3 ustawy, powinna dokonać korekty karty transakcji poprzez wpisanie odpowiedniego kodu transakcji podejrzanej w polu 08 - „Kpdjrz” oraz wyjaśnień co do okoliczności podejrzanych w polu 45 - „Uwagi”, a następnie przekazać informację o korekcie transakcji do GIIF.” Przy czym – jak wyjaśniono w dodatkowym komunikacie - taka korekta nie jest korektą błędu popełnionego przez instytucję obowiązana, a korektą informacji o transakcji w rejestrze i wynika ona z realizacji obowiązku analizy transakcji, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy, wykonanego z zachowaniem należytej staranności, przez instytucję obowiązana. Informacja o tego typu korekcie powinna być do GIIF przekazana niezwłocznie.”

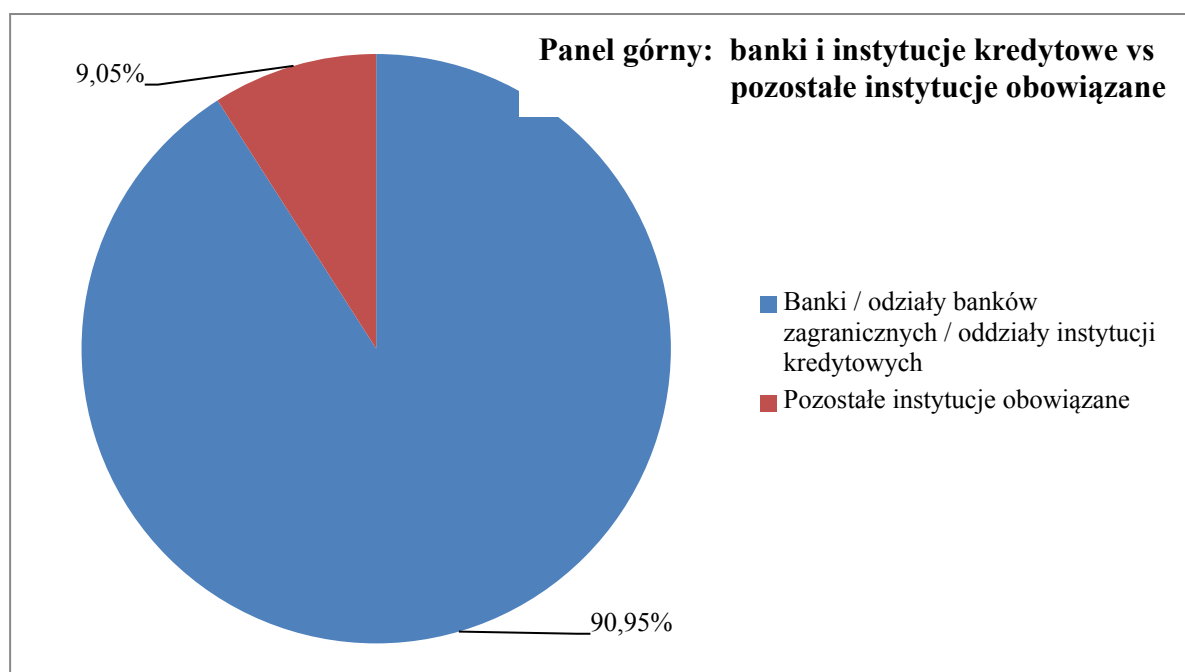
2.2. INFORMACJE O TRANSAKCJACH PONADPROGOWYCH

W 2017 r. GIIF otrzymał informacje o 34,6 mln transakcji w trybie art. 11 *ustawy* w związku z art. 8 ust. 1 *ustawy*, tj. o transakcjach ponadprogowych, których równowartość przekracza 15 000 EUR (1 000 EUR w przypadku niektórych rodzajów instytucji obowiązanych). Są one gromadzone w systemie informatycznym GIIF i przetwarzane w Departamencie Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów – zarówno na potrzeby postępowań analitycznych prowadzonych przez GIIF, jak i na potrzeby analiz prowadzonych w wyniku realizacji wniosków uprawnionych organów. Liczba informacji o transakcjach tego rodzaju przekazywanych rokrocznie do GIIF pozostaje na zbliżonym poziomie.

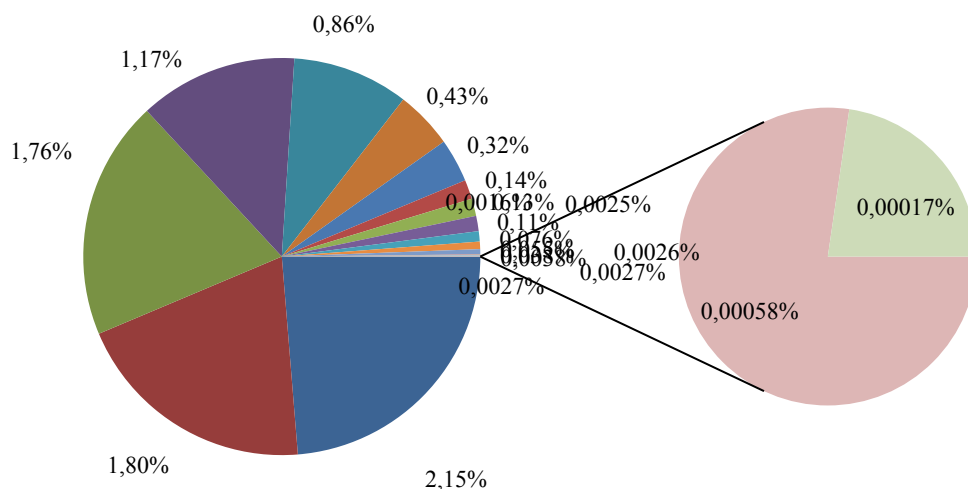
Wykres nr 4 – Liczba informacji o transakcjach ponadprogowych otrzymanych przez GIIF.

Wykres nr 5 - Źródła transakcji ponadprogowych w 2017 r.

Panel dolny: pozostałe instytucje obowiązane

- Przedsiębiorstwa prowadzące działalność leasingową lub factoringową
- Notariusze
- podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut
- Domy maklerskie / inne podmioty prowadzące działalność maklerską
- Towarzystwa funduszy inwestycyjnych / fundusze inwestycyjne
- Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych
- Publiczny operator w rozumieniu Prawa Poczowego
- Instytucje sektora usług płatniczych
- Podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych/zakładów wzajemnych/gier na automatach
- Zakłady ubezpieczeń / oddziały zakładów ubezpieczeń
- Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe
- Inne instytucje finansowe mające siedzibę w RP
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie obrotu metalami i kamieniami szlachetnymi i półszlach.
- Fundacje
- Podmioty prowadzące działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych
- Oddział Instytucji finansowych niemających siedziby na terytorium RP
- Inni przedsiębiorcy przyjmujący płatności w gotówce >= 15 000 EUR
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie sprzedaży komisowej
- Towarowe domy maklerskie
- Domy aukcyjne
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie pożyczek pod zastaw

Instytucje obowiązane przekazują dane o ww. transakcjach zbiorczo, w postaci plików, w terminie do 14 dni po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w którym zostały zarejestrowane.

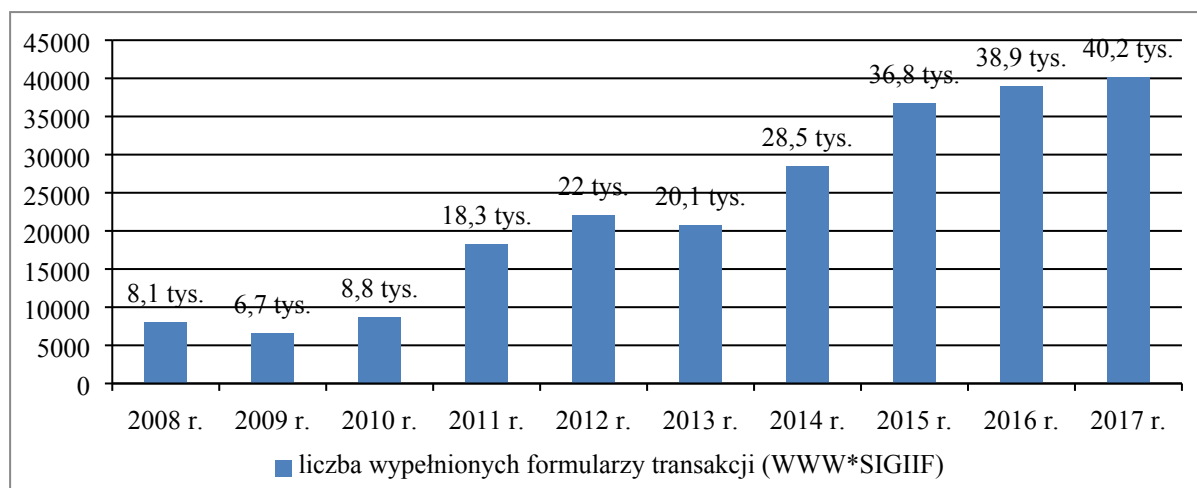
W 2017 r. system informatyczny GIIF przyjął 121 tys. plików z danymi dotyczącymi ww. transakcji. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, pliki z danymi przekazywane są przy pomocy jednego z trzech kanałów elektronicznych:

- bezpiecznej strony internetowej GIIF (w 2017 r. GIIF otrzymał w ten sposób 92,8% wszystkich plików),
- bezpiecznej poczty elektronicznej (w 2017 r. GIIF otrzymał w ten sposób blisko 7,2% wszystkich plików) lub
- płyty CD/dyskietki (w 2017 r. GIIF otrzymał w ten sposób jedynie 0,04% wszystkich plików).

W przypadku przekazywania informacji o transakcjach za pośrednictwem bezpiecznej strony internetowej możliwe jest zarówno przesłanie przy jej pomocy pliku zawierającego informacje o wielu transakcjach wygenerowanego w odpowiednim formacie z systemu instytucji obowiązanej (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez duże instytucje, przekazujące miesięcznie informacje o wielu transakcjach, w 2017 r. w ten sposób dostarczone zostało 59,5% wszystkich plików), jak i wypełnienie formularza zawierającego elektroniczną wersję karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez mniejsze instytucje, przekazujące informacje o niewielu transakcjach miesięcznie, w 2017 r. w ten sposób dostarczone zostało 33,3% wszystkich plików).

Każdego roku rośnie liczba informacji o transakcjach zarejestrowanych poprzez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW – począwszy od skokowego wzrostu w 2011 r., kiedy przekazano w ten sposób 18,3 tys. transakcji (przy liczbie wahającej się pomiędzy 6,7 tys. a 8,7 tys. transakcji rocznie w latach 2008-2010). W latach 2012 i 2013 liczba transakcji przekazanych tą drogą wzrosła do poziomu powyżej 20 tysięcy, w 2014 r. osiągnęła 28,5 tys., w 2015 r. – 36,8 tys. transakcji, w 2016 r. – 38,9 tys., a w 2017 r. – 40,2 tys..

Wykres nr 6 - Transakcje zarejestrowane przez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW SIGIIF.

Jednocześnie do ubiegłego roku trwał systematyczny spadek, który dotyczył liczby informacji o transakcjach przekazywanych w formie papierowych kart transakcji (w 2008 r. – 5,5 tys., w 2009 r. – 3,6 tys., w 2010 r. – 3,2 tys., w 2011 r. 2,5 tys., w 2012 r. – 1,5 tys., w 2013 r. – 1,2 tys., w 2014 r. – 1,2 tys., w 2015 r. – 1,3 tys., w 2016 r. – 1,0 tys.). W 2017 r. odnotowano wzrost liczby informacji o transakcjach przekazywanych w formie papierowych kart transakcji – do 1,3 tys. Pozostaje to w zgodzie z zaobserwowanym wzrostem liczby raportowanych informacji o transakcjach również w kanale elektronicznym. Należy zaznaczyć, że nawet tak niewielka część informacji przekazywana przez instytucje obowiązane do GIIF w postaci papierowych kopii kart transakcji, wymaga proporcjonalnie znacznie więcej pracy przy gromadzeniu i wprowadzaniu do baz danych niż informacje o transakcjach przekazywane drogą elektroniczną.

Spośród wspomnianych 34,6 mln transakcji, przekazanych do baz GIIF w 2017 r., 6,72% dotyczyły transakcji zaliczonych przez instytucje obowiązane do kategorii wpłat lub wypłat gotówkowych (jest to niewielki spadek w stosunku do 2016 r., w którym transakcje tego typu stanowiły 7,55%). Jednocześnie 13,12% stanowiły transakcje z udziałem podmiotów, dla których instytucja obowiązana wskazała miejsce zamieszkania poza granicami Polski lub obywatelstwo inne niż polskie (3,40% transakcji zostało zakwalifikowanych przez instytucje obowiązane jako przelewy przychodzące z zagranicy). Dla tego typu transakcji nastąpił wzrost w porównaniu do 2016 r., w którym było ich 11,46%).

Otrzymane informacje o transakcjach zostały udostępnione w systemie informatycznym GIIF jako dane wejściowe dla dalszych analiz. W szczególności informacje te były poddawane automatycznym procesom analitycznym. Przykładowo, wszystkie informacje o transakcjach były weryfikowane pod kątem ewentualnych powiązań z podmiotami podejrzanymi o finansowanie terroryzmu lub podmiotami pochodzącymi z krajów wysokiego ryzyka/objętych sankcjami. Automatycznie poszukiwane są powiązania informacji o transakcjach z innymi rodzajami informacji dostępnymi w systemie (na przykład z zapytaniami zewnętrznych podmiotów – prokuratury, zagranicznych jednostek analityki finansowej itd.), które są następnie wykorzystywane w postępowaniach analitycznych lub przekazywane do zewnętrznych podmiotów zwracających się do GIIF o przekazanie informacji finansowych. Powyższych powiązań szukano z wykorzystaniem funkcjonujących w systemie informatycznym GIIF modeli analitycznych, które były stosowane zarówno w procesach automatycznego generowania raportów, jak i w analizach tworzonych *ad hoc* na potrzeby konkretnego problemu.

Informacje o transakcjach ponadprogowych wykorzystywane są zarówno do ekstrakcji danych o rachunkach podmiotów podejrzanym, jak i informacji o samych transakcjach, stanowiąc pomocne źródło danych w prowadzonych postępowaniach analitycznych. Informacje o transakcjach są dostępne do analiz zarówno w postaci prostej, gdzie zadając pytanie o konkretny podmiot czy rachunek można uzyskać dostęp do zgromadzonych danych, jak i źródło dla analizy powiązań – poprzez wykorzystanie możliwości wyszukania w bazie danych obiektów (rachunków, podmiotów) powiązanych, tj. pozostających względem siebie w relacji o zdefiniowanym typie (np. podmiotów powiązanych poprzez wspólne wystąpienia w łańcuchu transakcji czy rachunków powiązanych poprzez przeprowadzenie na nich transakcji przez ten sam podmiot). Tego typu analiza powiązań w zakresie rachunków dotyczy tylko rachunków, o których informacje zostały wyekstrahowane z informacji

o transakcjach ponadprogowych i STR-ów. GIIF nie ma obecnie dostępu do innej bazy rachunków, która umożliwiałaby tego typu analizy.

2.3. INFORMACJE Z DEKLARACJI PRZEWOZU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Zgodnie z art. 15a pkt 5 ustawy, organy Straży Granicznej i organy celne KAS (wcześniej organy celne) przekazują do GIIF informacje z deklaracji przewozu przez granicę UE środków pieniężnych. W 2017 r. (podobnie jak w latach 2011-2016) informacje te były przekazywane z wykorzystaniem elektronicznego kanału komunikacji – bezpośrednio do systemu informatycznego GIIF. GIIF otrzymał informacje o 11,8 tys. zgłoszeniach przewozu środków (w 2016 r. – 8,7 tys.), zawartych w 7,1 tys. deklaracji przewozu (w 2016 r. – 6 tys. deklaracji).²

W danych dostarczonych w 2017 r. 10 221 (w 2016 r. – 7 572) zgłoszeń dotyczyło deklaracji wwozu środków na teren UE a 801 (w 2016 r. – 698) zgłoszeń dotyczyło deklaracji wywozu środków z UE. GIIF otrzymał też informacje o 476 (w 2016 r. – 414) zgłoszeniach z deklaracji przewozu środków pomiędzy krajami UE oraz 281 (w 2016 r. – 65) deklaracji przewozu środków pomiędzy krajami spoza UE. Liczba zgłoszeń z deklaracji przekazanych przez organy Straży Granicznej i organy KAS (wcześniej organy celne) w 2017 r. wzrosła w porównaniu do 2016 r. o ponad 1/3. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w sumarycznej wartości zgłoszonych kwot:

- 1) Łączna kwota w PLN wyliczona wg średniorocznego kursu danej waluty dla środków deklarowanych jako wwożone do UE:
 - w 2016 r. – 830,9 mln PLN,
 - w 2017 r. – 1 154 mln PLN,
- 2) Sumaryczna kwota w PLN wyliczona wg średniorocznego kursu danej waluty dla środków deklarowanych jako wywożone z UE:
 - w 2016 r. – 120,2 mln PLN,
 - w 2017 r. – 155,3 mln PLN.

Wartość deklarowanych środków dla przywozu do UE wyniosła (uszeregowane wg wartości w PLN wyliczonej dla średniorocznej wartości danej waluty w 2017 r.):

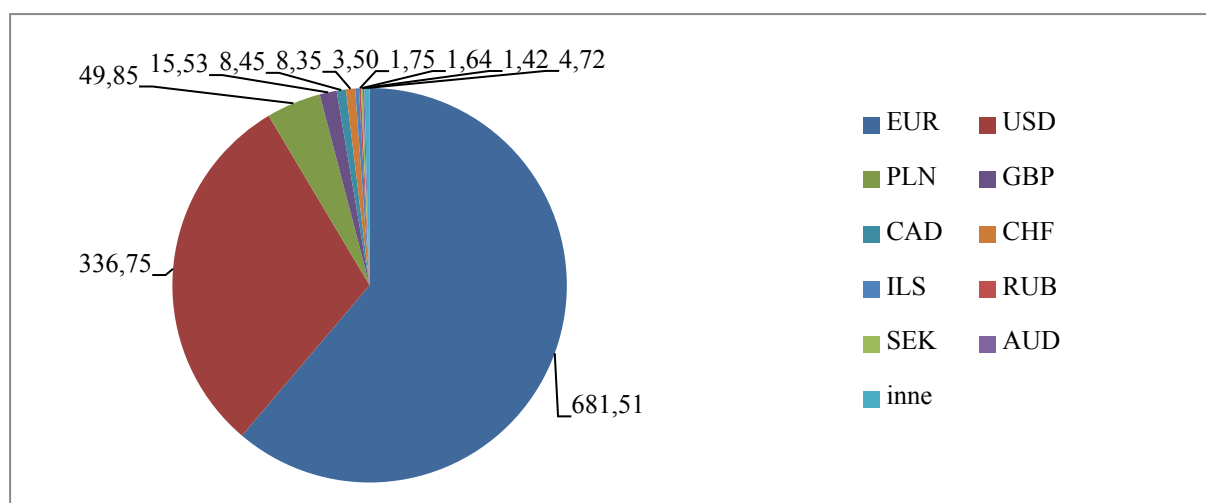
- 157,0 mln EUR,
- 82,5 mln USD,
- 49,8 mln PLN,
- 3,07 mln GBP,
- 2,72 mln CAD,

² Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie formy i trybu przekazywania przez organy Straży Granicznej oraz organy celne informacji Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej (Dz.U Nr 233 z 2010 r., poz. 1526), do GIIF trafiają zgłoszenia wwozu/wywozu środków oddzielne dla każdego rodzaju wwożonych/wywożonych środków zgłoszonych w jednej deklaracji przewozu. Część z 7,1 tys. deklaracji przewozu zawiera więcej niż jedno zgłoszenie danego rodzaju środków.

- 2,01 mln CHF,
- 3,24 mln ILS,
- 25,4 mln RUB,
- 3,59 mln SEK,
- 0,46 mln AUD.

Łączne zadeklarowane kwoty w powyżej wymienionych walutach przekraczają każdorazowo wartość 1,0 mln w złotych, po przeliczeniu wg średniorocznego kursu danej waluty w 2017 r. Ponadto informacje o deklaracjach przekazane do GIIF dotyczyły jeszcze przewozu środków o kwotowo mniejszych wartościach w 37 innych walutach (w 2015 r. było to 12 innych walut, w 2016 r. – 35). Udział poszczególnych walut w środkach deklarowanych jako wwożone do UE ilustruje wykres 7 (kwoty w mln zł).

Wykres nr 7 - Udział (w mln zł) walut w środkach deklarowanych jako wwożone do UE w 2017 r.

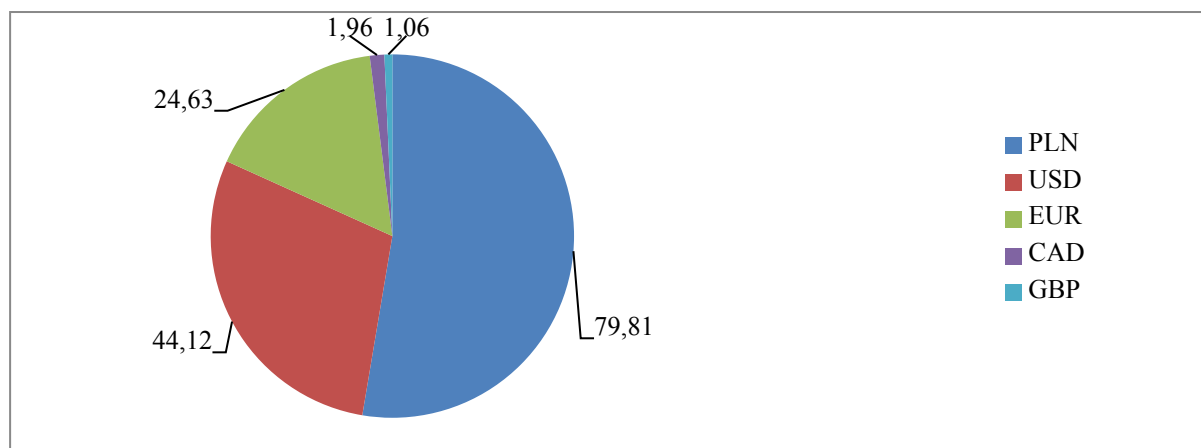
Wśród informacji o środkach wwożonych na teren UE znalazły się również deklaracje dotyczące złota dewizowego (XAU). Bliższa analiza informacji z tych deklaracji wskazuje jednak, że większość z nich zawiera błędne bądź nieprecyzyjne dane – np. wielokrotnie z dodatkowego opisu wynika, że liczbowe wartości w formularzu deklaracji dotyczą gramów złota, podczas gdy symbol XAU odnosi się do uncji złota (co zdecydowanie zmienia wartość deklarowanych środków). Opisane zjawisko wskazuje na konieczność wzmocnienia kontroli nad jakością danych o wwozie środków deklarowanych na granicach.

Z kolei dla wywozu środków z UE deklarowana wartość wyniosła (uszeregowane wg wartości w PLN wyliczonej dla średniorocznej wartości danej waluty w 2017 r.):

- 79,8 mln PLN,
- 10,8 mln USD,
- 5,7 mln EUR,
- 0,63 mln CAD,
- 0,21 mln GBP.

Łączne zadeklarowane kwoty w powyżej wymienionych walutach przekraczają każdorazowo wartość 1,0 mln w złotych po przeliczeniu wg średniorocznego kursu danej waluty w 2017 r. Zwraca uwagę podwojenie kwoty deklarowanej jako PLN wywożone poza UE (z 37,6 mln PLN w 2016 r. do 79,8 mln PLN w 2017 r.). Spowodowało to, że w powyższym rankingu deklaracje w PLN znalazły się na pierwszym miejscu (przy spadku USD z 13,6 mln USD do 10,8 mln USD w 2017 r.). Ponadto informacje o deklaracjach przekazane do GIIF dotyczyły także przewozu środków o kwotowo mniejszych wartościach w 16 innych walutach. Udział poszczególnych walut w środkach deklarowanych jako wywożone poza UE ilustruje wykres 8 (kwoty w mln zł).

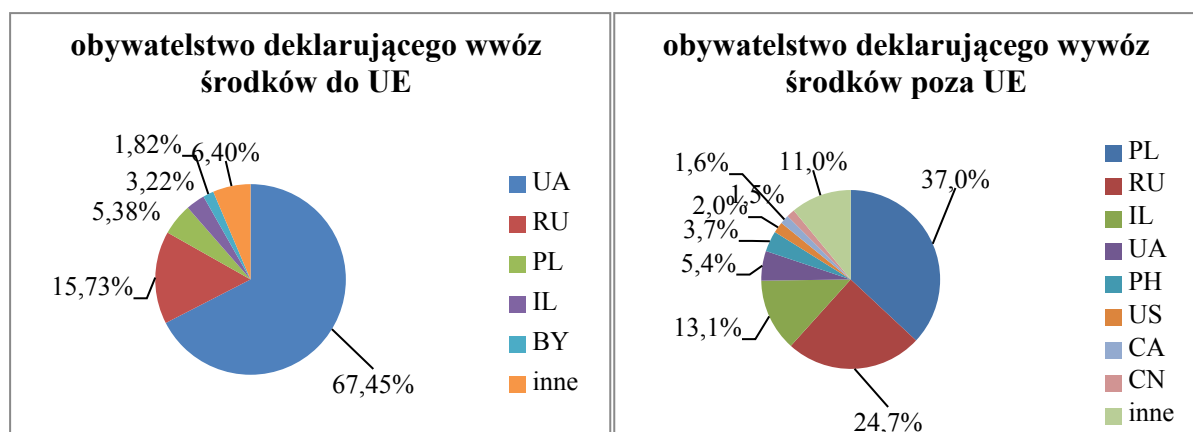
Wykres nr 8 - Udział (w mln zł.) walut w środkach deklarowanych jako wywożone poza UE w 2017 r.

Wwóz najczęściej deklarowali obywatele Ukrainy (w 67,45% przypadków), następnie obywatele Rosji (w 15,73% przypadków), Polski (w 5,38% przypadków), Izraela (w 3,22% przypadków) i Białorusi (w 1,82% przypadków), a oprócz nich również obywatele 53 innych krajów.

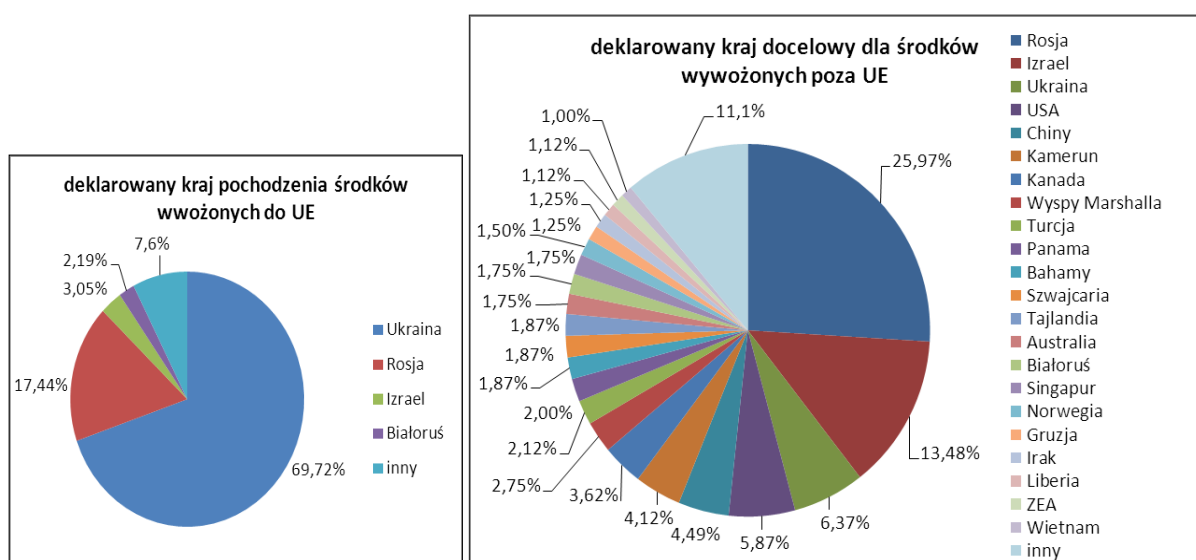
Wywóz najczęściej deklarowali obywatele Polski (w 36,95% przypadków), Rosji (w 24,72% przypadków), Izraela (w 13,11% przypadków), Ukrainy (w 5,37% przypadków), Filipin (3,75% przypadków), Stanów Zjednoczonych (2,00% przypadków), Kanady (1,62% przypadków) i Chin (1,50% przypadków), a ponadto obywatele innych 33 krajów. Procentowy udział deklaracji wwozu/wywozu środków wg obywatelstwa osób deklarujących przedstawia wykres nr 9.

Wykres nr 9 – Wwóz/wywóz środków wg obywatelstwa deklarujących w 2017 r.

Analiza kierunków, z których następował wwóz środków na teren UE wskazuje, że 69,72% deklaracji dotyczyło środków wwożonych z Ukrainy, 17,44% – z Rosji, 3,05% – z Izraela, 2,19% – z Białorusi (pozostałe deklaracje dotyczyły wwozu z 54 innych jurysdykcji). W przypadku wywozu środków z UE deklarowanym miejscem docelowym najczęściej była Rosja (25,97% przypadków), Izrael (13,48%), Ukraina (6,37%), USA (5,87%), Chiny (4,49%), Kamerun (4,12%), Kanada (3,62%), Wyspy Marshalla (2,75%), Turcja (2,12%), Panama (2,00%), Bahamy (1,87%), Szwajcaria (1,87%), Tajlandia (2,0%), Australia (1,75%), Białoruś (1,75%), Singapur (1,75%), Norwegia (1,50%), Gruzja (1,25%), Irak (1,25%), Liberia (1,12%), Zjednoczone Emiraty Arabskie (1,12%), Wietnam (1,00%). Pozostałe deklaracje dotyczyły wywozu do 37 innych jurysdykcji. Procentowy udział deklaracji wwozu/wywozu środków wg deklarowanych kierunków wwozu/wywozu przedstawia wykres nr 10.

Wykres nr 10 – Wwóz/wywóz środków wg deklarowanych kierunków w 2017 r.

3. ANALIZY

3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY

3.1.1. POSTĘPOWANIA ANALITYCZNE I ICH EFEKTY

Wykonując swoje ustawowe zadania GIIF wszczął w 2017 r. – na podstawie uzyskanych informacji – 2 567 postępowań analitycznych. Liczba ta obejmuje postępowania dotyczące podejrzenia prania pieniędzy, postępowania z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, a także postępowania wszczęte na bazie informacji przekazanych przez instytucje obowiązane, które nie mogły wykonać obowiązków dotyczących środków bezpieczeństwa finansowego i które nie przeprowadziły transakcji, nie podpisały umowy z klientem lub rozwiązały zawarte już umowy. Liczba prowadzonych spraw pozostawała na tym samym poziomie co w roku poprzednim. Wynikiem przeprowadzonych postępowań analitycznych było:

- 1) **Przekazanie do właściwych miejscowo prokuratur 171 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy. Łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa wyniosła ponad 6,1 mld PLN.** Zawiadomienia zostały przekazane do prokuratur w trybie art. 31 ust 1 lub art. 18 lub też art. 18a *ustawy* tzn. zostały sporządzone na podstawie posiadanych informacji, ich przetworzenia lub analizy, a jednocześnie GIIF przekazał prokuraturze posiadane materiały uzasadniające podejrzenie prania pieniędzy. Oprócz ww. zawiadomień głównych GIIF przekazał również do prokuratur 169 zawiadomień, które zawierały materiały łączące się podmiotowo bądź przedmiotowo z prowadzonymi przez prokuratury postępowaniami w sprawie prania pieniędzy, a z których wynikało uzasadnione podejrzenie popełnienia tego przestępstwa. Materiały te zostały uzyskane w toku następczych, prowadzonych przez GIIF postępowań analitycznych. Łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa w tych materiałach, wyniosła niemalże 0,1 mld PLN.

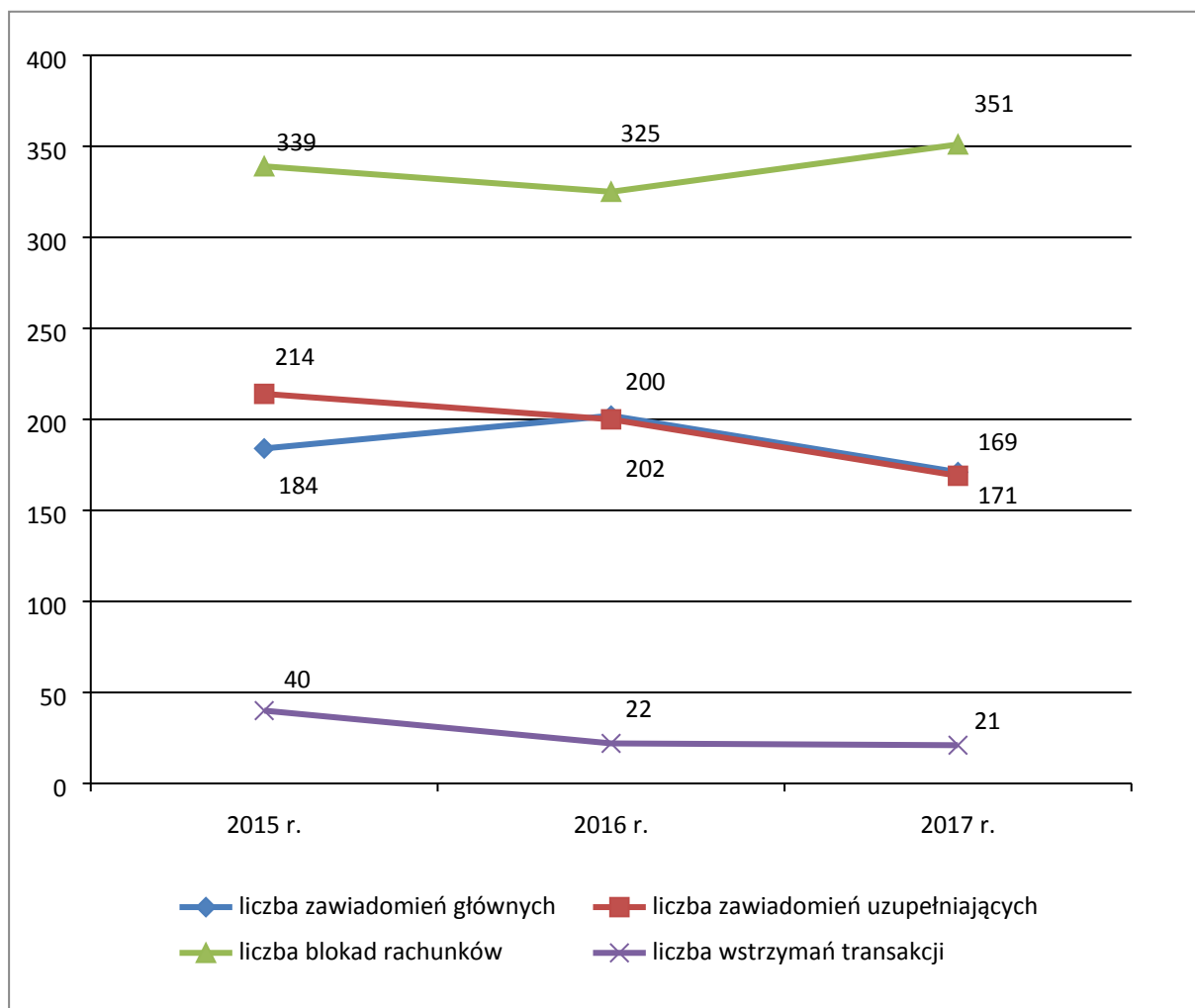
W ww. zawiadomieniach (zarówno głównych, jak i uzupełniających) zawarto przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania karnego wobec 2 533 podmiotów.

- 2) **Zablokowanie 351 rachunków, na których zgromadzono środki o łącznej wartości ponad 140,6 mln PLN, oraz wstrzymanie 21 transakcji na łączną kwotę ok. 3,0 mln PLN (na podstawie art. 18 i 18a *ustawy*).** Przy czym w trybie art.18a *ustawy*, tj. z inicjatywy GIIF zostało zablokowane 310 rachunków na których zgromadzono środki o łącznej wartości ponad 107,1 mln PLN oraz wstrzymano 2 transakcje na łączną kwotę

ponad 1,6 mln PLN. Wskazane wyżej kwoty środków zablokowanych na rachunkach są szacunkowe, rzeczywista kwota tych środków może być wyższa z uwagi na specyfikę blokady rachunków – podczas trwania blokady nałożonej przez GIIF środki w dalszym ciągu mogą wpływać rachunki, natomiast nie mogą być wypłacane lub przelewane na kolejne rachunki.

3) Przekazanie do uprawnionych organów i jednostek 1 528 informacji w trybie art. 33 ust. 3 ustawy (tj. z własnej inicjatywy GIIF).

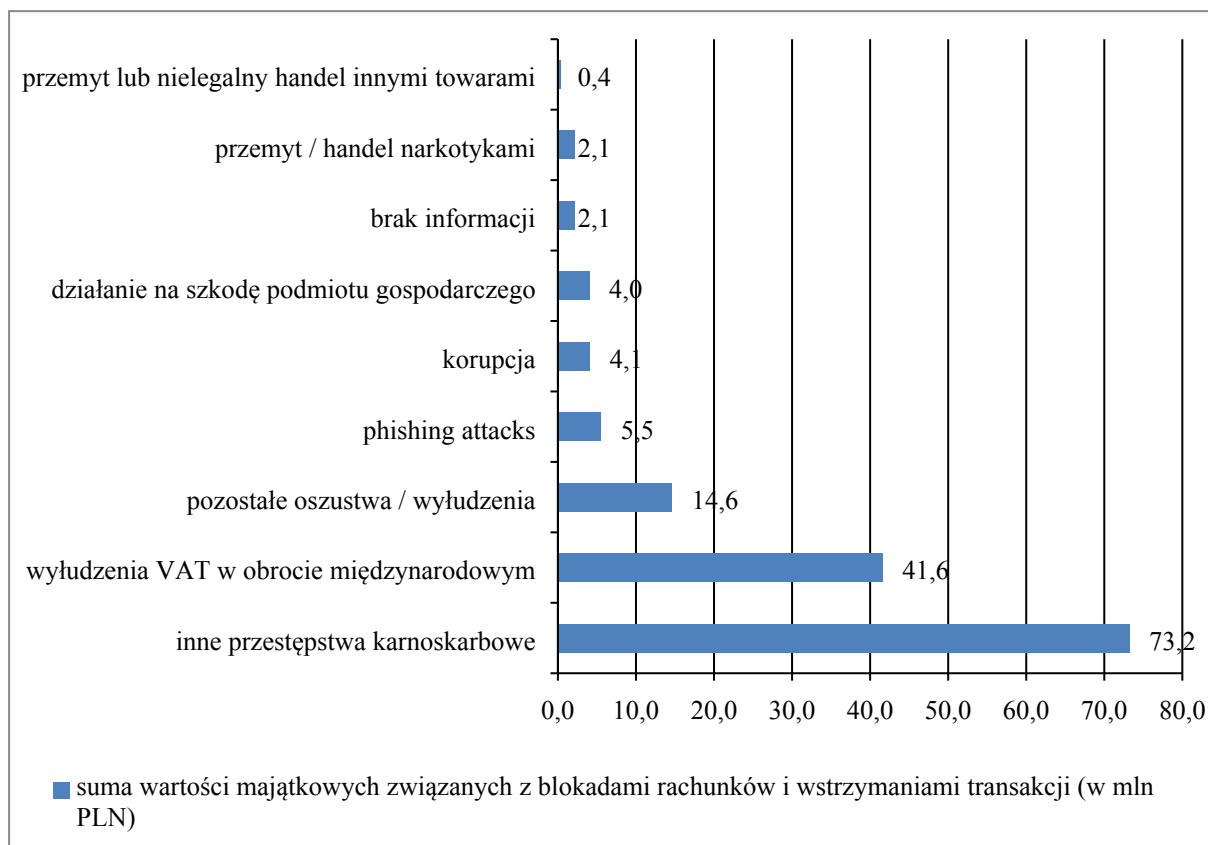
Wykres nr 11 – Zestawienie dotyczące liczby zawiadomień do prokuratury, blokad rachunków i wstrzymań transakcji w latach 2015-2017

W 2017 r. liczba blokad rachunków była o blisko 8,0% większa niż w roku poprzednim.

Poniższy wykres przedstawia podział kwoty wartości majątkowych, ulokowanych na rachunkach zablokowanych przez GIIF lub związanych z transakcjami wstrzymanymi przez GIIF w 2017 r., według typologii odnoszącej się do możliwego przestępstwa bazowego dla prania pieniędzy.

Wykres nr 12 – Podział wartości majątkowych, zgromadzonych na rachunkach zablokowanych lub będących przedmiotem transakcji wstrzymanych, według typologii odnoszącej się do podejrzenia popełnienia przestępstwa bazowego

W omawianym okresie sprawozdawczym GIIF przesłał do uprawnionych organów i jednostek następującą ilość powiadomień:

- 988 do jednostek Krajowej Administracji Skarbowej,
- 256 na Policję (w tym do Centralnego Biura Śledczego Policji - CBŚP),
- 152 do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (w tym do Centrum Antyterrorystycznego),
- 85 do Centralnego Biura Antykorupcyjnego
- 26 do Straży Granicznej,
- 20 do Komisji Nadzoru Finansowego,
- 1 do Agencji Wywiadu.

W 2017 r. najwięcej powiadomień w trybie art. 33 ust. 3 ustawy GIIF skierował do jednostek Krajowej Administracji Skarbowej. Podobnie jak w latach ubiegłych znacząca większość powiadomień wskazywała na podejrzenie oszustw podatkowych, związanych z podatkiem od towarów i usług. Powiadomienia te obejmowały problemy związane z zaniżaniem lub nieujawnianiem obrotów wskutek fałszowania lub ukrywania faktur; wyłudzeniem naliczonego podatku VAT; oszustw typu „znikający podatnik”; oszustw karuzelowych, transakcji wewnątrzspółnotowych i związanych z nimi zakupów na tzw.

magazyn w celu zaniżenia podatku należnego. Część powiadomień zawierała informacje dotyczące podejrzenia ukrywania przedmiotu opodatkowania, zaniżania przychodów, nieujawnione dochody czy oszustwa w imporcie towarów. Ponadto w 2017 r. GIIF zwrócił się do organów Krajowej Administracji Skarbowej z 2 wnioskami o zbadanie legalności pochodzenia określonych wartości majątkowych, celem wyjaśnienia ich źródła.

Przekazane przez GIIF na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy* powiadomienia do organów KAS wielokrotnie stanowiły podstawę do wszczęcia przez te organy postępowań kontrolnych w zakresie prawidłowości obliczania i wpłacania podatków stanowiących dochód budżetu Państwa z tytułu podatku od osób fizycznych, podatku od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług. Efekt postępowań kontrolnych wielokrotnie wskazywał, że kontrolowane podmioty nie prowadziły rzeczywistej, deklarowanej działalności gospodarczej. Wystawiały one natomiast „puste” faktury VAT, które u nabywców służyły do nieuprawnionego zmniejszenia podatku należnego od towarów i usług, co w konsekwencji wpływało na uszczuplenie należności Skarbu Państwa. Ponadto ww. postępowania kontrolne wykazywały, że kontrolowane podmioty nie dokonywały zapłaty do właściwego urzędu skarbowego kwot podatku VAT, które zostały wykazane w wystawionych fakturach sprzedaży. Ustalenia w postępowaniu kontrolnym i zebrany materiał dowodowy stanowił podstawę wszczęcia dochodzenia o przestępstwa skarbowe, przekształcane następnie w śledztwa, prowadzone pod nadzorem prokuratur. W wyniku koordynacji działań, GIIF uczestniczył w takich śledztwach prokuratorskich dostarczając materiał dowodowy składający się z analiz przepływów finansowych i dokonywał blokad rachunków posiadając uzasadnione podejrzenie, że te wartości majątkowe pochodzą z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Ponadto GIIF przekazał znaczącą liczbę powiadomień do Policji, w tym do CBŚP. Informacje zawarte w ww. powiadomieniach wykorzystywane były przez Policję do podejmowania czynności ustawowych, których rezultatem były m.in. wszczęte postępowania przygotowawcze. Informacje przekazane przez GIIF wykorzystywane były również w postępowaniach już się toczących.

Następną dużą grupą powiadomień stanowiły informacje przekazane do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Powiadomienia zawierały dane o transakcjach, które mogły mieć związek z podejrzeniem czynu zabronionego, którego zbadania należy do kompetencji Agencji, w tym m.in.: rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw godzących w podstawy ekonomiczne państwa oraz jego bezpieczeństwo, rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw korupcji osób pełniących funkcje publiczne, a także dotyczących produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi w obrocie międzynarodowym.

Przekazywane przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* powiadomienia zawierające kompleksową analizę podejrzanym i nieuzasadnionym przepływów finansowych, po weryfikacji i dokonaniu ustawowych czynności przez organy ścigania stanowiły kompleksowy materiał dowodowy dający podstawę wszczęcia śledztwa lub materiał, który był dołączany do już prowadzonego postępowania karnego. Podobnie jak w poprzednim roku przekazywane przez GIIF informacje o transakcjach były wykorzystywane w szczególności w śledztwach dotyczących działalności zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się nielegalnym obrotem olejem napędowym, sprzętem elektronicznym czy też śledztwach

dotyczących hurtowego handlu powiązanego z Wólką Kosowską (w tym handlu tzw. „podróbkami”), a także oszustw związanych z piramidami finansowymi oraz transakcjami dotyczącymi handlu kryptowalutami. Niejednokrotnie przesłane przez GIIF informacje stanowiły też podstawę do opracowywania przez prokuratorów pisemnych wniosków do GIIF o udostępnienie informacji zgromadzonych w trybie i zakresie przewidzianym przepisami *ustawy* na potrzeby prowadzonego postępowania karnego. Przeprowadzone w związku z powiadomieniami GIIF postępowania przygotowawcze umożliwiły przedstawienie wielu osobom zarzutów popełnienia przestępstwa oraz odzyskanie środków majątkowych o wielomilionowej wartości. W wielu przypadkach koordynacja działań GIIF i uprawnionych organów ścigania doprowadziła do aresztowań członków grup przestępczych oraz blokady rachunków bankowych z wartościami majątkowymi, pochodzącymi z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Zgodnie z treścią art. 4a ust 3 *ustawy*, Minister Sprawiedliwości przekazuje GIIF dane zbiorcze „o liczbie postępowań karnych, liczbie osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie, i osób nieprawomocnie i prawomocnie skazanych za przestępstwa, o których mowa w art. 165a lub art. 299 *Kodeksu karnego*, oraz o wartościach majątkowych, w stosunku do których dokonano zamrożenia, blokady i wstrzymania transakcji lub orzeczono zajęcie, zabezpieczenie majątkowe lub przepadek – w terminie 2 miesięcy od zakończenia roku, za który przekazywane są informacje”.

Wg danych przekazanych z Ministerstwa Sprawiedliwości pismem z dnia 28 lutego 2018 r. wynika, że w 2017 r. sądy powszechne wszczęły 155 postępowań karnych o przestępstwo z art. 299 *Kodeksu karnego* wobec 414 osób. Jednocześnie w zeszłym roku za popełnienie ww. przestępstwa w pierwszej instancji skazano 415 osób oraz 232 osoby skazano prawomocnym wyrokiem. W przedmiotowych postępowaniach:

- dokonano zabezpieczeń majątkowych w wysokości 184 809 ,- PLN,
- dokonano blokady i wstrzymania transakcji na kwotę 304 740,- PLN,
- orzeczono zajęcie na kwotę 250 000,- PLN,
- orzeczono przepadek mienia w wysokości 165 700 084,- PLN.

Jednocześnie Ministerstwo Sprawiedliwości poinformowało, że sądy powszechne prowadziły 8 postępowań karnych w związku z przestępstwami z art. 165a *Kodeksu karnego* wobec 16 osób. W pierwszej instancji skazano 1 osobę, a 9 osób skazano prawomocnym wyrokiem. W ww. postępowaniach orzeczono przepadek mienia na kwotę 35 359 498 PLN.

3.1.2. PRZYKŁADOWE KIERUNKI ANALIZ

Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych

W 2017 r. analizy GIIF nadal w znacznej mierze skupiały się na identyfikacji prania pieniędzy z przestępstw skarbowych, dotyczących głównie wyłudzeń zwrotu lub niepłacenie należnego podatku VAT. Sprawy z tego zakresu są traktowane priorytetowo ze względu na negatywny wpływ tych przestępstw na dochody budżetu państwa, jak również na interesy uczestników obrotu gospodarczego, poprzez zakłócanie uczciwej konkurencji. W 2017 r. GIIF kontynuował aktywny udział w tzw. „uszczelnianiu systemu VAT”, współpracując

intensywnie z instytucjami obowiązany i jednostkami współpracującymi, a także z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej.

Zawiadomienia od instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących dotyczyły m.in.: obrotu paliwami, sprzętem elektronicznym, artykułami spożywczymi oraz tekstyliami. Transakcje opisane w tych zawiadomieniach przeprowadzane są przez powiązane i współpracujące ze sobą podmioty. Organizatorzy przestępczego procederu transferują przez rachunki tych podmiotów środki finansowe w celu pozorowania przeprowadzania legalnych transakcji. Przelewy środków przez kolejne rachunki są najczęściej przeprowadzane z wykorzystaniem opcji natychmiastowych przelewów elektronicznych. Transfery te nie mają związku z rzeczywistą sprzedażą towarów, często firmy i spółki, zaangażowane w proceder, funkcjonują przez krótki okres i co pewien czas zastępowane są przez kolejne podmioty, pełniąc rolę „znikających podatników”. Przy transakcjach wewnątrzspółnotowych, firmy te najczęściej przekazują środki na rachunki kontrahentów zagranicznych. Zasilane są natomiast, przez podmioty pełniące rolę tzw. „bufora”, których celem jest zakamufłowanie pozorności obrotu handlowego w transakcjach krajowych. Z analiz wynika, że często w obiegu między podmiotami pozostają te same środki finansowe.

Przykład nr 1

W 2017 r. GIIF wraz z jednostkami współpracującymi sfinalizował postępowanie analityczne wszczęte w 2015 r., dotyczące tzw. mafii paliwowej, poprzez blokady wielu rachunków spółek i osób uczestniczących w procederze. Akcja była konsekwencją inicjującego śledztwo zawiadomienia GIIF z listopada 2015 r.

Przy udziale GIIF została zidentyfikowana zorganizowana grupa przestępcza, wprowadzająca na teren RP paliwo, które było następnie odsprzedawane kolejnym podmiotom na terenie Polski, bez potwierdzania transakcji stosownymi dokumentami sprzedaży w postaci faktur VAT lub ewentualnie faktury takie były wystawiane, jednak uczestniczące w procederze podmioty nie wykazywały sprzedaży w deklaracjach podatkowych, tym samym nie płaciły należnego podatku VAT, doprowadzając do uszczupień należności Skarbu Państwa. W tym celu rejestrowano lub nabywano spółki prawa handlowego, w których organach zasiadały podstawione osoby, najczęściej pochodzenia ukraińskiego, które działając na polecenie organizatorów procederu wystawiały faktury i zlecały dokonywanie transakcji finansowych. Współpracujące z tymi spółkami podmioty, będące w rzeczywistości tzw. buforami, których działalność polegała na generowaniu podatku VAT podlegającego odliczeniu przez beneficjentów procederu, wystawiały fikcyjne faktury VAT w celu legalizacji uzyskiwanych środków. Analiza przepływów pieniężnych wykazała, że zgromadzone w ramach procederu środki pieniężne były przepuszczane przez rachunki bankowe wielu firm (polskich i zagranicznych), a następnie były przewalutowane i wypłacane w gotówce lub wyprowadzane za granicę, również do rajów podatkowych, skąd część środków została przetransferowana z powrotem na rachunek prowadzony w polskim banku na rzecz jednej z zagranicznych spółek.

W sumie w sprawie wysłano do prokuratury 7 zawiadomień głównych i 12 uzupełniających oraz zablokowano 46 rachunków bankowych.

Do prania pieniędzy, w tym pochodzących z przestępstw skarbowych, wykorzystywano również waluty wirtualne, w których lokowano środki pochodzące z typowych wyłudzeń podatku VAT ewentualnie z nieodprowadzania tego podatku do Skarbu Państwa.

Przykład nr 2

Jedno z postępowań analitycznych wszczętych w 2017 r. dotyczyło próby realizacji przelewów zleconych przez polską spółkę na rzecz firmy zagranicznej na łączną kwotę ok. 3 mln EUR. Środki pochodziły z rachunku jednej z giełd zajmującej się wymianą walut wirtualnych. Z uzyskanych informacji wynikało, że reprezentant ww. polskiej spółki mógł być związany z działalnością grupy przestępczej zajmującej się wyłudzeniem podatku VAT.

Sama faza lokowania środków pochodzących z przestępstwa trwała kilka lat i odbywała się na dość ograniczoną skalę, nie wzbudzając większych podejrzeń instytucji obowiązyanych. W fazie tej wykorzystywano osoby fizyczne oraz należące do tych osób spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przez rachunki których to podmiotów dokonywano zakupu Bitcoinów za pośrednictwem znanych giełd wymiany walut wirtualnych.

W połowie 2017 r. sprawcy postanowili zrealizować zyski osiągnięte ze znacznego wzrostu kursu Bitcoina, zakładając na podstawioną osobę nową spółkę z o.o. i usiłując przelać otrzymane przez ten podmiot gospodarczy środki pieniężne za granicę, do jednego z rajów podatkowych.

GIIF dokonał w sumie 5 blokad rachunków bankowych, na których zgromadzono środki pieniężne o łącznej wartości ok. 30,7 mln zł. Do prokuratury wysłał 2 zawiadomienia główne i 2 uzupełniające w powyższej sprawie.

Pranie pieniędzy pochodzących z wyłudzenia zwrotu nieruchomości.

W 2017 r. GIIF w porozumieniu z prokuraturą analizował przepływy finansowe mające związek z praniem pieniędzy pochodzących z wyłudzenia zwrotu nieruchomości. Powiązane ze sobą osoby uczestniczyły w procederze polegającym na wyłudzeniu zwrotów nieruchomości o wysokiej wartości poprzez wprowadzanie w błąd ich dotychczasowych właścicieli i spadkobierców co do ich rzeczywistej wartości oraz nakłaniania ich do sprzedaży roszczeń za kwoty poniżej ich wartości.

Analizie poddano transakcje dokonywane w ciągu jednego roku. Ustalenia dokonane przez GIIF wykazały, że między rachunkami osób zaangażowanych w ten proceder przeprowadzano wiele transakcji. Na analizowane rachunki dokonywano wpłat gotówkowych, wpływały środki związane z kupnem nieruchomości od osób trzecich, ponadto część środków pochodziła z urzędu miasta oraz od komornika.

Środki zasilające rachunki zaangażowanych osób wypłacane były w gotówce, inwestowane w papiery wartościowe, przeznaczane na zakup nieruchomości czy przekazywane za granicę. Dokonywano ponadto wzajemnych darowizn, a następnie je odwoływano i zwracano środki.

Transakcje takie miały na celu utrudnienie wykrycia związku z przestępczą działalnością oraz utrudnienie dochodzenia przez ewentualnych pokrzywdzonych zwrotu środków czy nieruchomości. Ponadto prawdopodobnym celem dużej ilości transakcji gotówkowych oraz przekazywania środków za granicę była chęć ukrycia ich oraz zatarcia ich źródła pochodzenia z obrotu wyłudzonymi nieruchomościami.

GIIF dokonał blokady rachunków należących do osób uczestniczących w tym procederze i skierował zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym jest mowa w art. 299 *Kodeksu karnego*.

Pranie pieniędzy pochodzących z tzw. „odwróconego łańcucha dystrybucji leków”.

Analiza niektórych zawiadomień, wpływających do GIIF w 2017 r. wykazała udział opisanych w nich podmiotów w transakcjach, mogących mieć związek z praniem pieniędzy pochodzących z nielegalnej praktyki stosowanej przez przedsiębiorców w celu niezgodnego z prawem pozyskania preparatów leczniczych w celach eksportowych tzw. „odwróconego łańcucha dystrybucji leków”. W ramach tego procederu preparaty pozyskiwane przez apteki i hurtownie w nielegalnym łańcuchu dystrybucji zamiast do pacjentów w Polsce trafiają do sieci eksportującej leki za granicę. Zgodnie z polskim prawem farmaceutycznym apteki mogą sprzedawać produkty lecznicze jedynie pacjentom, hurtownie nie mogą zaopatrywać się w aptekach. Praktyki takie w szczególności gdy chodzi o preparaty ratujące życie, prowadzą do braków dostępności leków na polskim rynku oraz stanowią realne zagrożenie dla życia i zdrowia polskich pacjentów.

Przykład nr 3

Analiza jednej ze spraw prowadzonych przez GIIF wykazała, że środki finansowe przekazywane były głównie od podmiotów z zagranicy przez kilka powiązanych spółek, aby w ostateczności trafić do aptek i podmiotów prowadzących apteki. A więc odwrotnie niż w rzeczywistości być powinno. Przekazywanie środków realizowano za pomocą stworzonej w tym celu sieci spółek tzw. przedsiębiorstw symulujących. Miało to na celu utrudnienie wykrycia związku z przestępczą działalnością i uzasadnienie legalności posiadanych środków. Transakcje wskazywały na tworzenie rozbudowanego łańcucha przepływu środków, ale bez rzeczywistego obrotu towarami – jedynie wirtualnego oraz przesunięć międzymagazynowych pomiędzy aptekami należącymi do różnych spółek.

GIIF w przypadku podejrzenia prania pieniędzy pochodzących z tzw. „odwróconego łańcucha dystrybucji leków” kierował zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym jest mowa w art. 299 Kodeksu karnego.

3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU

Podstawowym celem GIIF w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu jest odcięcie organizacji terrorystycznych od źródeł ich finansowania. Ustawowe zadania GIIF zakładają uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie przewidzianym w *ustawie* oraz przekazywanie ich do właściwych służb. Ze względu na różnorodność źródeł służących finansowaniu terroryzmu analizie podlegają zarówno transakcje zgłoszone do GIIF jako podejrzane, jak również legalne transakcje podmiotów, które są realizowane w okolicznościach budzących podejrzenie ich związku z finansowaniem terroryzmu. Informacje, na podstawie których wszczynane są analizy pochodzą przede wszystkim z sektora bankowego oraz od tzw. jednostek współpracujących.

Realizując zadania ustawowe z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu w 2017 r. GIIF wszczął 37 postępowań analitycznych dotyczących transakcji, które potencjalnie mogły mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Postępowania były prowadzone na podstawie zawiadomień od instytucji obowiązyanych oraz jednostek współpracujących, a także informacji lub wniosków otrzymywanych od zagranicznych jednostek analityki finansowej (dalej JAF).

Współpraca z instytucjami obowiązanymi

Postępowania wszczęte na podstawie informacji od instytucji obowiązanym dotyczyły zwykle transakcji przeprowadzanych przez osoby fizyczne pochodzące z krajów podejrzewanych o wspieranie terroryzmu, na terenie których ugrupowania terrorystyczne prowadzą aktywne działania oraz krajów, na obszarze których prowadzone są działania militarne. GIIF badał wówczas przepływy na osobistych rachunkach bankowych oraz przekazy pieniężne z udziałem tych osób. We współpracy z Centrum Antyterrorystycznym ABW (dalej CAT ABW), GIIF poddawał analizie powiązania z osobami lub podmiotami z krajów podwyższonego ryzyka terrorystycznego i identyfikował związki tych osób z organizacjami terrorystycznymi. Weryfikacja podejrzeń finansowania terroryzmu prowadziła w niektórych przypadkach do ich potwierdzenia bądź wykrycia nielegalnej działalności handlowej nie mającej związku z finansowaniem terroryzmu bądź uzasadnienia przeprowadzania określonych transakcji jako legalnej aktywności finansowej prowadzonej np. ze względu na powiązania rodzinne lub biznesowe z podmiotami mającymi siedzibę w krajach podwyższonego ryzyka.

Kolejną znaczącą grupę zawiadomień instytucji obowiązanym stanowiły informacje o transakcjach podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w branży zbrojeniowej. Podejrzenia instytucji obowiązanym budziły m.in. transakcje z podmiotami, które posiadały powiązania kapitałowe ze spółkami figurującymi na listach podmiotów objętych sankcjami finansowymi. GIIF współpracował w tym zakresie z właściwymi organami głównie przy weryfikacji legalności transakcji sprzedaży broni, szczególnie w obrocie międzynarodowym, gdy zachodziło podejrzenie przekazywania jej na rzecz organizacji terrorystycznych lub podejrzenie naruszenia zobowiązań międzynarodowych co do nieudostępniania środków finansowych określonym podmiotom.

Ponadto, weryfikacji poddawano szczególnie te transakcje, dla których trudno było ustalić uzasadnienie ekonomiczne oraz transakcje fundacji powiązanych z krajami muzułmańskimi, o których GIIF otrzymał informacje, że mogą finansować organizacje terrorystyczne.

Współpraca z zagranicznymi JAF

Wnioski o udzielenie informacji oraz informacje spontaniczne związane z finansowaniem terroryzmu przychodzące od zagranicznych JAF, na podstawie których zostały wszczęte postępowania analityczne dotyczyły zwykle osób fizycznych podejrzewanych o związki z tzw. Państwem Islamskim. Najczęściej pochodziły one z państw Azji Środkowej oraz państw Unii Europejskiej, do których powróciła znaczna liczba tzw. zagranicznych terrorystów (ang. *foreign terrorist fighters* - FTF). GIIF otrzymywał zwykle informacje o transakcjach tych osób z polskimi rezydentami, które były weryfikowane, ewentualnie rozszerzane o dodatkowe informacje, a następnie przekazywane do CAT ABW.

Współpraca z CAT ABW

GIIF otrzymał od CAT ABW 9 wniosków o udzielenie informacji o osobach i podmiotach, co do których zachodziło podejrzenie finansowania terroryzmu. GIIF udzielił odpowiedzi na wszystkie wnioski, przekazując do CAT ABW informacje otrzymane od instytucji obowiązanym na podstawie art. 8 *ustawy* oraz – w niektórych przypadkach – dodatkowo informacje otrzymane od zagranicznych JAF.

Podejrzanie finansowania terroryzmu z wykorzystaniem systemu typu HAWALA

Przedsięwzięcia o charakterze terrorystycznym, w stosunku do skali wywołanej paniki i strat finansowych, należą do względnie tanich „inwestycji”. Przykładowo koszty serii skoordynowanych zamachów zwołenników tzw. Państwa Islamskiego w Paryżu w listopadzie 2015 r. szacuje się na kwotę 1 000 – 10 000 dolarów. Organizatorzy zamachów starają się przy tym ukryć wszelkie ślady świadczące o tym, kto finansował dane zdarzenie. Terrorysty często wykorzystują w tym celu nieformalny system przepływu środków – *Hawala*, zwany również *hundi* lub *xawala*. Nie jest on oparty na przepływie gotówki ani sieci informatycznej, wykorzystywanej do przelewów bankowych, lecz na zasadzie kompensacji i zaufaniu do sieci pośredników finansowych (tzw. *hawaladars*), działających często pod przykryciem innej działalności gospodarczej np. kantoru wymiany walut, biura podróży. Choć pośrednicy są rozsiani po całym świecie, to większość z nich działa na Bliskim Wschodzie, w Północnej Afryce i subkontynencie indyjskim, całkowicie niezależnie lub równolegle do tradycyjnej bankowości i systemów przekazów pieniężnych. Do najważniejszych cech systemu typu *Hawala* należą szybkość dokonywanych przepływów, anonimowość, brak formalności i dokumentów, możliwość przekazania dowolnie wysokich środków oraz pozostawanie niezauważonym przez oficjalny system bankowy.

W 2017 r. GIIF prowadził postępowanie wszczęte na podstawie wniosku Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W odpowiedzi na wniosek zebrano i przekazano szereg informacji finansowych dotyczących grupy spokrewnionych osób pochodzących z Jordanii. Charakterystyczne w ich przepływach finansowych były liczne transakcje gotówkowe, częste przekazywanie środków pomiędzy rachunkami osobistymi oraz otrzymywanie wielu przekazów Western Union od osób z krajów Europy Zachodniej oraz Ameryki Północnej i Bliskiego Wschodu. Dodatkowo od zagranicznej JAF otrzymano informacje o powiązaniach finansowych tej grupy z pewną rodziną znaną z sympatii do tzw. Państwa Islamskiego. Prawdopodobnie jeden z członków tej rodziny zginął walcząc w szeregach tzw. Państwa Islamskiego w Syrii. Zgromadzony materiał pozwolił na zatrzymania i wszczęcie wobec grupy osób postępowania, dotyczącego podejrzenia popełnienia przestępstwa z art. 165a *Kodeksu karnego*, polegającego na gromadzeniu oraz przekazywaniu środków płatniczych z wykorzystaniem systemu *Hawala*, w zamiarze sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

W wyniku przeprowadzenia analiz związanych z powyższą tematyką GIIF skierował, w trybie art. 33 ust. 3 *ustawy* łącznie 46 powiadomień (w tym również w sprawach wszczętych przed 2017 r.):

- 45 powiadomień do ABW (w tym do CAT),
- 1 powiadomienie do AW.

Ponadto GIIF jest członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych (MZTZ), organu pomocniczego Rady Ministrów, który ma zapewnić współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Do podstawowych zadań Zespołu należy m.in.: monitorowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, przedstawianie opinii i wniosków dla Rady Ministrów, opracowywanie projektów standardów i procedur w zakresie zwalczania terroryzmu, inicjowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez właściwe organy

administracji rządowej, organizowanie współpracy z innymi państwami w zakresie zwalczania terroryzmu itp.

W ramach prac MZZT przedmiotem posiedzeń było m.in. omówienie działania służb w zakresie zabezpieczenia przestrzeni publicznych i jarmarków świątecznych. Ponadto przedmiotem prac była ocena wpływu ataków terrorystycznych w państwach Europy Zachodniej na poziom zagrożenia terrorystycznego w Polsce oraz analiza wpływu zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz działań antyterrorystycznych na sytuację bezpieczeństwa i otoczenie międzynarodowe Polski. Na forum MZZT zostało przedstawione i omówione sprawozdanie GIIF z realizacji *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* w 2016 r. oraz informacje dotyczące postępów we wdrażaniu zaleceń Komitetu MONEYVAL związanych ze wzmocnieniem w Polsce systemu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

Na potrzeby MZZT dokonano analizy sytuacji bezpieczeństwa w regionach świata popularnych wśród polskich turystów w sezonie wakacyjnym oraz przedstawiono ocenę zagrożenia terrorystycznego w lotnictwie cywilnym na terytorium RP. Omówiono również kwestię współdziałania w ramach określania standardów zabezpieczeń obiektów infrastruktury krytycznej oraz zasad dokonywania ich sprawdzenia. Ważnym elementem prac MZZT było również przygotowanie analizy dotyczącej państw wspierających ugrupowania terrorystyczne oraz stanu zagrożenia terrorystycznego dla RP i jej obywateli w 2016 r. wraz z prognozą na 2017 r.

Wsparciem merytorycznym dla działań GIIF na forum MZZT było uczestnictwo ekspertów Departamentu Informacji Finansowej w pracach Zespołu Zadaniowego – Stałej Grupy Ekspertkiej, realizującego istotną rolę w zakresie monitorowania zagrożeń terrorystycznych, ich analizy i oceny.

W ramach realizacji Planu Działań, zawartego w „Narodowym Programie Antyterrorystycznym na lata 2015-2019” (który powstał z inicjatywy MZZT) GIIF współpracował z Ministerstwem Sprawiedliwości w wypracowaniu propozycji zmiany art. 165a *Kodeksu karnego*, zgodnej z rekomendacjami ewaluatorów z Komitetu MONEYVAL. Zmiana została wprowadzona *ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2017 r., poz. 768).

4. KONTROLE

4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ GIIF

W 2017 r. GIIF przeprowadził 25 kontroli w następujących instytucjach obowiązanych:

- banki – 2,
- towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 2,
- domy maklerskie – 1,
- kantory – 3,
- instytucje płatnicze – 2,
- domy aukcyjne – 2,
- kasyna – 5,
- zakłady bukmacherskie – 5,
- fundacje – 3.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ujawnione zostały nieprawidłowości w realizowaniu przez instytucje obowiązane obowiązków wynikających z *ustawy*. Stwierdzone nieprawidłowości to:

1) braki natury formalnej:

- niedostosowanie wewnętrznych procedur do przepisów ustawy,
- nieprawidłowości w zakresie wypełniania kart transakcji,

2) nieprawidłowości merytoryczne:

- dokonywanie rejestracji transakcji z naruszeniem terminu określonego w § 2 ust. 2 *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 21 września 2001 r. w sprawie określenia wzoru rejestru transakcji, sposobu jego prowadzenia oraz trybu dostarczania danych z rejestru Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej* (Dz. U. z 2001 r. Nr 113 poz. 1210 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem,
- nieuwzględnienie zasad wskazanych w § 4 ust. 3 rozporządzenia, poprzez naruszenie struktury zapisu elektronicznego, określonej w załączniku nr 2 rozporządzenia,
- brak rejestracji transakcji o równowartości przekraczającej 15.000 EUR, o których mowa w art. 8 ust. 1 *ustawy*,
- przekazywanie – w formie papierowej – danych dotyczących więcej niż jednej transakcji do GIIF, co jest niezgodne z § 7 ust. 1 rozporządzenia,

- przekazywanie do GIIF informacji o transakcjach z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 1 *ustawy*,
- nieprzeprowadzenie analizy ryzyka,
- nadanie niewłaściwej kategorii ryzyka wobec części klientów objętych próbą,
- kategoria ryzyka nie była znana pracownikom oddziałów instytucji obowiązanej,
- zawiadomienia GIIF o transakcjach, o których mowa w art. 16 ust. 1 i 17 *ustawy*, były zbyt ogólne,
- niedokumentowanie i nieprzechowywanie wyników bieżącej analizy wszystkich przeprowadzonych transakcji, do czego zobowiązuje art. 8a *ustawy*,
- nieprzekazanie GIIF dokumentów dotyczących transakcji, o których mowa w art. 8 ust. 1 *ustawy*, a także przekraczanie terminu przekazania GIIF dokumentów dotyczących transakcji,
- niestosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 8b ust. 3 pkt 1, 2 i 4 *ustawy* i art. 9e ust. 2 *ustawy*,
- niezapewnienie udziału wszystkich pracowników w programach szkoleniowych dotyczących obowiązków przewidzianych w znowelizowanych przepisach *ustawy* oraz nieprawidłowe wypełnianie kart transakcji.

W przedmiocie stwierdzonych naruszeń GIIF wydał instytucjom obowiązany zalecenia pokontrolne. Zalecono m.in.:

- dostosowanie procedury wewnętrznej do wymogów *ustawy*, a w szczególności do art. 10a ust. 2 *ustawy*,
- rejestrowanie transakcji w rejestrze transakcji w sposób zgodny z przepisami *ustawy* oraz rozporządzenia,
- przekazywanie danych drogą teletransmisji poprzez bezpieczną stronę GIIF – <https://www.giif.mofnet.gov.pl/giif/> – w przypadku przekazywania danych dotyczących więcej niż jednej transakcji,
- przekazywanie do GIIF dokumentów dotyczących transakcji zarejestrowanych zgodnie z przepisem art. 8 ust. 1, 1a i 3 *ustawy*, z zachowaniem terminu, który został określony w art. 12 ust. 2 *ustawy*,
- przeprowadzanie analizy ryzyka w stosunku do wszystkich klientów w celu zastosowania odpowiednich środków bezpieczeństwa finansowego przed wystąpieniem zdarzeń, o których mowa w art. 8b ust. 4 *ustawy*,
- nadawanie właściwej kategorii ryzyka oraz stosowanie środka bezpieczeństwa finansowego, o którym mowa w art. 8b ust. 3 pkt 4 *ustawy*, zgodnie z wymogami *ustawy*,
- wdrożenie działań umożliwiających dostęp pracownikom oddziałów instytucji obowiązanej do oceny analizy ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu od dnia otrzymania niniejszego protokołu.

- realizowanie obowiązku szkoleniowego bezzwłocznie po rozpoczęciu świadczenia pracy przez nowozatrudnionych pracowników, wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
- rejestrowanie wszystkich transakcji powiązanych po dokonaniu analizy okoliczności mogących wskazywać, że transakcja została podzielona w celu uniknięcia obowiązku rejestracji,
- stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 8b ust. 3 *ustawy* oraz w art. 9e *ustawy*, dokumentowanie i przechowywanie informacji uzyskanych w wyniku stosowania tych środków przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym przeprowadzono transakcję z klientem,
- prowadzenie bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji oraz o dokumentowanie wyników tej analizy w odniesieniu do wszystkich przeprowadzanych transakcji.

Zgodnie z art. 27 *ustawy*, informacje o wynikach kontroli przeprowadzanych przez kontrolerów GIIF przekazywane były instytucjom nadzorującym do dalszego wykorzystania służbowego.

Ponadto, w 2017 r. GIIF skierował do prokuratury 18 zawiadomień o popełnieniu przestępstw wyczerpujących znamiona czynów określonych w art. 35 *ustawy*.

4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ INSTYTUCJE NADZORUJĄCE

Zgodnie z przepisem art. 21 ust. 4 *ustawy*, instytucje nadzorujące przekazują do GIIF informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli. Z danych będących w posiadaniu GIIF wynika, że w 2017 r.³:

- Narodowy Bank Polski przeprowadził 656 kontroli kantorów,
- Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa przeprowadziła 9 kontroli w Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo Kredytowych,
- Komisja Nadzoru Finansowego przeprowadziła 39 kontrole,
- Prezesi Sądów Apelacyjnych przeprowadzili 171 wizyty w kancelariach Notarialnych,
- Naczelnicy Urzędów Celnych przeprowadzili 2 kontrole w podmiotach prowadzących salony gier i kasyna gry,
- Urzędy Kontroli Skarbowej przeprowadziły 4 kontrole,
- Urzędy Celno-Skarbowe przeprowadziły 47 kontroli.

Materiał dowodowy zgromadzony w toku kontroli i przekazywany do GIIF przy wynikach kontroli stanowi podstawę dla GIIF do nakładania kar pieniężnych.

³ Na dzień 31.01.2017 r.

4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH

Postępowania w sprawie nałożenia kar pieniężnych na instytucje obowiązane za nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków, o których mowa w art. 34a *ustawy*, prowadzone są na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Nakładanie kar pieniężnych należy do właściwości GIIF. Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej GIIF uwzględnia rodzaj i zakres naruszenia, dotychczasową działalność instytucji oraz jej możliwości finansowe.

W 2017 r. GIIF przeprowadził 99 postępowań administracyjnych w sprawie nałożenia na instytucje obowiązane kar pieniężnych za nieprzestrzeganie przepisów *ustawy*. Na podstawie wyników własnych kontroli GIIF zrealizowano 10 postępowań, tj. 10,10%, a 89 postępowań (89,90%) na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych przez inne organy, o których mowa w art. 21 ust. 3 *ustawy*.

GIIF wydał w 2017 r. 99 decyzji administracyjnych, z czego:

- 6 decyzjami umorzono prowadzone postępowania administracyjne,
- 6 decyzjami odstąpiono od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej i poprzestano na pouczeniu
- 2 decyzjami umorzono prowadzone postępowania administracyjne w części, a w części odstąpiono od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej i poprzestano na pouczeniu,
- 85 decyzjami nałożono na instytucje obowiązane kary pieniężne w wysokości od 200 do 300 000 PLN.

W 2017 r. GIIF w wydanych decyzjach określił kary pieniężne na łączną kwotę 1 254 300 PLN. Nałożone przez GIIF kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa.

Od wydanych przez GIIF decyzji wniesiono w 2017 r. 14 odwołań do Ministra Rozwoju i Finansów (w tym 12 odwołań od decyzji GIIF wydanych w 2017 r.). Minister Rozwoju i Finansów utrzymał w mocy 7 decyzji GIIF, w 4 przypadkach uchylił decyzje GIIF w całości i orzekł kary pieniężne w kwotach niższych, w 1 przypadku uchylił decyzję GIIF w całości i umorzył postępowanie pierwszej instancji w części, a w 1 przypadku, na dzień 31 grudnia 2017 r., postępowanie administracyjne przed organem II instancji było w toku. Minister Rozwoju i Finansów w 1 przypadku umorzył postępowanie odwoławcze.

W 2017 r. złożono 5 skarg na decyzje Ministra Rozwoju i Finansów do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. W 2017 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił w całości 5 skarg na decyzje Ministra Rozwoju i Finansów, złożone zostały 2 skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA

5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI

W 2017 r. GIIF kontynuował współpracę z jednostkami krajowymi, której tryb i zasady zostały określone w art. 32 i 33 *ustawy*, przekazując odpowiedzi na ich wnioski o informacje.

Uprawnione podmioty – przede wszystkim prokuratura i organy ścigania – korzystają z danych posiadanych przez GIIF. Informacje, gromadzone w trybie i zakresie przewidzianym przepisami *ustawy*, są udostępniane przez GIIF na wniosek sądów i prokuratorów na potrzeby prowadzonych postępowań karnych (art. 32 *ustawy*). Informacje o transakcjach są przekazywane przez GIIF także na wnioski ministra właściwego do spraw wewnętrznych (oraz osób upoważnionych przez niego z jednostek podległych ww. ministrowi, m.in. Policji, Straży Granicznej), Szefów Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (dalej: ABW), Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego (dalej: CBA). Organami uprawnionymi do pozyskiwania informacji o transakcjach są też m.in. Szef Krajowej Administracji Skarbowej (do dnia 28 lutego 2017 r. – Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej), dyrektorzy izb administracji skarbowej (do dnia 28 lutego 2017 r. – dyrektorzy izb skarbowych) oraz naczelnicy urzędów celno-skarbowych (do dnia 28 lutego 2017 r. dyrektorzy urzędów kontroli skarbowej) i inne organy (art. 33 ust. 2 i 4 *ustawy*).

Należy także zwrócić uwagę na bardzo istotny aspekt współpracy, jakim jest wymiana informacji z jednostkami krajowymi na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*. Zgodnie z tym przepisem prokuratura oraz organy ścigania uprawnione do prowadzenia postępowań karnych informują każdorazowo GIIF o uzyskaniu informacji wskazujących na podejrzenie (popelnienia przestępstwa) prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, wszczęciu i zakończeniu postępowania w sprawie o przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przedstawieniu zarzutu popelnienia któregośkolwiek z ww. przestępstw (również w przypadku, gdy postępowanie zostało wszczęte na podstawie informacji z innych źródeł niż GIIF).

Analiza ilościowa danych, dotycząca wymiany informacji z jednostkami krajowymi, wskazuje na systematyczny wzrost współpracy GIIF, głównie z jednostkami organizacyjnymi prokuratury, natomiast uległa zmniejszeniu z szeroko rozumianymi organami skarbowymi (obecnie organami Krajowej Administracji Skarbowej - KAS), organami Policji oraz ABW.

Tabela nr 3 – Podsumowanie danych dot. współpracy z wybranymi jednostkami krajowymi w trybie art. 32, 33 i 14 ust. 2 ustawy w latach 2015-2017

Instytucja	Rok	Liczba wniosków w trybie art. 32 i 33 ustawy	Liczba informacji w trybie art. 14 ustawy
Jednostki organizacyjne prokuratury	2015 r.	516	118
	2016 r.	597	51
	2017 r.	747	77
sądy ⁴	2015 r.	8	<i>Nie dot.</i>
	2016 r.	1	<i>Nie dot.</i>
	2017 r.	6	<i>Nie dot.</i>
organy KAS i ich poprzednicy ⁵	2015 r.	1656	<i>Nie dot.</i>
	2016 r.	1405	<i>Nie dot.</i>
	2017 r.	834	<i>Nie dot.</i>
ABW	2015 r.	96	7
	2016 r.	54	4
	2017 r.	40	1
CBA	2015 r.	22	1
	2016 r.	26	0
	2017 r.	31	2
Policja	2015 r.	199	47
	2016 r.	145	55
	2017 r.	109	40
Straż Graniczna	2015 r.	33	1
	2016 r.	27	2
	2017 r.	29	2
Suma:	2015 r.	2530	174
	2016 r.	2255	112
	2017 r.	1796	122

5.1.1. WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI PROKURATURY I SĄDAMI

W trybie art. 32 *ustawy* GIIF otrzymał w 2017 r. z jednostek organizacyjnych prokuratury 747 wniosków o informację, dotyczących 3701 podmiotów, co oznacza wzrost liczby skierowanych wniosków o 25,1%, przy jednoczesnym spadku liczby podmiotów o 17,5% w stosunku do roku poprzedniego (w 2016 r. zostało skierowanych do GIIF 597 wniosków, dotyczących 4488 podmiotów).

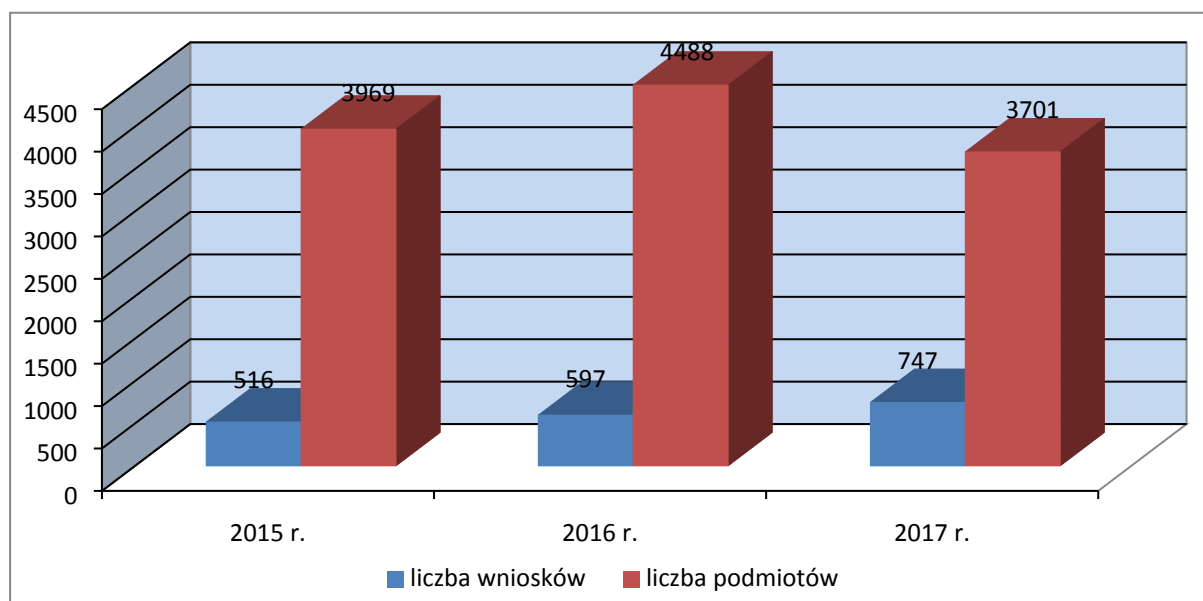
W ostatnich latach współpraca z prokuraturą staje się coraz bardziej efektywna, co pokazuje wysoka liczba przekazanych do GIIF wniosków o udzielenie informacji z jednostek

⁴ Dot. sądów przekazujących wnioski o informacje w związku z prowadzonymi sprawami karnymi.

⁵ Tj. organy kontroli skarbowej, izby skarbowe i organy służby celnej.

organizacyjnych prokuratury. Jednostki organizacyjne prokuratury począwszy od 2014 r. przekazały rokrocznie ponad 500 wniosków, co jest znaczącym wzrostem w porównaniu z latami ubiegłymi (w 2013 r. odnotowano 400 wniosków). W 2016 r. w zakresie tych wniosków odnotowano wzrost takich, które dotyczyły i służyły w dużym stopniu ustaleniu składników majątkowych, jak również takich, które były realizowane w ramach międzynarodowej pomocy prawnej. Dodatkowo – przy pomocy realizowanych wniosków i uzyskiwanych w ten sposób informacji – jednostki organizacyjne prokuratury mogły w większym zakresie przedstawiać osobom podejrzanym zarzuty, w tym w szczególności zarzuty dotyczące at. 299 *Kodeksu karnego*.

Wykres nr 13 – Współpraca z jednostkami organizacyjnymi prokuratury w latach 2015-2017 w trybie art. 32 ustawy

W 2017 r. GIIF otrzymał także 6 wniosków o informacje z sądów, które dotyczyły 8 podmiotów. Dla porównania, w roku 2016 r. do GIIF wpłynął 1 taki wniosek na potrzeby postępowania karnego, w zakresie 13 podmiotów.

W 2017 r. GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych prokuratury 77 informacji na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, co stanowi wzrost o 51% w stosunku do 2016 r., kiedy to odnotowano ich 51. Jednocześnie widoczny jest spadek o 41,5% co do liczby podmiotów, których przekazane informacje dotyczyły (421 podmiotów w 2016 r., 246 podmiotów w 2017 r.).

W 2017 r. najczęściej przekazywano informacje wskazujące na wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa wskazanym w art. 299 *Kodeksu karnego* lub dotyczące przedstawienia zarzutów osobom na podstawie tego przepisu. W kilkudziesięciu takich przypadkach jednostki organizacyjne prokuratury dołączały dodatkowo prośbę o rozważenie podjęcia przez GIIF czynności ustawowych określonych w art. 18a *ustawy* i dalszych.

GIIF na podstawie informacji przekazanych przez właściwe organy w trybie art. 14 ust. 2 *ustawy*, podejmował czynności ustawowe docelowo zmierzające do „odcinania” przestępców od środków majątkowych, a tym samym od legalizacji środków pochodzących z tzw. czynów zabronionych. Celem takiej współpracy było skierowanie na bazie otrzymywanych informacji przez GIIF zawiadomień do właściwych jednostek organizacyjnych prokuratury,

wskazujących na podejrzenie popełnienia przestępstwa określonego w art. 299 *Kodeksu karnego*.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2017 r. odnotowano również sytuacje, w których jednostki organizacyjne prokuratury przekazywały w ramach jednego pisma informacje na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, wnosząc równocześnie o dane, na podstawie art. 32 ust. 1 *ustawy*, co umożliwiało efektywniejszą i sprawniejszą wymianę informacji.

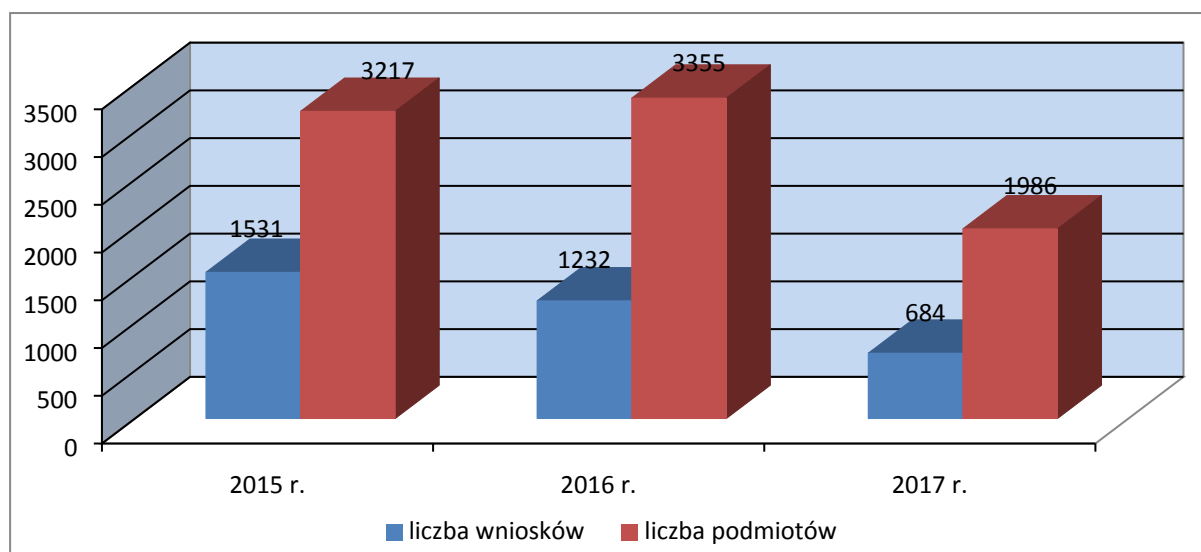
W coraz większym zakresie do współpracy z jednostkami organizacyjnymi prokuratury wykorzystywane były bezpieczne elektroniczne kanały wymiany informacji i to zarówno z samymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury, jak również z instytucjami obowiązanymi, skąd pozyskiwano na potrzeby tej współpracy – informacje o transakcjach objętych przepisami *ustawy*.

W 2017 r. kontynuowano współpracę z jednostkami organizacyjnymi prokuratury polegającą na udziale przedstawicieli Departamentu Informacji Finansowej w inicjatywach, mających na celu wymianę doświadczeń z zakresu problematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Umożliwiły one wsparcie merytoryczne uczestników szkoleń oraz upowszechnienie dobrych praktyk, mających na celu zapewnienie bardziej efektywnego współdziałania pomiędzy GIIF a przedstawicielami jednostek organizacyjnych prokuratury.

5.1.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI KRAJOWEJ ADMINISTRACJI SKARBOWEJ

GIIF w 2017 r. otrzymał 684 wnioski od naczelników urzędów celno-skarbowych (następców prawnych przede wszystkim organów kontroli skarbowej, tj. dyrektorów urzędów kontroli skarbowej), w zakresie 1986 podmiotów. Oznacza to spadek liczby skierowanych wniosków o 44,5% w porównaniu z 2016 r., kiedy to wpłynęło do GIIF 1232 wniosków, dotyczących 3355 podmiotów.

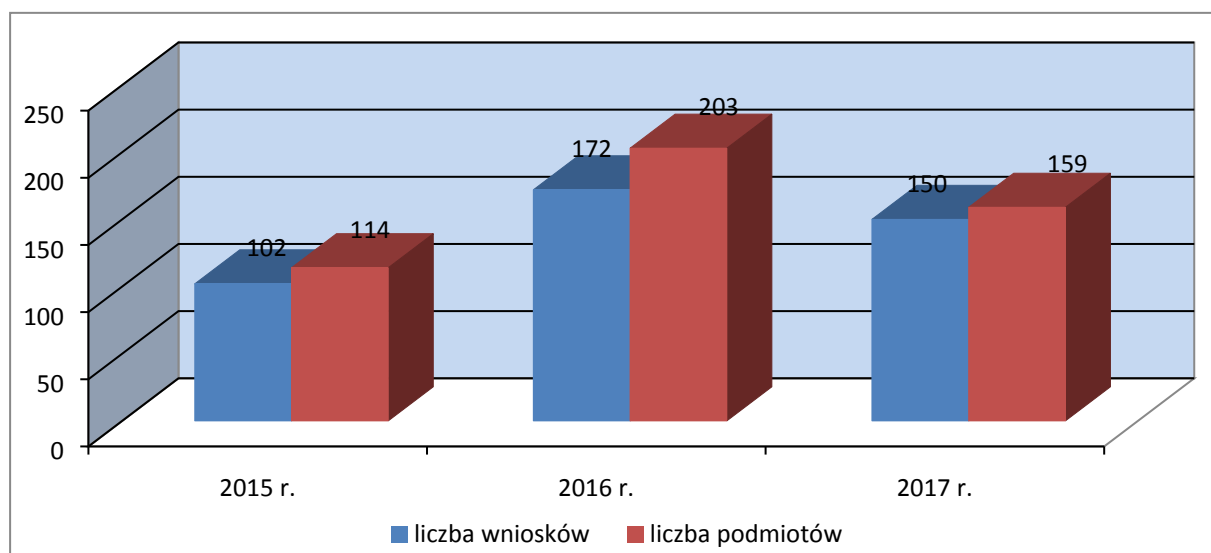
Wykres nr 14 – Współpraca z urzędami kontroli skarbowej i urzędami celno-skarbowymi w latach 2015-2017 w trybie art. 33 ustawy

Pomimo spadku liczby wniosków o informację i liczby występujących podmiotów, można było zaobserwować w ostatnich latach wzrost skuteczności współpracy w tym zakresie. Następstwem wymiany korespondencji „wnioskowej” w 2017 r. w bardzo wielu przypadkach było podjęcie dalszej współpracy pomiędzy organami na bazie art. 15a ust. 1 i 3 *ustawy*. Skutkiem tej współpracy było skierowanie, na bazie otrzymywanych informacji od KAS, przez GIIF zawiadomień do właściwych jednostek organizacyjnych prokuratury, wskazujących na podejrzenie popełnienia przestępstwa określonego w art. 299 *Kodeksu karnego*. Podejmowane przez GIIF czynności ustawowe docelowo miały także na celu „odcinanie” przestępców od środków majątkowych, a tym sam od legalizacji środków pochodzących z tzw. czynów zabronionych, w tym przypadku w szczególności pochodzących z przestępstw skarbowych.

Ponadto w 2017 r. GIIF otrzymał 150 wniosków o udzielenie informacji od dyrektorów izb administracji skarbowej/dyrektorów izb skarbowych w zakresie 159 podmiotów, wobec 172 wniosków dotyczących 203 podmiotów w 2016 r. W porównaniu z 2016 r. oznacza to spadek liczby wniosków o informację o 12,8%.

Wykres nr 15 – Współpraca z izbami skarbowymi i izbami administracji skarbowej w latach 2015-2017 w trybie art. 33 *ustawy*

W 2017 r. kontynuowano stałą współpracę polegającą na współorganizowaniu szkoleń w zakresie podnoszenia wiedzy z problematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu z udziałem przedstawicieli organów KAS oraz współpracujących organów i służb ścigania. Ponadto przedstawiciele kierownictwa Departamentu Informacji Finansowej brali także udział w kwartalnych naradach z udziałem kierownictwa KAS.

5.1.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PODLEGLYMI MINISTROWI SPRAW WEWNĘTRZNYCH

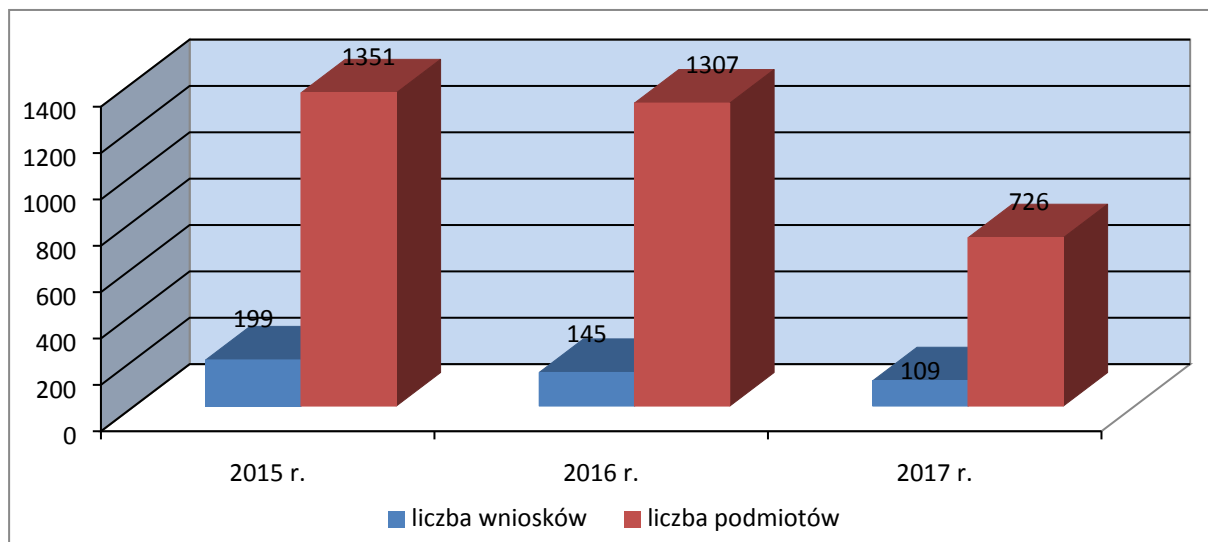
W trybie art. 33 *ustawy* GIIF otrzymał w 2017 r. z jednostek organizacyjnych Policji 109 wniosków o informację, które dotyczyły 726 podmiotów, z czego znaczącą część wniosków przekazały uprawnione osoby reprezentujące:

- Biuro Kryminalne Komendy Głównej Policji,

- Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji,
- Centralne Biuro Śledcze Policji (CBŚP).

Współpraca w zakresie realizacji wniosków na potrzeby przedstawicieli organów Policji, podobnie jak w latach ubiegłych, przebiegała sprawnie i efektywnie.

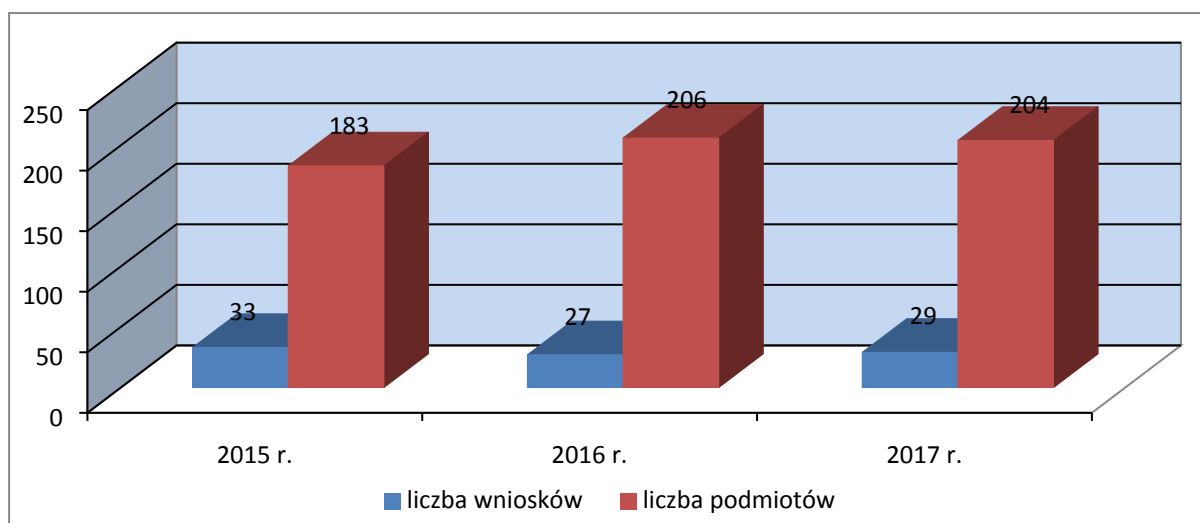
Wykres nr 16 – Współpraca z Policją oraz CBŚP w latach 2015-2017 w trybie art. 33 ustawy

Należy jednak podkreślić, że 2017 r. był kolejnym rokiem, w którym liczba wniosków z uległa zmniejszeniu (spadek o 24,8% w porównaniu do danych z 2016 r., kiedy to GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych Policji 145 wniosków, które dotyczyły 1307 podmiotów).

Ponadto, w 2017 r. GIIF udzielił odpowiedzi na 29 wniosków, dotyczących 204 podmiotów, przekazanych przez uprawnionych przedstawicieli Komendy Głównej Straży Granicznej, co stanowi wzrost liczby wniosków o 7,4% w stosunku do danych z 2016 r., kiedy to wpłynęło ich 27, dotyczących 206 podmiotów.

Wykres nr 17 – Współpraca ze Strażą Graniczną w latach 2015-2017 w trybie art. 33 ustawy

Jednostki nadzorowane i podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych wypełniały również obowiązki określone w art. 14 ust. 2 pkt *ustawy*, co w sposób znaczący rozszerzało współpracę w zakresie przeciwdziałania przestępstwu określonymu w art. 299 *Kodeksu karnego*. GIIF w 2017 r. otrzymał 40 takich informacji z jednostek organizacyjnych Policji dotyczących 411 podmiotów oraz 2 informacje ze Straży Granicznej w zakresie 142 podmiotów. Natomiast w 2016 r. GIIF otrzymał 55 takich informacji z jednostek organizacyjnych Policji dotyczących 518 podmiotów oraz 2 informacje ze Straży Granicznej w zakresie 4 podmiotów.

Na podstawie otrzymywanych informacji GIIF mógł skuteczniej wypełniać ustawowe obowiązki, włącznie z zastosowaniem instytucji blokady rachunków określonych w art. 18a *ustawy* i dalszych. Podjęte działania w zakresie analiz prowadzonych przez GIIF umożliwiały efektywniejszą współpracę już na etapie pracy operacyjno-rozpoznawczej służb podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

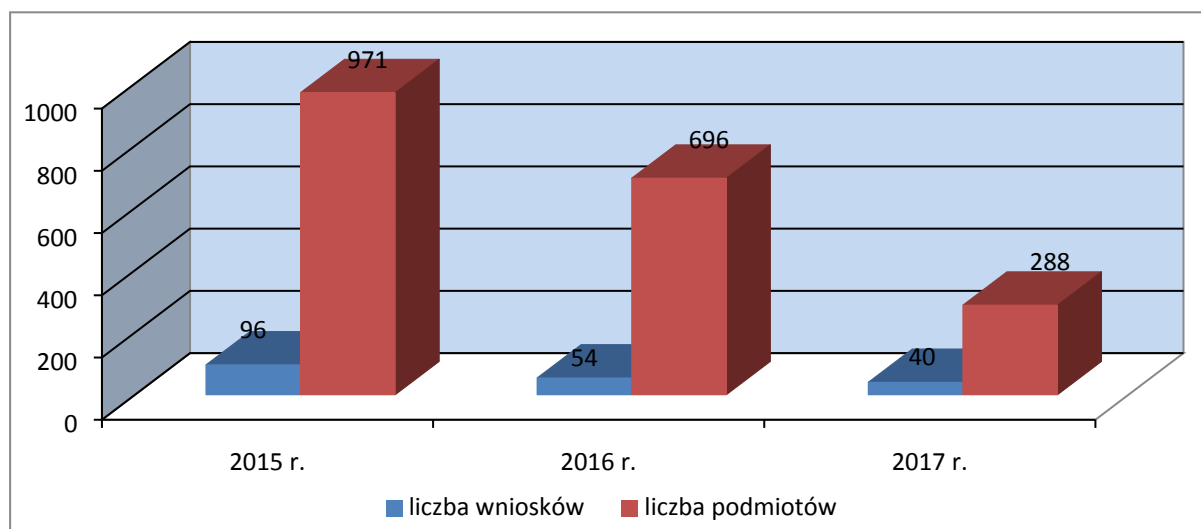
W 2017 r., w ramach współpracy z jednostkami nadzorowanymi i podległymi ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej wzięli udział w wielu konferencjach, seminariach, warsztatach organizowanych z udziałem przedstawicieli organów Policji, które skutkują zwiększeniem współpracy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy.

5.1.4. WSPÓLPRACA ZE SŁUŻBAMI OCHRONY PAŃSTWA

W zakresie współpracy na podstawie art. 33 *ustawy* GIIF otrzymał od Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego 40 wniosków dotyczących 288 podmiotów, a także 1 informację, przekazaną na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, która dotyczyła 2 podmiotów.

Należy jednak podkreślić, że współpraca z ABW w 2017 r. nadal ulegała zmniejszeniu. W porównaniu z 2016 r. widoczny jest spadek liczby otrzymanych wniosków o 25,9% (w 2016 r. zostało skierowane 54 wnioski), jak i spadek co do liczby wnioskowanych podmiotów o 58,6% (696 podmiotów w 2016 r.).

Wykres nr 18 – Współpraca z ABW w latach 2015-2017 w trybie art. 33 *ustawy*

Należy dodatkowo zaznaczyć, że w 2017 r. przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej wzięli udział w przedsięwzięciach organizowanych z udziałem ABW.

W 2017 r. otrzymano także 4 wnioski od Służby Kontrwywiadu Wojskowego, dotyczące 9 podmiotów.

5.1.5. WSPÓŁPRACA Z CBA

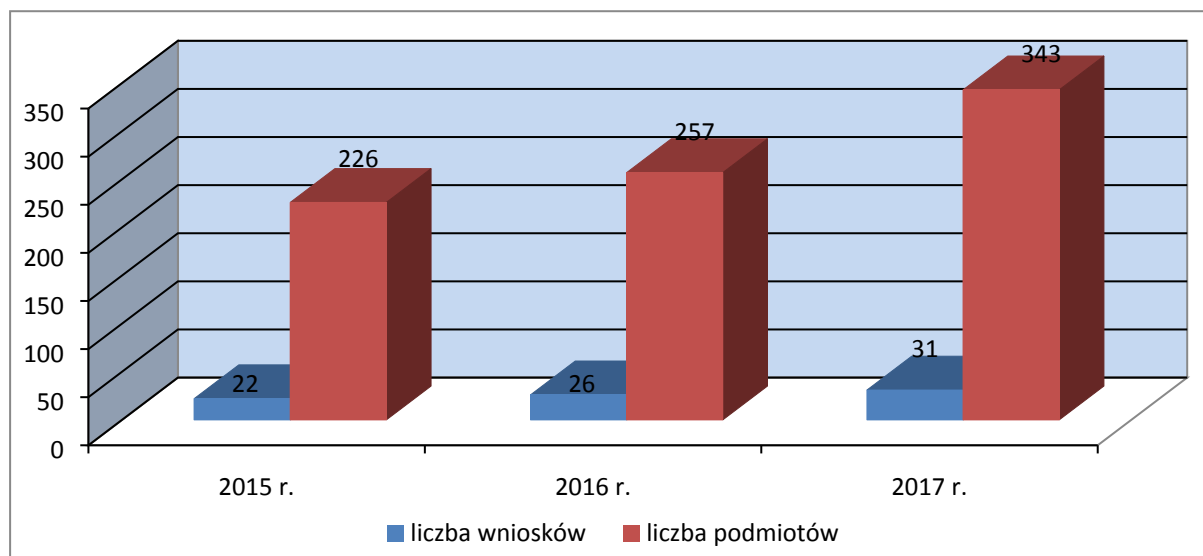
Na podstawie art. 33 ustawy GIIF otrzymał z CBA 31 wniosków w zakresie 343 podmiotów oraz 2 informacje, przekazane na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, które dotyczyły 24 podmiotów.

Natomiast w 2016 r. GIIF otrzymał z CBA 26 wniosków w zakresie 257 podmiotów oraz 4 informacje, przekazane na podstawie art. 14 ust. 2 *ustawy*, które dotyczyły 55 podmiotów.

Należy zauważyć, iż w 2017 r. podtrzymana została utrzymująca się od 2015 r. tendencja stałego wzrostu liczby skierowanych wniosków o informację, jak i wskazywanych podmiotów. W porównaniu z 2016 r. oznacza to wzrost liczby wniosków o 19,2% oraz wzrost wnioskowanych podmiotów o 33,4%.

Szczególnie istotna przy wymianie informacji z CBA była jakość treści uzasadnień wniosków, która niejednokrotnie stanowiła przyczynek do dalszej korespondencji z GIIF, m.in. w ramach stosowanych w tym zakresie powiadomień, przygotowywanych na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy*.

Wykres nr 19 – Współpraca z CBA w latach 2014-2017 w trybie art. 33 ustawy

Należy dodatkowo zaznaczyć, że w 2017 r. przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej wzięli udział w przedsięwzięciach organizowanych z udziałem Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

5.1.6. WSPÓŁPRACA Z KCIK

W 2017 r. GIIF współpracował z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK). GIIF przekazał z urzędu informacje kryminalne (liczba rejestracji – 15), KCIK

natomiast odpowiadał na zapytania skierowane przez GIIF (1155 zapytań, w tym 1155 wystąpień do podmiotów zobowiązanych o uzupełnienie informacji kryminalnych).

Ponadto, KCIK przysyłał zapytania do GIIF. W 2017 r. dotyczyły one 3528 podmiotów. W wyniku sprawdzeń w bazach danych GIIF w 843 przypadkach wskazano w odpowiedzi, że podmiot z zapytania wystąpił w prowadzonych postępowaniach analitycznych GIIF.

Zapytania KCIK są przekazywane do GIIF w drodze elektronicznej, w ustalonym formacie, co pozwala na częściową automatyzację generacji i udostępniania raportów. W 2017 r. ww. zapytania o 3528 podmioty zostały przekazane w formie 122 plików elektronicznych bezpośrednio do systemu informatycznego GIIF

5.1.7. INNE INFORMACJE

Od 2015 r. GIIF działając na podstawie art. 49a ust. 10 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1131 z późn. zm.) wydaje opinię na potrzeby postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do podmiotów zainteresowanych prowadzeniem działalności dotyczącej poszukiwania i rozpoznawania złoża węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złoża lub koncesją na wydobywanie węglowodorów ze złoża, w zakresie o którym mowa w art. 49a ust. 2 pkt 1.

W 2017 r. Minister Środowiska przedłożył GIIF 11 wniosków z wymienionego zakresu do opinii.

Ważnym narzędziem upowszechniania zagadnień z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest także strona internetowa Ministerstwa Finansów. Publikacje Departamentu Informacji Finansowej są zlokalizowane w zakładce dotyczącej działalności GIIF (www.mf.gov.pl: BIP/Ministerstwo Finansów/Działalność/Generalny Inspektor Informacji Finansowej). Zakładka jest podzielona na podzakładki, których tytuły jednoznacznie wskazują odbiorcy na tematykę publikacji. Zainteresowani znajdą w nich m.in. istotne informacje na temat aktualnych działań GIIF, systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, regulacje prawne, bieżące komunikaty i publikacje.

5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA

Prowadzenie działalności szkoleniowej oraz szerokiej wymiany informacji jest niezbędne dla zapewnienia efektywniejszej i skuteczniejszej działalności służb oraz instytucji zaangażowanych w walkę z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W dniach 23-24 października 2017 r. GIIF zorganizował konferencję dotyczącą nowych wyzwań stojących przed JAF – nowa legislacja, nowe technologie, nowe zagrożenia”, która odbyła się w Ministerstwie Finansów. Spotkanie poświęcone zostało trzem kluczowym tematom:

- nowej *ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*,
- rozwojowi sektora *FinTech* w Polsce - wyzwaniom związanym z nowymi technologiami i ich przydatnością do postępowań analitycznych oraz innowacyjne narzędzia wykorzystywane przez naszych partnerów z Kanady i Wielkiej Brytanii.

- nowemu zagrożeniu, z jakim musi się zmierzyć polska jednostka analityki finansowej – przestępstwu finansowania terroryzmu.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele organów ścigania oraz reprezentanci świata akademickiego. Prelegentami byli zarówno przedstawiciele krajowych jak i zagranicznych instytucji z Austrii, Kanady, Rosji oraz Wielkiej Brytanii.

W ramach realizacji priorytetu nr 9 ujętego w Planie działań „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015-2019” (uchwała nr 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. - M.P z 2014 r. poz. 1218), GIIF zorganizował w dniu 10 kwietnia 2017 r. dla przedstawicieli prokuratury i organów ścigania konferencję na temat przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu. Przedstawiciele polskiej jednostki analityki finansowej omówili przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu w świetle prowadzonych postępowań analitycznych oraz nakreślili schemat współpracy GIIF z organami ścigania. Główny prelegent i gość konferencji – zastępca Prokuratora Generalnego Izraela Pan Yehuda Shaffer – zapoznał uczestników konferencji z praktycznymi zasadami współpracy prokuratury izraelskiej z innymi organami ścigania w dziedzinie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu. Natomiast przedstawiciel Straży Granicznej zaprezentował na przykładach zagrożenia ze strony środowisk imigranckich oraz omówił przestępczość azjatycką w Polsce.

Na początku 2017 r. GIIF kontynuował cykl spotkań „Poniedziałki z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej”, zainicjowany w maju 2016 r. Celem tej inicjatywy było przedstawienie jednostkom współpracującym, instytucjom obowiązującym, środowiskom naukowym i akademickim, a także partnerom społecznym najważniejszych i aktualnych problemów w obszarze walki z praniem pieniędzy, finansowaniem terroryzmu i przestępstwami bazowymi. Tematy, poruszane podczas tych spotkań, dotyczyły:

- zasad ewaluacji polskiego systemu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, planowanej w ramach piątej rundy ocen wzajemnych państw członkowskich MONEYVAL,
- zwalczania zorganizowanej nielegalnej migracji,
- zwalczania zorganizowanej przestępczości azjatyckiej,
- zwalczania przestępczości przeciwko dziedzictwu narodowemu,
- kwestii związanych z odzyskiwaniem mienia,
- przestępstw bankowych,

Powyższa problematyka prezentowana była przez przedstawicieli GIIF, a także jednostek współpracujących, instytucji obowiązujących, jak również środowisk naukowych i sektora prywatnego.

W 2017 r. odbyło się 5 spotkań, w których łącznie udział wzięło ok. 200 osób, reprezentujących organy administracji publicznej oraz sektor prywatny. Spotkania stanowiły także doskonałą platformę szkoleniową dla pracowników polskiej JAF.

Ponadto, w związku z planowaną ewaluacją polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (ang. *anti-money laundering and counter-terrorism financing* - AML/CTF) w 2019 r., GIIF we współpracy z Urzędem Komisji Nadzoru

Finansowego zorganizował cykl seminariów dotyczących 5 rundy wzajemnej ewaluacji krajowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Spotkania były przeznaczone dla przedstawicieli instytucji obowiązków i jednostek współpracujących. Dotyczyły one uczestnictwa tych podmiotów w procesie przyszłej ewaluacji polskiego systemu AML/CFT i przebiegu tego procesu. Łącznie zorganizowano pięć spotkań w 2017 r.

Przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej w 2017 r. wzięli aktywny udział w charakterze prelegentów lub uczestników w licznych szkoleniach/warsztatach (o których mowa w poprzednich rozdziałach sprawozdania) i konferencjach, na których poruszana była problematyka zagadnień objętych *ustawą*, w tym m.in. w następujących spotkaniach:

- naradzie zorganizowanej przez Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego KGP w dniach 11-13 kwietnia 2017 r.,
- seminarium „Walka z kradzieżą sygnału telewizyjnego. Przystępczość skierowana przeciwko własności intelektualnej” z udziałem przedstawicieli Stowarzyszenia Autorów ZAiKS, Stowarzyszenia SYGNAŁ i Koalicji Antypirackiej oraz jednostek organizacyjnych Policji (Komendy Głównej Policji, szkół Policji i garnizonów wojewódzkich oraz powiatowych), zorganizowanej w Wyższej Szkole Policji w Pile w dniach 19-20 kwietnia 2017 r.,
- konferencji „Przystępczość Farmaceutyczna. Sfałszowane leki oraz nowe substancje psychoaktywne – dopalacze”, zorganizowanej w Wyższej Szkole Policji w Pile w dniach 09-10 maja 2017 r.,
- konferencji „Współpraca Policji i sektora bankowego w zakresie zapobiegania, ujawniania, oraz zwalczania przystępczości związanej z funkcjonowaniem banków”, dedykowanej przedstawicielom instytucji obowiązków (w szczególności sektora bankowego) oraz przedstawicielom jednostek terenowych policji, zorganizowanej w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie w dniach 28-30 czerwca 2017 r.,
- naradzie zorganizowanej przez Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego KGP w dniach 03-04 października 2017 r.,
- konferencji „Systemowe mechanizmy zwalczania korupcji w przestrzeni publicznej”, zorganizowanej przez MSWiA przy udziale Biura Kryminalnego KGP w dniach 22-23 listopada 2017 r., dedykowanej przede wszystkim przedstawicielom Policji,
- szkoleniu w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy dla przedstawicieli Centralnego Biura Śledczego Policji, zorganizowanej w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie w dniu 20 grudnia 2017 r.

Do kwietnia 2017 r. GIIF udostępnił – podobnie jak w poprzednich latach – nieodpłatny kurs e-learningowy, dotyczący przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W okresie od 1 stycznia do 18 kwietnia 2017 r kurs ukończyło 4 331 osób.

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ

6.1.1. GRUPA EKSPERTÓW DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU

Zadaniem Grupy Ekspertów ds. Przeciwdziałaniu Praniu Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu (ang. *Expert Group on Money Laundering and Terrorist Financing* – EGMLTF) jest wspieranie Komisji Europejskiej (KE) w wyznaczaniu kierunku polityki, przygotowywaniu aktów prawnych, doradzanie na etapie przygotowywania wniosków w sprawie środków wykonawczych i koordynacja współpracy oraz wymiana opinii z państwami członkowskimi.

W 2017 r. Grupa zebrała się czterokrotnie. Podczas spotkań państwa członkowskie informowały o postępach we wdrożeniu przepisów Dyrektywy 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz o przygotowaniach krajowych ocen ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Omawiano także kwestie, dotyczące przygotowania przez KE oceny ryzyka na szczeblu UE. Sprawozdanie określające, analizujące i oceniające to ryzyko zostało opublikowane w czerwcu 2017 r. Zgodnie z przepisami Dyrektywy 2015/849, KE będzie je uaktualniać co dwa lata lub – w stosownych przypadkach – częściej.⁶

Prace EGMLTF poświęcone były również zbieraniu od państw statystyk, dotyczących skuteczności ich systemów zwalczania prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Statystyki gromadzone są w celu prowadzenia przeglądów tej skuteczności, oraz na potrzeby oceny ryzyka na szczeblu UE.

W trakcie spotkań KE na bieżąco informowała członków Grupy na temat aktualnego stanu prac nad projektem nowelizacji Dyrektywy 2015/849.

Grupa pracowała również nad rozporządzeniem delegowanym, odnośnie listy państw trzecich wysokiego ryzyka, wykazujących strategiczne braki w systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Dotychczas lista państw wyznaczonych rozporządzeniem delegowanym pokrywała się z listą państw umieszczonych w publicznych oświadczeniach FATF, dotyczących jurysdykcji posiadających strategiczne braki w zakresie

⁶ Więcej na ten temat w rozdziale 8.

AML/CFT. Obecne wytyczne co do unijnej listy państw zakładają, że nie musi być ona tożsama z listą FATF. EGMLTF pracowała nad przygotowaniem metodologii autonomicznego procesu oceny państw przez KE. Ostateczne uzgodnienie metodologii planowane jest na początek 2018 r.

W ramach Grupy rozpoczęto również prace nad projektem, dotyczącym przygotowania przewodnika w sprawie identyfikacji transakcji okazjonalnych i transakcji powiązanych. Wytyczne w tym zakresie będą przydatne między innymi dla instytucji obowiązanych podczas realizacji obowiązków związanych z CDD. Projekt ma na celu umożliwienie jednolitej interpretacji pojęć, poprzez np. stworzenie listy precyzyjnych kryteriów, które ułatwiałyby identyfikację transakcji okazjonalnych i podejrzanych. Zakończenie projektu planowane jest na koniec 2018 r.

Spotkania Grupy poświęcone były także innym inicjatywom podjętym w ramach realizacji Planu działań na rzecz skutecznego zwalczania finansowania terroryzmu:

- ocenie przydatności utworzenia europejskiego systemu, który stanowiłby uzupełnienie istniejącej umowy UE-USA w sprawie programu TFTP w celu śledzenia transakcji wyłączonych ze wspomnianej umowy;
- ocenie zasadności wprowadzenia unijnego systemu zamrażania aktywów terrorystów na mocy art. 75 TFUE;
- dyrektywie w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych;
- dyrektywie w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi;
- rozporządzeniu w sprawie kontroli środków pieniężnych wwożonych do Wspólnoty lub wywożonych ze Wspólnoty;
- rozporządzeniu w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów zamrożenia i konfiskaty;
- potencjalnej regulacji dotyczącej ograniczeń w płatnościach gotówkowych.

Spotkania Grupy były również okazją do omówienia niektórych zagadnień, dotyczących ocen systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu państw przez FATF i MONEYVAL. W 2017 r. analizowano oceny Danii, Irlandii, Portugalii, Słowenii, Szwecji oraz raportu postępu Austrii. Podczas spotkań dyskutowano także nad stanowiskiem Komisji Europejskiej jako członka FATF w kwestiach poruszanych podczas posiedzeń FATF.

6.1.2. PLATFORMA UE-FIU

GIIF aktywnie uczestniczył w pracach Platformy UE-FIU, angażując się w kwestie omawiane przez to gremium. Platforma jest ciałem doradczym Komisji. Jest to forum służące do bieżącej współpracy pomiędzy JAF państw członkowskich. Na posiedzeniach Platformy EU-FIU omawiane są m.in. nowe działania UE z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, propozycje usprawnienia wymiany informacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej, kwestie wspólnej analizy spraw z elementem

transgranicznym, temat ponadnarodowej oceny ryzyka i raportowania transgranicznych transakcji podejrzanych.

W 2017 r. odbyły się łącznie trzy spotkania Platformy UE-FIU. Członkowie tego gremium na bieżąco zapoznawali się z postępami prac nad projektem nowelizacji Dyrektywy 2015/849. Ważnymi tematami posiedzeń tego gremium były również: usprawnienie wymiany informacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej, współpraca pomiędzy JAF a Europolem oraz ponadnarodowa (UE) ocena ryzyka.

W 2017 roku Europol, przy współpracy jednostek analityki finansowej w ramach grupy projektowej Platformy UE-FIU, utworzył podstawowe funkcje systemu raportowania transgranicznych transakcji podejrzanych w sieci FIU.NET. Zgodnie z przepisami Dyrektywy 2015/849 stosowanie systemu raportowania transgranicznego oraz wykorzystywanie przez JAF jest od końca czerwca 2017 r. obowiązkiem wszystkich państw członkowskich.

W minionym roku odnotowano również istotne postępy w wykorzystywaniu przez jednostki analityki finansowej technologii anonimowego powiązywania danych (tzw. *ma³tch*). Obecnie technologie te są wykorzystywane przez 24 JAF państwa członkowskich (w tym przez GIIF). Przedstawiciel GIIF przewodniczy grupie projektowej poświęconej promocji i rozwojowi technologii anonimowego powiązywania danych, złożonej z przedstawicieli europejskich jednostek analityki finansowej, Europolu i Komisji Europejskiej.

6.1.3. GRUPA DORADCZA FIU.NET

W 2016 r. Europol przejął od holenderskiego Ministerstwa Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa zadanie zarządzania siecią FIU.NET. W ramach Platformy UE-FIU powołano do życia Grupę Doradcą FIU.NET, która jest wsparciem dla Europolu w zakresie tworzenia strategii rozwoju dla sieci FIU.NET, wdrażania innowacji oraz opiniowania wniosków poza unijnych JAF o podłączenie do ww. sieci.

W 2017 r. Grupa Doradcza FIU.NET spotkała się cztery razy. Prace Grupy były skoncentrowane nad nowym systemem raportowania transgranicznego, technologią anonimowego powiązywania danych oraz zapewnieniem stabilności sieci FIU.NET i opracowania długoterminowej strategii jej rozwoju w strukturach Europolu. W ramach prac Grupy Doradczej FIU.NET przedstawiciel GIIF na bieżąco relacjonował działania grupy projektowej, poświęconej promocji i rozwojowi technologii anonimowego powiązywania danych, której przewodniczy. Reprezentant GIIF uczestniczył również w pracach nowo powołanej Grupy Roboczej ds. Rozwoju Sieci FIU.NET.

W listopadzie 2017 r. Europol we współpracy z Grupą Doradcą zorganizował warsztaty dla użytkowników sieci FIU.NET. Były one zorientowane na prezentację praktycznych doświadczeń użytkowników z technologią anonimowego powiązywania danych oraz raportowania transgranicznego.

6.2. WSPÓŁPRACA Z RADĄ UNII EUROPEJSKIEJ

W 2017 r. GIIF aktywnie uczestniczył w pracach nad projektem nowelizacji dyrektywy 2015/849 w ramach negocjacji trójstronnych między Parlamentem Europejskim, Radą UE i Komisją Europejską. W grudniu 2017 r. udało się osiągnąć porozumienie polityczne

w sprawie ostatecznego kształtu projektu nowelizacji ww. dyrektywy. Porozumienie to zostało zaakceptowane przez państwa członkowskie na posiedzeniu COREPER II w grudniu 2017 r.

W 2018 r. przewidziano finalne prace nad projektem przed jego publikacją. Spowoduje to konieczność podjęcia działań przez GIIF w celu implementacji przepisów nowej dyrektywy do końca 2019 r.

6.3. KOMITET MONEYVAL

W 2017 r. odbyły się trzy posiedzenia plenarne Komitetu MONEYVAL, w którego pracach uczestniczyła stała delegacja polska, złożona z przedstawicieli GIIF, Komisji Nadzoru Finansowego oraz Prokuratury Krajowej. Z uwagi na proces raportowania okresowego Polski (ang. *regular follow-up*) jednorazowo skład delegacji został wzmocniony przez przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości.

W ramach 4. rundy wzajemnych ewaluacji Komitet MONEYVAL kontynuował monitoring państw, których systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (AML/CFT) wykazały dużą liczbę ocen oznaczających niezgodność lub częściową zgodność z Zaleceniami FATF, oceniając ich postęp we wdrażaniu działań naprawczych. Ponadto, prowadził oceny w ramach 5. rundy ewaluacyjnej, w oparciu o standardy FATF (z 2012 r.) oraz metodologię oceny (z 2013 r.). Przedstawiciel stałej delegacji Polski na MONEYVAL uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Ewaluacji (ang. WGE – *Working Group on Evaluations*), której działania mają na celu wybranie z raportów poszczególnych członków MONEYVAL zasadniczych kwestii, które następnie są poddawane debacie plenarnej.

W ramach 5. rundy ewaluacyjnej w 2017 r. omówiono raport Słowenii, Andory, Ukrainy oraz raport postępu Węgier.

W 2017 r. na forum MONEYVAL omówiono postępy we wdrażaniu rekomendacji z 4. rundy ewaluacyjnej i diskutowano nad wnioskami o wyjście z procedury regularnego raportowania: Litwy, Polski, Bułgarii, Rumunii, Słowacji i Azerbejdżanu. Przyjęto także raport z 3. Rundy ewaluacyjnej państwa Watykan.

Podczas posiedzeń plenarnych w 2017 r. zgromadzenie ogólne MONEYVAL oceniało postępy Polski w implementacji zaleceń z 4. rundy ewaluacji, wskazanych w raporcie ewaluacyjnym Polski z 2013 r. Na 53. posiedzeniu plenarnym, w maju 2017 r., zgromadzenie ogólne, uwzględniając trwające prace nad nową *ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, postanowiło przesunąć podjęcie ostatecznej decyzji o zastosowaniu wobec Polski tzw. procedury wymuszania zgodności (ang. *Compliance Enhancing Procedure*) na kolejne 54. posiedzenie planarne, o ile nie zostaną przedstawione przez nasz kraj informacje o zakończeniu procesu legislacyjnego.

W ramach inicjatywy FATF TFFFI (ang. *FATF Terrorist Financing Fact Finding Initiative*) MONEYVAL dokonał przeglądu państw członkowskich, w trakcie którego zidentyfikowano uchybienia w krajowych systemach AML/CFT w odniesieniu do ich zgodności z Rekomendacją 5 oraz 6 (środki ograniczające w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu oraz przeciwdziałania proliferacji broni masowego rażenia). Podczas 53. posiedzenia plenarnego w maju 2017 r. Polska przedstawiła postępy we wdrażaniu rekomendacji dotyczących kryminalizacji finansowania terroryzmu. Delegacja polska

poinformowała o wejściu w życie ustawy z 23 marca 2017 r., finalizującej prace nad zmianami do *Kodeksu karnego*. Ww. ustawa wprowadziła zmianę w art. 165a *Kodeksu karnego* umożliwiając kryminalizację finansowania organizacji terrorystycznej oraz indywidualnego terrorysty, tzw. „samotnego wilka” (ang. *lonely wolf*) w dowolnym celu, obejmując tym samym także kryminalizację finansowania legalnych potrzeb terrorystów. Ponadto ww. zmiana w art. 165a *Kodeksu karnego* wyeliminowała potrzebę identyfikacji „celu finansowania” dla określonych czynów stanowiących przestępstwo, wskazanych w aktach wymienionych w aneksie do *Konwencji o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu*. Ww. zmiana *Kodeksu karnego* pozwoliła Polsce wyjść z procedury FATF TFFFI.

W 2017 r. Komitet MONEYVAL przeprowadził wybory na członka Biura MONEYVAL, przewodniczącego Komitetu MONEYVAL oraz dwóch jego zastępców (na dwuletnią kadencję). Jednym z ww. zastępców przewodniczącego Komitetu MONEYVAL wybrano ponownie przedstawicielkę GIIF.

W związku z nieplanowanym ograniczeniem budżetu pozostającego do dyspozycji Komitetu MONEYVAL na rok 2017, zmianie uległ kalendarz aktywności Komitetu. W związku z tym przewiduje się możliwość wystąpienia opóźnień w dotychczasowym kalendarzu ewaluacji, w tym również w odniesieniu do planowanego terminu ewaluacji Polski.

W ramach przygotowania do procesu ewaluacji, MONEYVAL zorganizował w 2017 r. szkolenie dla ewaluatorów, w oparciu o nową metodologię FATF. W ww. szkoleniu uczestniczył przedstawiciel Polski (pracownik GIIF). Jednocześnie Komitet zwrócił się do państw członkowskich, by uczestnicy szkoleń, przygotowani technicznie do zadań ewaluatorów, brali udział w misjach ewaluacyjnych oraz by szefowie delegacji wyznaczali uczestników z odpowiednim przygotowaniem.

6.4. KONFERENCJA PAŃSTW STRON KONWENCJI WARSZAWSKIEJ

W związku z realizacją postanowień *Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu z dnia 16 maja 2005 r.* (CETS 198) – zwanej dalej *Konwencją Warszawską* – oraz uczestnictwem Polski w Konferencji Państw Stron Konwencji Warszawskiej (ang. *Conference of the Parties - COP*), GIIF kontynuował działania związane z aktywnościami podejmowanymi przez ww. forum.

Przedstawiciel GIIF uczestniczył w 9. spotkaniu Konferencji Państw Stron Konwencji, które miało miejsce w Strasburgu, w dniach 21-22 listopada 2017 r. Podczas posiedzenia omówiono dodatkowy raport postępu w zakresie wypełniania postanowień *Konwencji Warszawskiej* przez Polskę, zawierający poza wkładem ze strony GIIF także wkład Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Prokuratury Krajowej.

Polska delegacja wzięła udział w dyskusji nad analizą postępów Polski, przygotowaną przez Sekretariat COP, a odnoszącą się do najnowszych dostosowań polskiego systemu AML/CFT do postanowień Konwencji, w tym do zaleceń COP z raportu postępu opublikowanego w 2015 r. Poinformowała m.in. o najnowszych działaniach dotyczących zmian legislacyjnych w zakresie polskiego systemu AML/CFT, w tym o:

- przebiegu procesu legislacyjnego nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* – przedstawiciel GIIF zaprezentował treść

odpowiednich przepisów projektu ww. ustawy w zakresie wymiany informacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej (art. 46 *Konwencji Warszawskiej*);

- zmianach w kodeksie karnym implementujących *Dyrektywę 2014/42 z 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej*, w zakresie tzw. konfiskaty rozszerzonej – wprowadzenie art. 44a *Kodeksu karnego* umożliwiającego orzeczenie przepadku przedsiębiorstwa użytego do uzyskania znacznych korzyści majątkowych, nawet w przypadku, gdy nie należy ono do sprawy.

Sekretariat COP określił postęp Polski we wdrażaniu postanowień *Konwencji Warszawskiej* jako niewystarczający. Podczas spotkania podkreślono brak usprawnień w odniesieniu do polskiego systemu przepadku korzyści pochodzących z przestępstwa oraz m. in. podkreślono konieczność:

- usunięcia uznaniowości w zakresie orzekania przepadku narzędzi użytych do przestępstwa, w wyniku którego powstała korzyść majątkowa,
- wprowadzenia możliwości orzekania konfiskaty *in rem*,
- utworzenia systemu zarządzania mieniem skonfiskowanym,
- podjęcia konkretnych działań zmierzających do wprowadzenia odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny karalne (brak postępu w procedowaniu projektu ustawy w ww. zakresie).

Mimo stwierdzonych braków, Raport postępu Polski przedstawiony na 9. posiedzeniu plenarnym COP został przyjęty. Postanowiono, że podczas kolejnego, 10. posiedzenia plenarnego zaplanowanego na październik 2018 r., delegacja Polski zreferuje ustnie informacje na temat zrealizowanych postępów. W przypadku ich braku, zostanie zastosowany kolejny krok procedury monitorowania.

W 2017 r. na forum COP podjęto decyzję o przejściu z systemu monitorowania zgodności poszczególnych państw Stron Konwencji (typ monitorowania „country-by country”) na system horyzontalny (monitorowanie wybranych zagadnień). System ten ma obowiązywać przez 2 lata na okres próby, jego ewentualna rewizja może nastąpić na 11. plenarnym posiedzeniu COP w 2019 r. W odniesieniu do procedowania raportów postępu poszczególnych państw Stron Konwencji, podjęcie decyzji odnośnie dalszej procedury w tym zakresie zostało przełożone na 10. posiedzenie plenarne COP w 2018 r.

6.5. GRUPA EGMONT

Grupa Egmont działa jako forum, na którym są dyskutowane specyficzne kwestie i problemy związane z działalnością jednostek analityki finansowej (JAF). W skład Grupy Egmont wchodzi jednostki z 155 krajów. Polska JAF w ostatnich latach aktywnie angażuje się w pracę Grupy. W ubiegłym roku, przedstawiciel GIIF uczestniczył w zespole projektowym, który przygotował nową wersję kwestionariusza Grupy Egmont (ang. *Egmont Biennial Census - EBC*). Polska jednostka współpracowała przy innych projektach, dotyczących m.in. walut wirtualnych czy problemów związanych z identyfikacją beneficjenta rzeczywistego.

W ubiegłym roku Przedstawiciele GIIF wzięli udział w dwóch spotkaniach Grupy Egmont – w Katarze oraz Makau (Chiny). Podczas wskazanych posiedzeń omawiano m.in. następujące tematy:

- utworzenie centrum szkoleniowego Grupy Egmont (ang. *Egmont Centre for FIU Excellence and Leadership* - ECOFEL);
- finansowanie działań terrorystycznych *Daesh* (tzw. Państwa Islamskiego), jak i działań małych komórek poza jego terytorium oraz zagranicznych bojowników (ang. *foreign terrorist fighters*) powracających z tzw. Państwa Islamskiego;
- ogólnodostępne źródła informacji przydatne w analizie transakcji związanych z podejrzeniem finansowania terroryzmu;
- aktywność finansowa związana z rekrutacją zagranicznych bojowników terrorystycznych;
- oszustwach typu "Business Email Compromise";
- nowe metody płatnicze i nowe usługi płatnicze (branża *FinTech*);
- profesjonalni pośrednicy w procedurze prania pieniędzy;
- przeciwdziałania handlowi ludźmi (ang. *human trafficking*);
- innowacje w *Egmont Secure Web* – nowe zunifikowane formaty i nowe funkcjonalności.

Podczas posiedzenia plenarnego w Makau Szefowie JAF wybrali nowego Przewodniczącego Grupy Egmont. Została nim Pani Hennie Verbeek-Kusters, Szefowa holenderskiej JAF, która zastąpiła na tym stanowisku Pana Sergio Espinozę, Szefa peruwiańskiej JAF. Ponadto, Szefowie JAF dyskutowali o wyborze lokalizacji Sekretariatu Grupy Egmont, analizując propozycje przekazane przez państwa i organizacje międzynarodowe.

W trakcie posiedzenia w Makau przedstawiciele GIIF zaprezentowali także zmiany organizacyjne i prawne dotyczące Polskiej Jednostki Analityki Finansowej, w szczególności jej nowego usytuowania w strukturze Krajowej Administracji Skarbowej od marca ubiegłego roku.

Ważnym elementem podczas posiedzeń Grupy Egmont jest wymiana doświadczeń pomiędzy przedstawicielami jednostek analityki finansowej oraz możliwość podpisywania przez szefów tych jednostek dwustronnych porozumień o współpracy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W ubiegłym roku na posiedzeniu Grupy Egmont w Makau GIIF podpisał porozumienie z jednostką analityki finansowej Nowej Zelandii.

Ponadto, polska JAF wraz z pozostałymi państwami członkowskimi UE wchodzącymi w skład tzw. Regionu Europa I, uczestniczyła w posiedzeniach swojej grupy regionalnej, które w okresie międzysesyjnym odbywają się na marginesie posiedzeń Platformy EU-FIU. Podczas dyskusji Regionu Europa I poruszono kwestie, dotyczące m.in.: multilateralnej współpracy nad kluczowymi aspektami zagadnień z zakresu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz rozwojem sieci wymiany informacji FIU.NET.

6.6. GRUPA SPECJALNA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY

W 2017 r. GIIF kontynuował współpracę z FATF poprzez zaangażowanie w działania promowane i organizowane przez wspomnianą organizację we współpracy z komitetem MONEYVAL oraz Komisją Europejską i podległymi jej gremiami.

Przedstawiciele GIIF, wchodząc w skład delegacji MONEYVAL, uczestniczyli w spotkaniach grup roboczych oraz w posiedzeniach plenarnych FATF, które w minionym roku odbyły się trzykrotnie. Pozwoliło to na uczestnictwo w pracach nad raportami ewaluacyjnymi państw członkowskich FATF, stworzyło możliwość opiniowania propozycji zmian do poszczególnych Rekomendacji oraz Metodologii FATF oraz umożliwiło zaangażowanie GIIF w projektach i inicjatywach realizowanych przez tę organizację. Reprezentanci GIIF uczestniczyli także w szeregu wydarzeń tematycznych, organizowanych przez FATF, m.in. w spotkaniu ekspertów i warsztatach dotyczących krajowej oceny ryzyka, forum konsultacyjnym z sektorem prywatnym oraz forum branż *FinTech* i *RegTech*.

W minionym roku FATF koncentrował się na działaniach związanych z realizacją planu działania i strategii walki z finansowaniem terroryzmu oraz kwestiach dotyczących beneficjenta rzeczywistego. Organizacja zaangażowała się także w szereg nowych inicjatyw, m.in. związanych ze stosowaniem nowoczesnych usług płatniczych i nowych metod płatności w sektorze finansowym, rolę pośredników w procedurze prania pieniędzy czy przepływami finansowymi związanymi z handlem ludźmi. Podjęto również decyzję o sprawowaniu dwuletniej prezydencji przez członków FATF. Dłuższy okres prezydencji pomoże podnieść efektywność gremium w aspekcie międzynarodowym. Ponadto, dyskutowano o przekształceniu FATF w organizację międzynarodową i nadaniu jej osobowości prawnej.

W 2017 r. FATF kontynuował proces przeglądu kandydatów, zaproszonych do przyszłego członkostwa – Izraela, Arabii Saudyjskiej i Nigerii. Ponadto podjął decyzję o zaproszeniu Indonezji, jedyne państwa G20, które nie było dotychczas uwzględnione w procesie rozszerzenia.

W 2017 r. GIIF przy pomocy Ministerstwa Spraw Zagranicznych kontynuował starania o uzyskanie członkostwa w FATF. Ówczesny Wicepremier, Minister Rozwoju i Finansów – Pan Mateusz Morawiecki – ponowił aplikację Polski do tego gremium. Inicjatywa GIIF została wsparta przez polskie placówki dyplomatyczne, które podjęły działania na rzecz uzyskania jak najszerszego poparcia państw członkowskich FATF dla polskiej kandydatury. Ze względu na silny akcent geograficzny w obecnej rundzie rozszerzenia, brak poparcia wszystkich członków, jak też zaangażowanie FATF w proces przeglądu wyłonionych dotychczas kandydatów, nie zdecydowano o wystosowaniu zaproszenia do członkostwa dla Polski.

6.7. GRUPA EUROAZJATYCKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY

Polska kontynuowała prace jako obserwator w Grupie Euroazjatyckiej ds. zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (ang. *The Eurasian group on combating money laundering and financing of terrorism* – EAG).

Stała delegacja polska (przedstawiciele GIIF i KNF) uczestniczyła w posiedzeniach plenarnych EAG i spotkaniach grup roboczych, które miały miejsce w Biszkeku i Moskwie, a także w warsztatach poświęconych wymianie doświadczeń w zakresie stosowania sankcji finansowych oraz wykrywania zagranicznych bojowników terrorystycznych, jak również poprzez udział w badaniach typologicznych.

W 2017 r. EAG kontynuowała prace mające na celu wzmocnienie jej roli jako organizacji regionalnej, zacieśniając współpracę z organizacjami międzynarodowymi z regionu Euroazji, w tym Centrum Antyterrorystycznym Wspólnoty Niepodległych Państw (ang. *Commonwealth of Independent States Anti-Terrorism Center*) oraz Międzynarodowym Centrum Treningowym i Metodologicznym Monitoringu Finansowego (ang. *International Training and Methodology Center for Financial Monitoring – ITMCFM*).

Podpisano również porozumienie o współpracy z ITMCFM, zgodnie z którym EAG i ITMCFM wspólnie podejmują działania w celu podnoszenia poziomu zgodności oraz efektywności systemów AML/CFT krajów członkowskich ze standardami FATF.

Status obserwatora w EAG przyznano Centralno-Azjatyckiemu Centrumu Informacji i Koordynacji do spraw Zwalczenia Nielegalnego Handlu Środkami Odurzającymi, Substancjami Psychotropowymi i ich Prekursorami (ang. *Central Asian Regional Information and Coordination Centre for Combating Illicit Trafficking of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and their Precursors*).

EAG w ramach zwiększania swojego udziału w globalnej sieci AML/CFT angażowała się w wspólne działania z FATF oraz innymi ciałami regionalnymi typu FATF (MONEYVAL, APG, MENAFATF) oraz Komitetem Antyterrorystycznym Rady Bezpieczeństwa ONZ (ang. *Counter-Terrorism Committee*) i Zarządem Wykonawczym Komitetu Antyterrorystycznego (ang. *Counter-Terrorism Committee Executive Directorate*) organizując wspólne warsztaty i projekty typologiczne, jak również poprzez aktywny udział w spotkaniach tych grup. Podjęła także prace mające na celu uzyskanie statusu obserwatora w ONZ.

W 2017 r. EAG zakończyła prace (przygotowując raporty) nad projektem, dotyczącym profilu finansowego FTF w rejonie EAG oraz projektem, dotyczącym analizy przepływów finansowych związanych z konwersją gotówki powiązaną z przestępstwami bazowymi i praniem pieniędzy. Rozpoczęto lub kontynuowano prace nad projektami:

- pranie pieniędzy z wykorzystaniem firm ubezpieczeniowych,
- identyfikacja osób wspierających organizacje terrorystyczne w zakupach biletów dla zagranicznych bojowników terrorystycznych,
- kluczowe cechy schematów przemytu narkotyków i legalizacji dochodów przy wykorzystaniu do płatności elektronicznych narzędzi i kryptowalut (tj. zdecentralizowanych walut wirtualnych),
- profesjonalne siatki przestępcze uczestniczące w procederze prania pieniędzy.

Państwa członkowskie EAG rozpoczęły oceny wzajemne swoich systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu w ramach drugiej rundy ewaluacji. Jako pierwszy ocenie poddany został Kirgistan. Ostateczna wersja raportu oceny zostanie przedłożona do zatwierdzenia na posiedzeniu plenarnym EAG w 2018 r.

EAG wspierała swoje państwa członkowskie w działaniach mających na celu ich aktywny udział w globalnej sieci zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. W szczególności Grupa koordynowała działania pomocy technicznej dostarczanej państwom członkowskim przez obserwatorów, organizowała warsztaty i misje w celu wymiany doświadczeń i przygotowania państw do drugiej rundy ewaluacji.

6.8. GRUPA ROBOCZA DS. ZWALCZANIA MECHANIZMÓW FINANSOWANIA TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO

GIIF kontynuował prace w ramach Grupy Roboczej ds. Zwalczania Mechanizmów Finansowania tzw. Państwa Islamskiego (*Counter-ISIL Finance Group*), działającej jako jedna z grup roboczych Globalnej Koalicji ds. Walki z Daesh. W 2017 r. Grupa spotkała się dwukrotnie – w Kopenhadze (marzec) i Waszyngtonie (lipiec).

Podczas spotkań komentowano trendy w finansowej i gospodarczej aktywności *Daesh* (możliwość wykorzystania walut wirtualnych, przenoszenie działalności ISIL w inne miejsca, m. in. aktywność w Afganistanie i Pakistanie, schematy finansowania przez rodziny FTF, porwania dla okupu, sprzedaż skradzionych towarów, pozyskiwanie środków wynikających z umów budowlanych).

Grupa omówiła również środki stosowane przeciwko finansowaniu ISIL: zapobieganie wykorzystaniu przez ISIL sektora bankowego państw arabskich (w szczególności Iraku), wzmożone monitorowanie rodzin FTF, stosowanie administracyjnych środków ograniczających; monitorowanie platform crowdfundingowych; bliższą współpracę z dostawcami usług płatniczych; oraz podnoszenie świadomości instytucji obowiązanym.

Zaprezentowano również nową inicjatywę, dot. zwalczania finansowania terroryzmu: *Terrorist Financing Targeting Center* – porozumienie, podpisane w maju br., pomiędzy USA, Arabią Saudyjską (liderów inicjatywy) i państwami Zatoki Perskiej, mające na celu wzmocnienie współpracy w przeciwdziałaniu zagrożeniom, które generują w szczególności: ISIL, Al-Kaida, Hezbollah, Laszkar-i-Toiba, Talibowie i sieć *Haqqani*. Współpraca ta będzie również dotyczyć innych zagrożeń międzynarodowych, pojawiających się na Bliskim Wschodzie, w tym dotyczących Iranu, reżimu Assada w Syrii i sytuacji w Jemenie.

Na marginesie spotkania w Waszyngtonie, przedstawiciel GIIF uczestniczył w spotkaniu, zorganizowanym w Ambasadzie Polskiej w Waszyngtonie, podczas którego dyskutowano m. in. nad możliwościami większego zaangażowania Polski w prace Globalnej Koalicji i tym samym podkreślenia roli Polski, jako ważnego uczestnika koalicji.

6.9. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA

6.9.1. POROZUMIENIA O WSPÓŁPRACY

W 2017 r. GIIF kontynuował analizę potrzeb w zakresie zawierania porozumień dwustronnych umożliwiających pozyskiwanie informacji finansowych z zagranicy w stosunkach dwustronnych z partnerskimi jednostkami analityki finansowej. Porozumienia dwustronne o współpracy w zakresie wymiany informacji finansowych związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu pozostały głównym

instrumentem współpracy GIIF z zagranicą. Taką współpracę w stosunkach z krajami UE reguluje też *Decyzja Rady UE nr 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r. dotycząca uzgodnień w sprawie współpracy pomiędzy jednostkami wywiadu finansowego Państw Członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji*⁷. Porozumienia, jak też prowadzona na ich podstawie współpraca, odpowiadają postanowieniom *Konwencji Warszawskiej*.

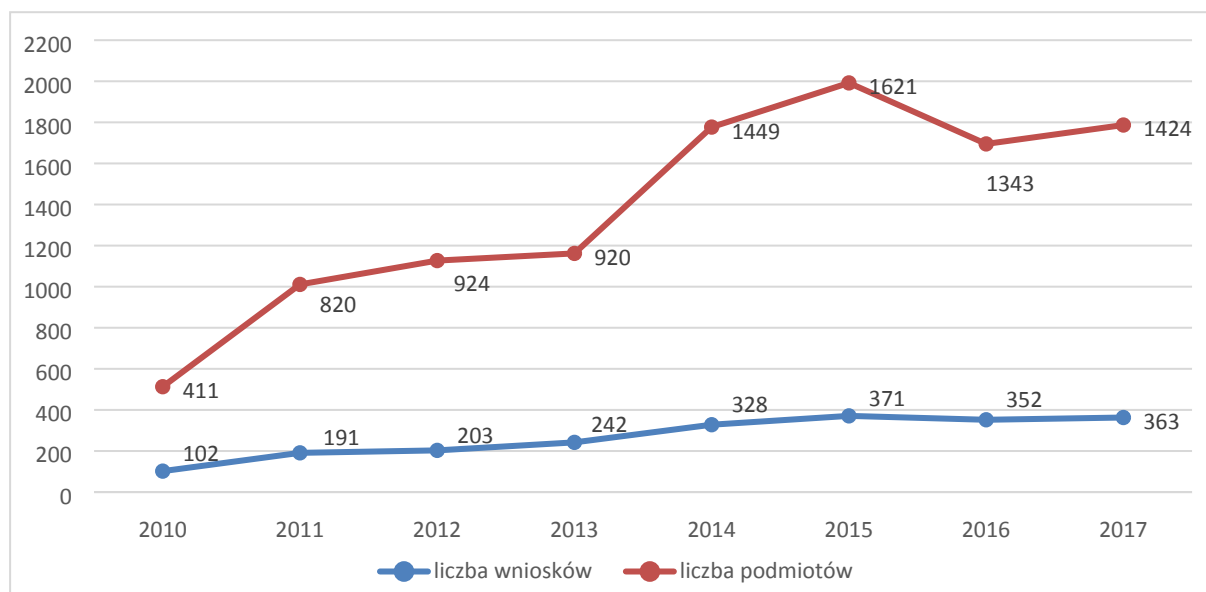
Zakres otrzymywanych oraz udostępnianych informacji, zwłaszcza informacji dodatkowych, jest uzależniony każdorazowo od zakresu zapytania i zgodności z podstawowymi zasadami prawa krajowego.

W efekcie zakończonych negocjacji w 2017 r. GIIF podpisał porozumienia o współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu z jednostkami analityki finansowej z: Bangladeszu, Białorusi, Islandii oraz Nowej Zelandii. Tym samym liczba jednostek analityki finansowej, z którymi GIIF wymienia informacje związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, na podstawie porozumień dwustronnych, wzrosła do 90.

6.9.2. WYMIANA INFORMACJI Z ZAGRANICZNYMI JAF

W 2017 r. wpłynęły do GIIF 363 wnioski od zagranicznych JAF, które dotyczyły 1 424 podmiotów. Od 2015 r. liczba zagranicznych wniosków wpływająca do GIIF kształtuje się na zbliżonym poziomie. Poniższy wykres przedstawia zestawienie ilościowe otrzymywanych zapytań od zagranicznych JAF w latach 2010-2017 wraz z danymi o liczbie podmiotów.

Wykres nr 20 – Liczba wniosków od zagranicznych JAF w latach 2010-2017

Wnioski otrzymane przez GIIF można podzielić, względem nadawcy zapytania, na dwie główne grupy. Do pierwszej z nich zaliczamy wnioski napływające od jednostek analitycznych państw członkowskich Unii Europejskiej, do drugiej – tych spoza UE. Podstawę prawną współpracy pomiędzy JAF stanowią:

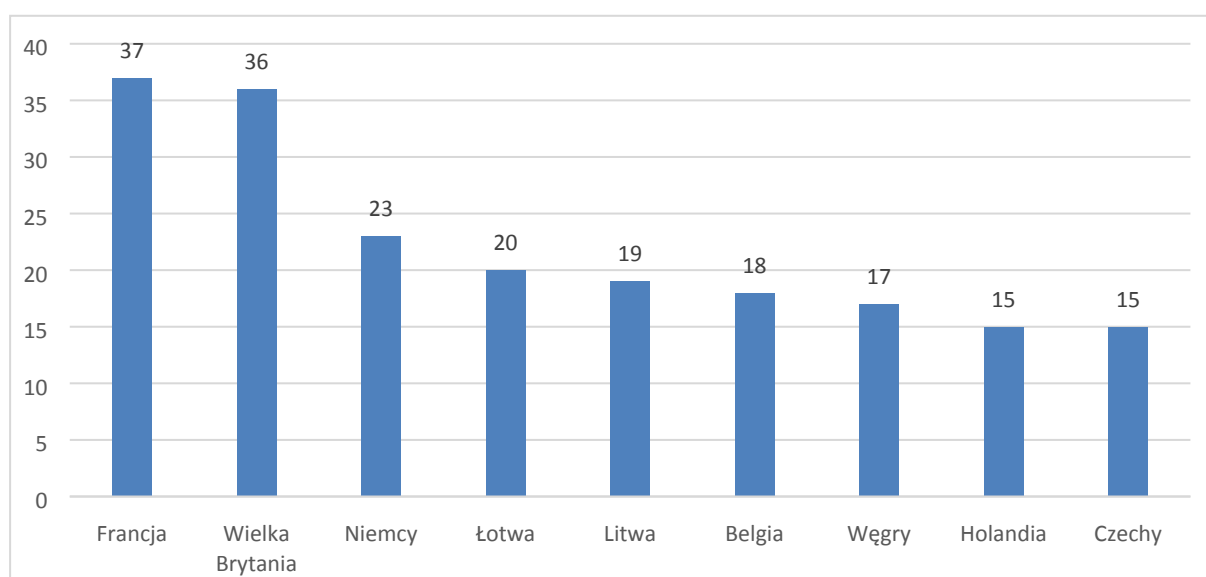
⁷ Dz. U. UE L nr 271 z 24.10.2000 r., str. 4.

- dla państw członkowskich – ww. *Decyzja Rady UE nr 2000/642/JHA*;
- dla państw nienależących do UE – dwustronne porozumienia podpisywane przez GIIF z zagranicznymi odpowiednikami. Brak wspomnianego porozumienia skutkuje koniecznością odmowy udzielenia informacji. W 2017 r. taka sytuacja miała miejsce 7 razy (co dotyczyło ok. 1,9% wszystkich otrzymanych wniosków).

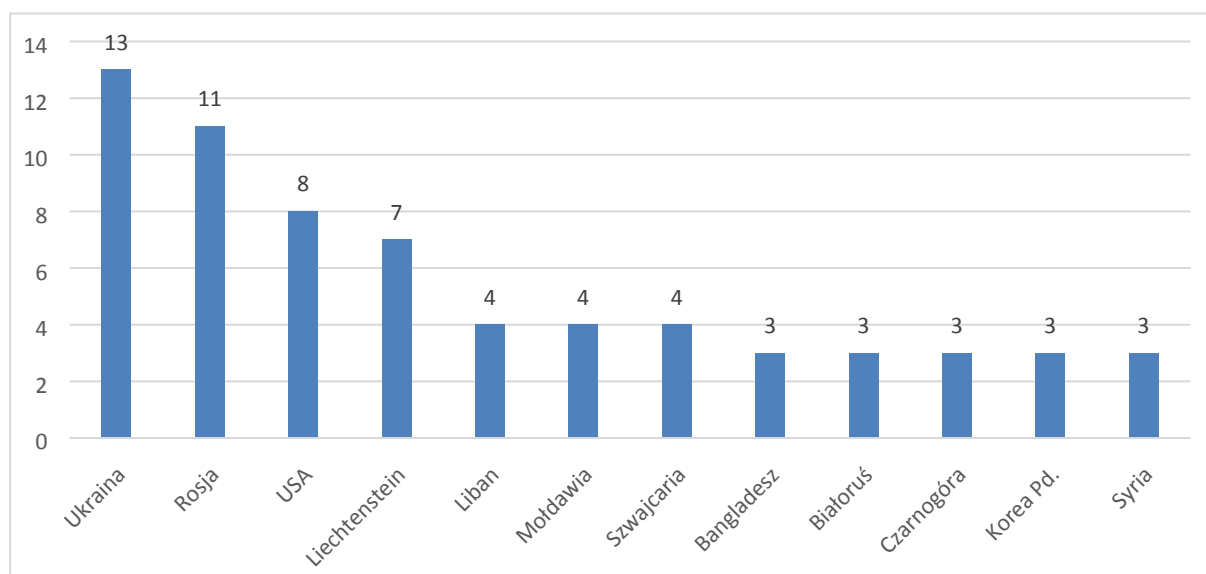
Alternatywą dla porozumień podstawę wymiany informacji coraz częściej stanowi również przepisy *Konwencji Warszawskiej*.

Spośród wszystkich otrzymanych wniosków w 2017 r. ponad 76% zapytań przesłały JAF państw członkowskich UE, a niecałe 24% otrzymano od jednostek z państw zewnętrznych.

Wykres nr 21 – Zestawienie państw UE, z których zagraniczne JAF przesłały najwięcej zapytań w 2017 r.

Wykres nr 22 – Zestawienie państw spoza UE, z których zagraniczne JAF przesłały najwięcej zapytań w 2017 r.

W 2017 r. najczęściej zagranicznych wniosków o udzielenie informacji – łącznie 37 – GIIF otrzymał od JAF z Francji. Niewiele mniej zapytań wysłano z JAF z Wielkiej Brytanii – 36. Kolejne, wyżej wskazane jednostki występowały z zapytaniami podobną liczbę razy, przesyłając od 15 do 23 wniosków. Z jednostek z państw niebędących członkami Unii Europejskiej najaktywniejszymi były JAF z Ukrainy oraz Rosji (odpowiednio: 13 i 11 wniosków). W 2017 r. GIIF współpracował również z jednostkami z takich państw, jak: Liban, Szwajcaria, Bangladesz, Korea Południowa, Izrael, Arabia Saudyjska, Filipiny czy Paragwaj.

Poza wnioskami zagraniczne jednostki przekazują do GIIF tzw. informacje spontaniczne⁸ dotyczące polskich podmiotów lub wartości majątkowych, które transferowane były na/z terytorium Polski. Źródłem tego typu informacji są:

- transakcje podejrzone raportowane do danej jednostki,
- informacje przekazywane przez zagraniczne organy ścigania
- wyniki analiz sporządzone przez zagraniczne JAF wskazujące na możliwy związek opisanych transakcji z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

W 2017 r. GIIF otrzymał 632 tego typu informacji, wobec 461 w roku poprzednim, co stanowiło ponad 37% wzrost, głównie za sprawą coraz większej ilości przekazywanych danych przez luksemburską JAF. Informacje spontaniczne dotyczyły 1 510 podmiotów. Najwięcej informacji przekazały jednostki z następujących państw:

- Luksemburg – 438,
- Słowacja – 51,
- Czechy – 39,
- Węgry – 26.

Informacje otrzymane od czeskiej i słowackiej JAF dotyczyły głównie przepływu środków finansowych, które swoje źródło prawdopodobnie mają w nadużyciach związanych z podatkiem od towarów i usług.

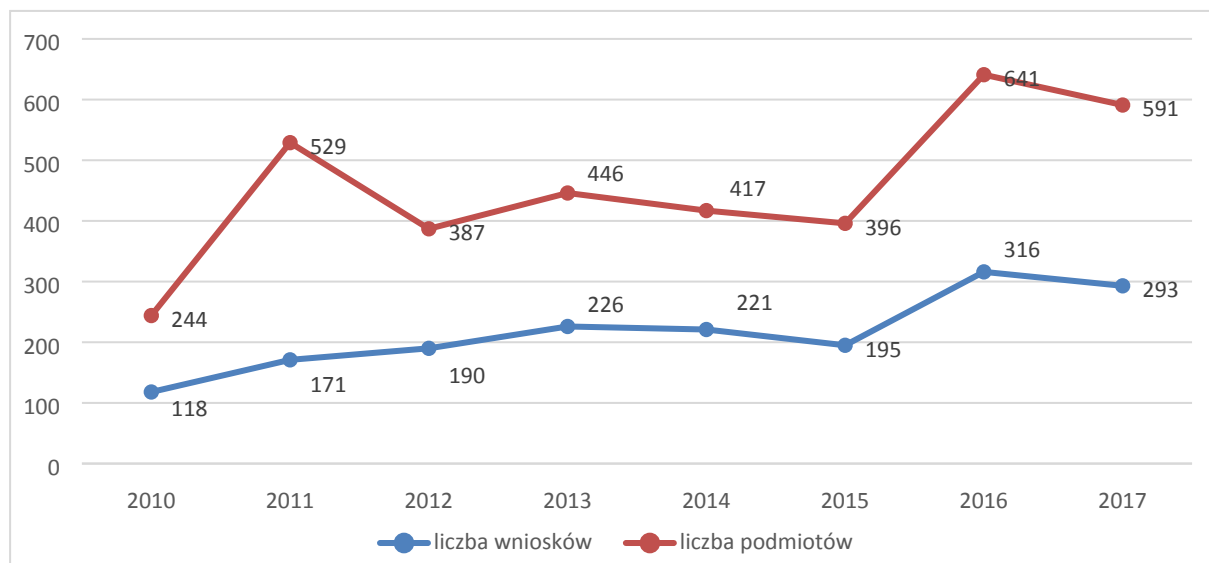
Szczególnym rodzajem informacji spontanicznej są raporty. Raporty luksemburskiej jednostki, w liczbie 410, dotyczyły podejrzeń popełnienia różnorodnych przestępstw i związanych z nimi przepływów finansowych na rachunkach prowadzonych przez firmę „PayPal” oraz za pomocą kont zakładanych na serwisie transakcyjnym „Amazon” lub „eBay”. W drugim przypadku przepływ środków finansowych łączony był z nielegalną działalnością polegającą na internetowej sprzedaży podrabianych artykułów odzieżowych, kosmetycznych lub sprzedażą zakazanych na terytorium państw członkowskich UE produktów farmaceutycznych. W 2017 r. JAF ze Stanów Zjednoczonych przekazała 9 raportów wskazujących na możliwy związek opisanych transakcji – głównie przekazów pieniężnych realizowanych za pośrednictwem Western Union – z finansowaniem terroryzmu.

W 2017 r. GIIF prowadził 196 postępowań analitycznych, w których wystąpił o informacje do zagranicznych JAF. W ich ramach GIIF skierował łącznie 293 wniosków z prośbą

⁸ Informacje przekazywane z inicjatywy własnej zagranicznej JAF. Od jednostki, która otrzyma takie informacje, nie jest wymagane, by udzieliła odpowiedzi.

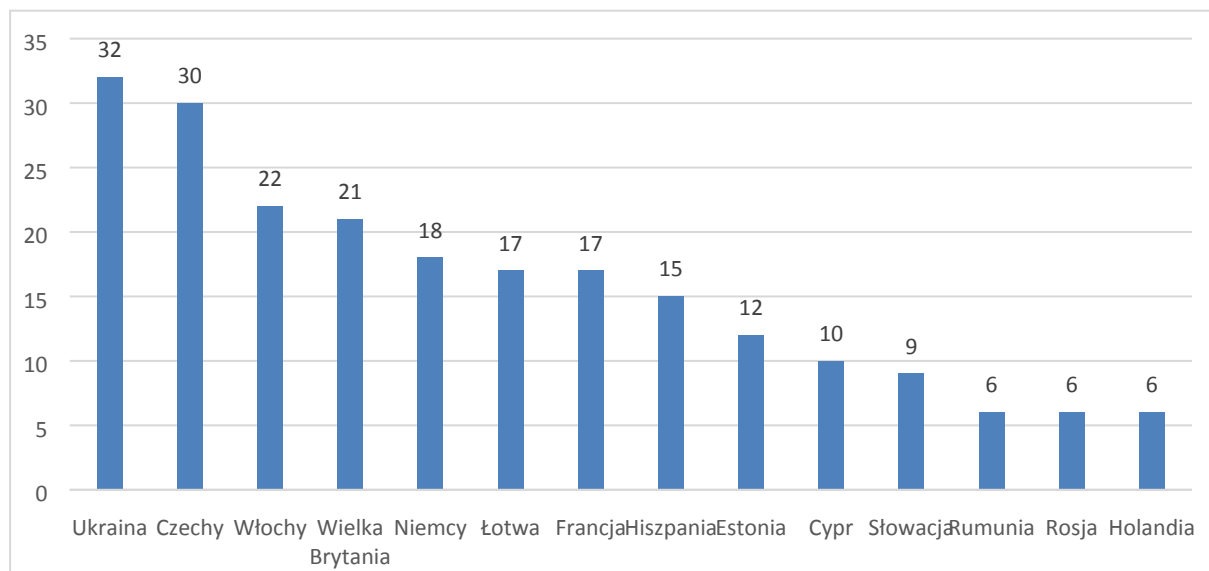
o udzielenie informacji dotyczących 591 podmiotów. Liczba wniosków była ok. 7% niższa niż w roku ubiegłym.

Wykres nr 23 – Liczba wniosków skierowanych do zagranicznych JAF w latach 2010-2017

W związku z prowadzonymi sprawami analitycznymi GIIF współpracował najczęściej z JAF z: Ukrainy, Czech, Włoch oraz Wielkiej Brytanii. Do każdej z jednostek z tych państw GIIF przesłał powyżej 20 wniosków.

Wykres nr 24 – Zestawienie zagranicznych JAF, do których GIIF skierował największą liczbę wniosków w 2017 r.

Najwięcej informacji pozyskiwano od JAF z państw należących do Unii Europejskiej, do których GIIF skierował ponad 74% wszystkich wniosków, tj. o 4 punkty procentowe więcej niż w roku poprzednim. GIIF uzyskuje informacje o transakcjach i podmiotach również od swoich odpowiedników z państw nienależących do Unii Europejskiej na podstawie dwustronnych umów. Poza Ukrainą w 2017 r. skorzystał z takiej możliwości, występując z wnioskami do jednostek reprezentujących m.in. takie kraje i terytoria, jak: Białoruś,

Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Chiny, Egipt, Gruzja, Hongkong, Izrael, Liban, Mołdawia, Nowa Zelandia, Serbia, Turcja, USA czy Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Informacje otrzymywane od zagranicznych partnerów służą przede wszystkim weryfikacji, czy podmioty biorące udział w realizacji transakcji, uznanych przez instytucje obowiązane i jednostki współpracujące za podejrzane, są znane zagranicznej jednostce w związku z podejrzeniem prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub udziału w innej działalności przestępczej. Dodatkowo GIIF otrzymuje dane i informacje o przepływach finansowych, co umożliwia ustalenie źródła środków transferowanych do Polski lub dalszej ścieżki przepływów pieniężnych. Uzyskiwane informacje stanowią dodatkowe przesłanki pomagające w podejmowaniu decyzji o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a czasem również blokadzie rachunków. Za zgodą zagranicznych jednostek udzielających odpowiedzi, otrzymane informacje mogą być przekazywane w zawiadomieniach kierowanych do prokuratur lub w powiadomieniach do organów ścigania.

6.10. INNE KWESTIE

6.10.1. PROJEKT POMOCOWY DLA JAF UKRAINY

W 2017 r. GIIF po raz kolejny uczestniczył w realizacji *Planu współpracy rozwojowej w 2017 r.*, przygotowując w ramach projektu pod nazwą *Wzmacnianie ukraińskiego systemu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu pomoc techniczną dla JAF z Ukrainy*. Pomoc, finansowana ze środków pochodzących z rezerwy celowej Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju, polegała na organizacji wizyt studyjnych urzędników ukraińskich w Polsce oraz warsztatów przeprowadzonych przez przedstawicieli polskiej JAF na Ukrainie.

Pierwsze warsztaty z udziałem ekspertów z polskiej jednostki analityki finansowej na Ukrainie odbyły się w dniach 16-19 października 2017r. i były poświęcone m.in.: rozwiązaniom prawnym w dziedzinie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu pod kątem zapewnienia zgodności ze standardami międzynarodowymi oraz kontroli instytucji obowiązanych, raportujących o transakcjach, które mogą mieć związek z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Kolejne warsztaty odbyły się w dniach 13-16 listopada 2017 i poświęcone były analizie transakcji podejrzanych i wykorzystywanym narzędziom, zagadnieniom współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej (m. in. wymianie informacji, w tym za pośrednictwem sieci wymiany informacji między JAF europejskimi - FIU.NET) oraz wymianie informacji pomiędzy krajowymi instytucjami odpowiedzialnymi za zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

W dniach 6-10 listopada 2017 r. odbyła się natomiast wizyta studyjna przedstawicieli ukraińskiej jednostki analityki finansowej w Polsce. Zorganizował ją GIIF we współpracy z przedstawicielami, m.in. Krajowej Administracji Skarbowej, Narodowego Banku Polski, Policji, Komisji Nadzoru Finansowego oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Prelegenci przedstawili przedstawicielom administracji ukraińskiej szczegóły funkcjonowania polskiego systemu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu kompleksowo, uwzględniając rolę i zadania różnych instytucji, będących uczestnikami tego systemu.

Dzięki kolejnej edycji programu *Wzmocnienie ukraińskiego systemu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu* udało się zaprezentować dobre praktyki i rozwiązania stosowane w polskim systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w tym rolę i zadania realizowane przez polską jednostkę analityki finansowej (zbieranie, wykorzystanie i wymiana informacji, kontrola instytucji obowiązków, współpraca międzynarodowa). Przedstawiono również znaczenie podmiotów innych niż JAF w polskim systemie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu na przykładzie Komisji Nadzoru Finansowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Odzyskiwania Mienia Komendy Głównej Policji oraz innych instytucji. Działania te przyczyniają się do wzrostu kompetencji pracowników ukraińskiej administracji z zakresu analiz transakcji podejrzanych i kontroli instytucji obowiązków oraz do ściślejszej współpracy pomiędzy polską a ukraińską jednostką.

6.10.2. WIZYTA STUDYJNA GIIF W IZRAELU

W dniach 15-16 listopada 2017 r. GIIF wraz z przedstawicielami Departamentu Informacji Finansowej odbyli wizytę studyjną w Jednostce Analityki Finansowej Izraela (ang. IMPA – *Israeli Money Laundering and Terrorist Financing Prohibition Authority*). Celem spotkania było skorzystanie z bogatego doświadczenia izraelskiej jednostki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. GIIF z zainteresowaniem patrzy na doświadczenia innych jednostek w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii do realizacji swoich zadań, reagowania na nowe produkty finansowe oraz współpracy z innymi podmiotami krajowego systemu przeciwdziałania omawianym przestępstwom.

IMPA jest postrzegana w środowisku jednostek dedykowanych zwalczaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu jako nowoczesna, skuteczna i innowacyjna jednostka, nadążająca za najnowszymi trendami w obszarze produktów finansowych, rozwiązań informatycznych oraz współpracy międzyinstytucjonalnej. Spotkanie było również okazją do wymiany dobrych praktyk, jak i zacieśnienia współpracy pomiędzy oboma jednostkami.

6.10.3. WARSZTATY REGIONALNE JAF Z EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

W dniach 10 -11 maja 2017 r. GIIF zorganizował regionalne warsztaty partnerskich jednostek analityki finansowej, w których wzięli udział szefowie i eksperci JAF Polski, Czech, Słowacji i Węgier.

Dwudniowe spotkanie służyło wymianie doświadczeń w zakresie tworzenia centralnych rejestrów rachunków oraz wymiany informacji pomiędzy JAF (w tym zastosowaniu funkcjonalności *Match* w sieci FIU.NET oraz transgranicznej wymianie STR-ów). Omówiono również efektywność rozwiązań prawnych, stosowanych w walce z przestępstwami skarbowymi (w szczególności oszustw związanych z wyłudzeniem VAT) oraz zakres wykorzystania w tej walce jednostek analityki finansowej.

6.10.4. WIZYTA DELEGACJI NIEMIECKIEJ JAF

W dniu 6 października 2017 r. GIIF gościł przedstawicieli niemieckiej jednostki analityki finansowej. Celem wizyty było zapoznanie przedstawicieli niemieckiej jednostki

z funkcjonowaniem polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Delegacja niemiecka przedstawiła natomiast nową strukturę i zadania swojej jednostki (niemiecka jednostka została przeniesiona z struktur policyjnych do Ministerstwa Finansów).

6.10.5. KONFERENCJA WĘGERSKIEJ ADMINISTRACJI CELNO-SKARBOWEJ

W dniu 23 listopada 2017 r. reprezentant GIIF uczestniczył jako prelegent w konferencji węgierskiej administracji celno-skarbowej, dotyczącej innowacji, digitalizacji oraz zarządzania wiedzą w administracji. Przedstawiciel GIIF wspólnie z szefem węgierskiej oraz niemieckiej jednostki analityki finansowej uczestniczył w panelu poświęconym współpracy jednostek analityki finansowej z organami celno-skarbowymi. Spotkanie było również okazją do trójstronnych rozmów na temat współpracy omawianych jednostek oraz nowych wyzwań – implementacji przepisów dyrektywy 2015/849 w zakresie wymiany informacji.

6.10.6. GRUPA ROBOCZA FATF ICRG DS. IRAŃSKIEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU.

W 2017 r. GIIF uczestniczył w pracach grupy roboczej w ramach *FATF International Cooperation Review Group* (ICRG), monitorując zmiany w systemie AML/CFT Iranu pod kątem realizacji przyjętego w 2016 r. *Planu działania*, który miał na celu zbliżenie irańskiego systemu AML/CFT do standardów FATF. Przyjęciu *Planu działania* towarzyszyło zobowiązanie polityczne Iranu do zajęcia się strategicznymi uchybieniami w zakresie AML/CFT oraz decyzja o działaniach pomocy technicznej dla Iranu. Konsekwencją tych deklaracji była zmiana treści publicznego oświadczenia FATF w sprawie Iranu i zawieszenie stosowania środków zaradczych do momentu pełnej realizacji założeń Planu działania.

W listopadzie 2017 r. uwzględniając postęp w realizacji Planu działania FATF zdecydował o kontynuowaniu zawieszenia środków zaradczych wobec Iranu.

7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH

GIIF analizował i opiniował materiały rozpatrywane podczas posiedzeń Grupy Radców ds. Stosunków Zewnętrznych (ang. *Working Party of Foreign Relations Counsellors* - RELEX). Przedmiotem analizy GIIF były dokumenty, dotyczące zapobiegania finansowaniu terroryzmu poprzez stosowanie szczególnych środków ograniczających o charakterze finansowym oraz projekty aktów prawnych przewidujących wprowadzenie nowych, przedłużenie istniejących, modyfikację lub uchylenie obowiązujących szczególnych środków ograniczających w odniesieniu do osób, grup lub podmiotów w związku z sytuacją na Białorusi i Ukrainie, a także w Libii, Republice Burundi, Gwinei, oraz Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej w zakresie, w jakim projektowane rozwiązania odnosiły się do zamrożenia funduszy, zakazu udostępniania funduszy oraz innych ograniczeń o charakterze finansowym.

Ponadto GIIF przygotował wkład do podręcznika FATF, który zawiera informacje o tym, jak właściwe organy poszczególnych państw powinny zwracać się do innych krajów o zastosowanie sankcji finansowych, zgodnie z Rezolucją 1373 Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych.

8. KRAJOWA OCENA RYZYKA PRANIA PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIA TERRORYZMU

W 2017 r. został przekazany do uzgodnień zewnętrznych projekt nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. Zawarto w nim m.in. rozdział p.t. „Ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz strategia” (zmieniony później na „Krajowa ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz ocena ryzyka instytucji obowiązanych”). W tym rozdziale znalazły się przepisy opisujące zasady przygotowywania krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu (zwanej dalej krajową oceną ryzyka) przy współpracy z jednostkami współpracującymi i instytucjami obowiązanyymi, a także strategii przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zawierającej plan działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu. W przygotowywaniu krajowej oceny ryzyka i ww. strategii przewidziano dużą rolę dla nowego ciała – Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego, który będzie funkcjonował przy GIIF i pełnił funkcję opiniodawczą i doradczą w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Nie czekając na uchwalenie ww. ustawy, GIIF kontynuował prace nad opracowaniem krajowej oceny ryzyka. W szczególności, pracując nad oceną tzw. „ryzyka szczątkowego”⁹, przygotowano i skonsultowano – w ramach powołanej grupy roboczej przy Międzyresortowym Komitecie Bezpieczeństwa Finansowego – listę *modi operandi* i wstępnie przypisano do niej poziomy zagrożenia oraz podatności. Ponadto opracowano i rozdystrybuowano ankiety z pytaniami do jednostek współpracujących i instytucji obowiązanych w celu zgromadzenia dodatkowych informacji. Również zakres ww. ankiet był konsultowany z członkami ww. grupy roboczej.

Podczas wizyty studyjnej w Jednostce Analityki Finansowej Izraela (IMPA) w listopadzie 2017 r. GIIF oraz przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej zapoznali się z izraelskimi doświadczeniami w zakresie przygotowywania krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Jawna część izraelskiej oceny ryzyka prania pieniędzy została opublikowana w 2017 r. na stronie IMPA (m.in. w języku angielskim – p.t. „The Main Findings of the Money Laundering National Risk Assessment”). Tam też znalazł się dodatkowy raport dotyczący oceny ryzyka prania pieniędzy w zakresie sektora

⁹ Podstawą oceny „ryzyka szczątkowego” będzie lista *modi operandi*, zawierająca zwięzłe opisy sposobów prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, skompilowana na podstawie zarówno doświadczeń krajowych, jak i zagranicznych.

finansowego (m. in. po angielsku – p.t. „The Findings of the ML National Risk Assessment: The Financial System”).

Jako sugestie dla Polski przedstawiciele IMPA wskazali w szczególności na:

- potrzebę pełnego zaangażowania jednostek współpracujących w przygotowanie krajowej oceny ryzyka,
- współpracę z przedstawicielami instytucji obowiązanych przy jej opracowaniu,
- jak najszybszą realizację wniosków z krajowej oceny ryzyka, zwłaszcza w zakresie zauważonych słabości krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W czerwcu 2016 r. Komisja Europejska opublikowała ponadnarodową ocenę ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu p. t. “Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risks of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities”¹⁰ (zwana dalej ponadnarodową oceną ryzyka).

Jako główne obszary, w których występuje wysokie ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, wskazano:

- bankowość prywatną i usługi w zakresie inwestycji (gł. za pośrednictwem brokerów),
- wynajem skrytek sejfowych,
- pieniądze elektroniczne,
- transfer środków pieniężnych,
- platformy typu crowdfunding,
- waluty wirtualne,
- kredyty konsumenckie i pożyczki o niskiej wartości.

W ponadnarodowej ocenie ryzyka podkreślono jednak, że skupiono się na podatnościach zidentyfikowanych na poziomie Unii Europejskiej, zarówno w zakresie przepisów prawnych, jak i efektywności ich stosowania. Nie przesądza ona o zakresie środków łagodzących, które państwa członkowskie Unii Europejskiej stosują lub mogą zastosować jako odpowiedź na zidentyfikowane przez nie na poziomie krajowym ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Dlatego też mogą być zaimplementowane przez nie rekomendacje wskazane w ponadnarodowej ocenie ryzyka lub też zasady bardziej restrykcyjne niż te, które zostały określone na poziomie Unii Europejskiej¹¹.

¹⁰ Jej treść jest dostępna pod adresem: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=81272.

¹¹ Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risks of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 26.6.2017, s. 3.

9. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA

9.1. PRACE LEGISLACYJNE

W 2017 roku Departament Informacji Finansowej realizujący zadania GIIF prowadził prace legislacyjne nad projektami dwóch ustaw, tj. projektem *ustawy o Centralnej Bazie Rachunków* (CBR) oraz projektem nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*.

Celem projektu *ustawy o Centralnej Bazie Rachunków* jest gromadzenie informacji o rachunkach w jednej zcentralizowanej bazie, dzięki której ułatwiane będzie lokalizowanie składników majątkowych pochodzących z przestępstw, a także szybkie uzyskiwanie przez komorników i organy egzekucyjne pełnej informacji o potencjalnych miejscach przechowywania przez dłużników wartości majątkowych. Informacje o rachunkach zgromadzonych w bazie posłużyć mają ściśle określonym w ustawie organom, w związku z realizowanymi przez nie zadaniami ustawowymi.

W grudniu 2016 r. projekt ww. ustawy został przekazany do uzgodnień międzyresortowych i opiniowania. W pierwszym kwartale 2017 r. trwały intensywne prace nad ww. projektem ustawy, w tym analiza uwag zgłoszonych w ramach uzgodnień międzyresortowych oraz opracowanie nowej wersji projektu ustawy, która uwzględniła zasadniczą część zgłoszonych w ramach tego etapu uwag. Z racji wzmożenia rozpoczętych w III kwartale 2016 r. prac nad projektem nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* i zbliżającym się terminem wdrożenia przez RP *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE*, czasowo wstrzymano prace legislacyjne dotyczące projektu ustawy o CBR.

Do końca 2017 r. trwały prace nad projektem nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* w ramach rządowego procesu legislacyjnego. W ramach tego procesu projekt ustawy został rozpatrzony kolejno przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komitet do spraw Europejskich, Komitet Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji, Komitet Stały Rady Ministrów oraz komisję prawniczą. W pierwszych dniach nowego roku planowano przekazać ww. projekt ustawy do rozpatrzenia przez Radę Ministrów, a następnie skierować projekt ustawy do Sejmu RP.

Działalność prawna Departamentu Informacji Finansowej w 2017 r. polegała również na uczestnictwie w pracach legislacyjnych związanych z innymi projektami ustaw, których zakres miał wpływ na funkcjonowanie organu analityki finansowej. Wśród najważniejszych należy wymienić projekt *ustaw o przetwarzaniu danych dotyczących przelotu pasażera*. Za istotne należy uznać również uczestnictwo w pracach dostosowujących Ministerstwo Finansów w tym GIIF do wdrożenia postanowień *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE*.

9.2 WYDAWANIE STANOWISK W ZAKRESIE STOSOWANIA PRZEPISÓW PRAWA

W ramach realizacji bieżących zadań Departament Informacji Finansowej w imieniu GIIF wydawał na piśmie interpretacje przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* na rzecz instytucji obowiązanych w tym dla: banków, SKOK-ów, przedsiębiorców przyjmujących gotówkę jako płatności za towary w kwocie równej lub przekraczającej 15 000 EUR, podmiotów świadczących usługi płatnicze, towarzystw funduszy inwestycyjnych, notariuszy. Ilość wydanych interpretacji pozostawała na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych.

Dodatkowo Departament Informacji Finansowej udzielał instytucjom obowiązującym wyjaśnień i interpretacji w zakresie stosowania przepisów w/w *ustawy* także w formie telefonicznej.

.....
Generalny Inspektor Informacji Finansowej